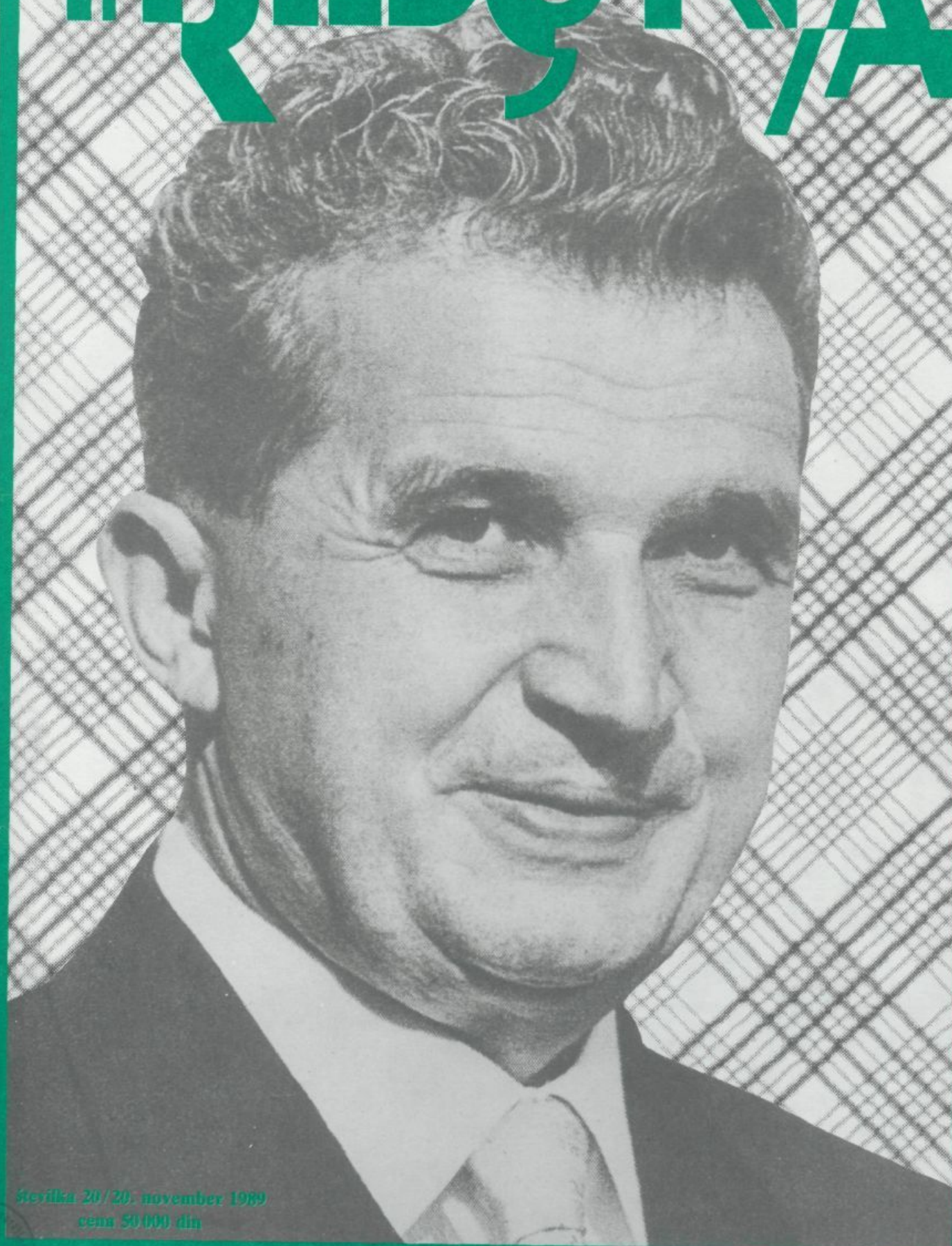

TRIBUNA

številka 20/20. november 1989
cena 50 000 din

TRIBUNA

STALIN

KAZALO

Zid na Kolpi

- 1 – Hamfri
- 2 – Fronta
- 8 – Bojkot
- 14 – Marš
- 16 – Portret
Niki
Ceausescu
- 18 – Heroji
- 19 – Kremato-
rij
- 20 – Siamski
dvojčki
ZKS in
ZSMS
- 24 – Fotolabor
- 27 – Jožef
Školč
ga tudi
serje
- 43 – Kamela
- 46 – Protokoli
- 48 – Rolanje

Ljube bralke in dragi bralci, te dni je po beli Ljubljani krožila dokaj neokusna šala:

»A veš, kam vozijo cigle z berlinskega zidu?«

»Na Kolpo!«

Čeprav je v vsaki šali nekaj resnice, boste priznali, da je s to šalo nekaj hudo narobe. Razlika v funkciji obeh zidov je namreč ravno nasprotna. Tistega v Berlinu je komunizem postavil zato, da ljudje ne bi mogli ven. Na Kolpi pa bi, če že, stal zato, da bi zadržal nevemkaterize bizantinski poskus okupacije male dežele na robu Evrope.

Je pa vprašanje, moji dragi, vsekakor aktualno. Tisto z zidom na Kolpi, namreč. Kajti, če se na obisk najavi milijon gostov, je bojazen, da ne gre za povsem običajni prijateljski obisk, povsem na mestu. In če gostom vljudno javiš, da jih v tem obsegu ne moreš sprejeti, ker jih nimaš ne kam dati niti jim kaj nuditi, morajo biti presneto neotesani, da še naprej rinejo na obisk brez vabila. In ker z neotesanci z lepimi besedami, kot kaže, ne gre, jih je treba pač ustaviti kako drugače. S silo seveda ne, če gre za vljudnostni obisk. Če gre pa za vojno napoved večstotisočglave množice, ki bi tukaj demonstrirala za nekaj, kar se Slovencev tiče samo posredno, je pa zadeva seveda drugačna. Pomislite samo na škodo, ki bi jo utegnila storiti tolikšna množica podivjanih predstavnikov nekega naroda, ki bo kmalu sam potreboval zid na meji, če bo želel preprečiti, da mu spod riti kupijo rodno grudo. Kdo bo pa »jajca« plačal? Slobo? Ko so noter – so noter! Tedaj je prepozno.

Kar se nas Slovencev tiče, je pa tudi že čas, da pokažemo zobe. Da biti srbska kolonija ni ravno naš posvečeni cilj, pa lahko dokažemo samo tako, da sami odločamo, kdo ga bo sral po Ljubljani. Scenarij pa naj izumijo profesionalci. Pri fuzbalu so se kar dobro obnesli.

Za kakšne mirne demonstracije nekaj deset škratov v pisanih nošah »proti izseljevanju Srbov in Črnogorcev s Kosova« pa sem jaz tudi. Toda na tistih petdeset Šiptarjev, zadnjič pod Prešernom, bi se sedaj rado obesilo milijon ljudi. Kako tipično!

Dobri vojak Švejk bi v svoji patriotični zvestobi cesarju sedaj na ves glas zavpil: »Nach Belgrad!« Za nas je pa dovolj, če rečemo samo: »Ostanite doma!«

V Ljubljani, 16. novembra 1989

Vaš Hamfri Bogart

Nadaljevanje iz prejšnje številke

SLOVENSKA DRŽAVA

FRONTA ZA SAMOSTOJNO SLOVENIJO

Najprej je treba razčistiti precej stvari, ki so se nakopičile v slovenskem človeku skozi stoletja ter bistveno pripomogla k sedanjemu stanju. Poudariti moram, da smo Slovenci sami krivi za nastalo situacijo. Vedno smo samo sanjali in čakali na pomoč od drugod, na boljše ali ugodnejše razmere, ipd., nikoli pa nismo sami ničesar storili, da bi naposled lahko resnično zaživel takšno življenje, kakršno si sami želimo. Kadarkoli smo se že borili, zmeraj je bila to borba za interese drugih, ne pa nas samih. To velja tudi za NOB, čeprav je takrat večina slovenskih borcev mislila, da se bori za lastne, slovenske interese.

Poglejmo samo tri izmed slovenskih posebnosti, ki jih je slovenski narod v svoji zgodovini spoštoval kot zapovedi in se jih na žalost drži še danes: »Če te kdo užali, po krivem obtoži ali sramoti, bodi lepo tiho, ali pa se mu za nameček še opraviči!« Že ta zapoved je dovolj tragična, vendar ne pomeni vrhunca, le tega namreč predstavlja druga zapoved: »Če te kdo udari po levi strani obraza, mu nastavi še desno stran!« Tretja zapoved se nanaša na politiko: »Pusti pri miru politiko, politika je kurba!«

Slovenci se moramo, končno že zavedati, da je politika nujnost in realno dejstvo. Miselnost, ki smo jo izoblikovali skozi stoletja, da je najboljše, če politiko pustimo pri miru oz. se z njo ne ukvarjamo, se nam zmeraj bolj maščuje. Če hočemo, da bo politika na Slovenskem v skladu z našimi željami, potrebami in pričakovanji, moramo mi sami napraviti konkretne korake v to smer. Pri tem je najbolj pomembno, da zaupamo v lastne sile ter lastne ljudi. Prav pomanjkanje tega zaupanja pa je najbolj značino za našo preteklost, oziroma za zgodovino našega naroda. Prav iz te naše zgodovine, bi se že morali naučiti tega, da so bili tujci, ki so se sami imenovali naši prijatelji, zavezniki, bratje ali kakorkoli že, v resnici naši »prijatelji« le dokler so nas dejansko potrebovali, oz. so videli v zvezi z nami nekakšne svoje koristi. Vsi po vrsti, pa so nam hkrati vsiljevali svoj način življenja, svojo kulturo in svoje interese ter nas na tak način po-

skušali najprej potisniti v položaj odvisnosti, potem pa asimilirati. To početje se nadaljuje še danes, nekateri naši državljani pa ga celo podpirajo, ali pa se tega niti ne zavedajo.

Skrajni čas je, da si Slovenci sami izberemo takšno organizacijsko obliko naše narodne skupnosti, kakršno si v resnici želimo in kakršna tudi ustreza našemu načinu življenja. To pa je torej popolnoma suverena, oz. samostojna Slovenija.

Vsako tamenje o tem, »da nas je malo in da bi v uporju vse pobralo«, je v bistvu namerno zatiskanje oči pred lastno nesposobnostjo in nepripravljenostjo, da sploh karkoli naredimo. Če si svobode in enakopravnosti z drugimi narodi v Evropi ne bomo priborili samostojno, ju tudi nikdar v resnici ne bomo imeli. V času NOB tega nismo zmogli, kar neizpodbitno dokazuje ukinitvev slovenske partizanske vojske, s čemer smo v bistvu izgubili temelj za dosego resnične svobode, suverenosti in enakopravnosti. Pripravljeni moramo biti na žrtvovanje in lastno odrekanje, če hočemo vse to tudi doseči. Če pa nismo pripravljeni na lastno odrekanje, si svobode in enakopravnosti niti ne zaslužimo, ali drugače povedano: kdor se ni priprav-

ljen upreti svojemu tlačitelju, si v resnici zasluži tlačenje.

Razmere pri nas se vse bolj slabšajo in približujejo kaotičnemu stanju. Med ljudmi je opaziti vznemirjenost in strah pred bodočnostjo. Slovenski narod se je znašel v takšnih situacijah že velikokrat, skoraj po pravilu pa je prihodnost prinesla Slovincem največja razočaranja. Vse to sploh ni čudno, saj smo samo čakali in gledali, kako našo bodočnost oblikujejo drugi. Mi ne želimo čakati na to, kar bo prinesla bodočnost, ampak jo želimo oblikovati sami, zato bomo prisotni s političnim delom in organiziranostjo na vseh pomembnih področjih, ki zagotavljajo vitalnost slovenskega naroda. V naših vrstah bo našel prostor vsakdo, ki želi prispevati svoj delež v prizadevanju za svobodno, humano in demokratično slovensko družbo. S skupnimi močmi bomo tako lahko dosegli najvišji politični ideal slovenskega naroda, kar je nedvomno suverena slovenska država!

Marsikdo nas bo z veseljem napadel in nas neargumentirano obtožil nacionalizma, provincializma in zapiranja slovenske družbe same vase. Takšne trditve so popoln nesmisel in lahko izhajajo le iz nepoznavanja oziroma nerazumevanja programa ali pa iz ideološkega šovinizma oziroma nestrpnosti.

Postavlja se nam zelo zanimivo vprašanje: »Kako je z nacionalizmom pri Slovincih?« Če pogledamo malce nazaj v zgodovino, pridemo do ugotovitve, da slovenski narod nacionalizma iz prvih dveh točk ni nikoli razvijal in ga v bistvu nasproti sosednjim narodom sploh ni mogel razvijati zaradi številčne majhnosti. Lahko pa te vrste nacionalizem razvijemo Slovenci proti priseljencem iz tujine, ki živijo med nami in predstavljajo nasproti slovenskemu narodu manjšino. Delno se tako pojavlja pri nas nacionalizem iz prve točke, vendar celo v manjšem obsegu, kot pa bi to lahko pričakovali. Primerjava z drugimi evropskimi narodi to trditev potrjuje. Nacionalizem iz prve točke se namreč pojavlja skoraj na vseh področjih Evrope, kjer so se

v letih po drugi svetovni vojni oblikovala narodnostno mešana območja, zlasti pa še tam, kjer živijo skupaj med seboj kulturno, civilizacijsko in po veri povsem različni narodi. Tako je nacionalizem proti tujcem v zahodni Evropi vedno hujši zlasti v ZRN, Franciji, Veliki Britaniji in drugih državah. Tujci so se namreč naseljevali v velikih in razvitih mestih, kjer živijo sedaj strnjeno naseljeni (nekatera predmestja in naselja v mestih se imenujejo celo po tujcih, kot npr. Kleine Istanbul v zahodnem Berlinu). Tujci prihajajo iz drugačnih kulturno-civilizacijskih sredin in se težko prilagodijo novim sredinam, zato se družijo s svojimi rojaki, kar v bistvu še povečuje občutek domačinov, da je tujcev vedno več. To pa seveda zastruje razmere in spodbuja nacionalizem iz prve točke in celo šovinizem.

Če hočemo preprečiti te vrste nacionalizem in pa šovinizem v Sloveniji, moramo zaustaviti nekontrolirano priseljevanje tujcev, ki so zaradi trenutne državne organiziranosti slovenskega naroda še bolj nevarni za slovensko kulturo in samobitnost, kot pa so za kulturo in samobitnost zahodno-evropskih narodov nevarni tujci, ki živijo v teh deželah.

Toliko o nacionalizmu pri Slovencih iz prvih dveh točk.

Posebno mesto pri Slovencih pa pripada nacionalizmu iz tretje točke, ki ga sosednji narodi (razen Hrvatov) v glavnem ne poznajo. Te vrste nacionalizem je aktivno prisoten pri Slovencih vsaj od leta 1948, pa vse do danes in bo prisoten pri Slovencih vse dokler ne bomo suveren in enakopraven evropski narod. Te vrste nacionalizem je bil prisoten do leta 1918 nasproti Nemcem in Italijanom. Izrazita slovenska nacionalistična organizacija so bili Preporodovci, ki so rešitev slovenskega narodnega vprašanja videli v odcepitvi od Avstro-Ogrske. Seveda so jih zaradi tega AO oblasti razglasile za protidržavne elemente, nazadnjaške sile in razbijalce ter nacionalistične skrajneže. Zanimivo je seveda, da današnja t.i. Jugoslavija, oz. jugoslovanska oblast, uporablja natanko takšne izraze za vse separatiste, ki pa jim dodaja še moderne ideološke konstrukte, kot so npr. kontrarevolucionarji, antikomunisti in fašisti. Hkrati pa ta ista oblast povečuje gibanje Preporodovcev, ker se je boril za odcepitev od A-O in za združitev v t. i. Jugoslavijo.

Po formulaciji nacionalizma v tretji točki so bili nacionalisti vsi slovenski borci, v času druge svetovne vojne, ki so se borili za narodno osvoboditev in neodvisnost proti nemškemu okupatorju. Treba pa je izzvzeti vse tiste borce, ki se niso borili izključno proti okupatorjem, ampak še za druge interese – revolucionarji in protirevolucionarji. Postavlja se torej vprašanje, zakaj je protinemški nacionalizem in celo šovinizem nekaj povsem normalnega in sprejemljivega, medtem ko je protijugoslo-

vanski nacionalizem takoj deležen najostrejših obsodb tako s strani jugoslovanskih oblasti, kot s strani slovenskih (oblasti). Le ta namreč na ta način deluje proti interesom lastnega naroda, kar pomeni, da je o dejanski slovenski oblasti nesmiselno govoriti, saj ta predstavlja nekakšno marionetno vladno, ki o nobeni pomembnejši stvari ne more odločati suvereno temveč po navodilih iz drugih okolij.

Brez slovenskih nacionalistov (po tretji točki), slovenskega naroda verjetno niti več ne bi bilo, saj so se le ti lahko upirali in spodbujali omahljive sonarodnjake v boju proti asimilaciji. Od kod asimilacija prihaja (iz Avstrije, Italije, Hrvaške, Madžarske ali iz t. i. Jugoslavije) niti ni pomembno, temveč je pomemben dosleden boj priti njej in proti vsakim hegemonističnim težnjam naših sosedov. Ko bomo izoblikovali samostojno slovensko državo, bo ta prevzela funkcijo branilca, ki sedaj leži na ramenih slovenskih narodno zavednih posameznikov in blokira njihovo ustvarjalnost na drugih področjih.

Nismo nikakršni provincialisti, še manj pa se zavzemamo za zapiranje slovenske družbe same vase. Nasprotno, to je po našem mnenju popoln nesmisel. Zavze-manje za samostojno slovensko državo še zdaleč ne pomeni zapiranja oziroma izolacije do drugih narodov ali celo nekakšnega samozadovoljstva. Zavzemamo se za plodno mednarodno sodelovanje na vseh nivojih od kulture, gospodarstva, financ, izobraževanja in drugih dejavnosti, seveda neglede na nacionalnost, vendar pa čim bolj enakopravno. Slovenci ne moremo ostati zaprti znotraj svojih državnih meja. Slovenija je del Evrope, zato želimo sodelovati tako z zahodno, kot z vzhodno Evropo. Želimo si sodelovanja z vsemi članicami OZN in tudi z vsemi narodi, ki ne živijo v svojih suverenih nacionalnih državah. To velja tudi za naše južne sosede Hrvate, ne glede na to, ali želijo živeti v hrvaški državi ali v t. i. Jugoslaviji. Vendar pa ne moremo pristati na nikakršno vsiljevanje slovenskemu narodu škodljivih stvari, ne glede na to ali prihajajo takšne pobude iz severa ali iz juga, oz. od koderkoli!

PROGRAMSKA IZJAVA FRONTE ZA SAMOSTOJNO SLOVENIJO

Fronta za samostojno Slovenijo je organizacija, oziroma zveza vseh Slovencev, ki se zavzemajo za samostojno slovensko državo. Njeno vodstvo predstavlja Slovenski državotvorni zbor. Nismo politična stranka in nas ne zanima boj za oblast, temveč želimo osvoboditev, tako človeka posameznika, kot tudi celotnega slovenskega naroda. Dokler pa ni svoboden slovenski narod, ne more biti svoboden niti posameznik – pripadnik tega naroda.

V naših vrstah so ljudje različnih političnih prepričanj, od desničarskih – republikanskih in krščanskih, pa vse do levičarskih – socialističnih in komunističnih. Kljub različnim političnim prepričanjem, kar je znotraj enega naroda popolnoma normalen pojav, pa je vsem skupen cilj; za dosego katerega se z združenimi močmi borimo. Namen Fronte torej ni razbijanje slovenskega naroda, temveč ustvarjenje narodne enotnosti, na poti do končne osvoboditve. To je seveda demokratična, pravno urejena slovenska država, ki bo zagotovila obstoj slovenskega naroda in ustrezen razvoj vsakega posameznika, državljana Slovenije. V njej mora biti zagotovljena blaginja posameznika in razvoj ter napredek celotne družbe. S tem bodo zagotovljeni tudi pogoji za celovit kulturni in znanstveni razcvet na Slovenskem, ker bo prišlo do sprostitve ustvarjalnega duha, ki je bil doslej potlačen ali pa so bile njegove sile preusmerjene v interese drugih.

V skladu s temi osnovnimi smernicami razglajamo naslednje programske točke:

1. Hočemo ustanovitev samostojne slovenske države, kot polnopravne članice OZN.

2. Slovenska država bo temeljila na demokratični družbeni ureditvi, pod katero razumemo: večstrankarski sistem, pravno državo, enakopravno lastnin, zagotovitev človekovih pravic in državljskih svoboščin ter svobodo kapitala.

3. Porok suverenosti slovenskega naroda in države bo slovenska vojska, podrejena izključno slovenski skupščini.

4. Zagotovljena bo socialna varnost vsakega državljanca Slovenije.

5. Kultura in šolstvo bosta brez vsakršnih ideoloških primesi.

6. Zunanja politika bo temeljila na nevtalnosti in na načelu enakopravnega sodelovanja med narodi.

Točke je sestavila Fronta za samostojno Slovenijo, sprejel in potrdil pa jih je Slovenski državotvorni zbor.

Ko bodo cilji programske izjave uresničeni, bodo ustvarjeni pogoji za samoukinitve Fronte za samostojno Slovenijo in njenega vodstva, Slovenskega državotvornega zbora. Slovenski narod bo na demokratičnih volitvah izbral svojo ustavo in narodno skupščino. Z lastno ukinitvijo bomo preprečili politični protekcijonizem in izključno pravico do političnega odločanja članov Fronte oziroma njenega vodstva. Za to smo se odločili zaradi negativnih izkušenj iz polpretekle zgodovine slovenskega naroda.

SLOVENSKI
DRŽAVOTVORNI ZBOR

PRESEDSTVO SR SLOVENIJE REVIZIJA POVOJNIH PROCESOV ZOPER KMETA

Sklep Občnega zbora Slovenske kmečke zveze, sprejet 15. marca 1989 nas zavezuje, da se obremenimo na Predsedstvo SR Slovenije, ki je po 376. členu Ustave SRS pristojno za obravnavanje temeljnih političnih vprašanj, za kakršno po našem mnenju v tem primeru gre.

Na Občnem zboru je bil namreč, ob splošni podpori, sprejet predlog, da Slovenska kmečka zveza da iniciativo za revizijo postopkov zoper kmete v prvem obdobju po vojni. Predlog je na Občnem zboru doživel veliko podporo, kar kaže, da je zavest o krivicah, ki so bile storjene kmetom iz povsem ideoloških vzrokov, zelo živa in boleča.

Ker je sprememba družbene klime osnova za izboljšanje razmer je nujno, da se kolikor je le mogoče, prežene tudi ta zelo moteči ostanek nepravilnega odnosa do kmetov. Zavedamo se zapletenosti in tudi daljnosežnosti problema, vendar smo prepričani, da se je treba zaradi prihodnosti stvari lotiti ter negativne posledice v primerih ko je to še mogoče, odstraniti tako s sodnim kot materialnim zadoščenjem. Omenimo naj, da gre pri tem za dve fazi - prva faza ima začetek v letu 1946 in nadaljevanje v naslednjih, ko so se vrstili postopki zoper velike kmete na podlagi zakona. V drugi fazi, leta 1949 pa se je zaostрил tudi položaj srednjih in malih kmetov zato, da bi jih prisilili k vstopu v obdelovalne zadruge in so težaj mnogi, ki so se kolektivizaciji upirali, zaradi nesorazmernih davkov in drugih ukrepov, izgubili svoja zemljišča.

Mnogo prizadetih je v tem času že pomrlo, mnogo pa jih še živi ali pa v njihovih potomcih živi mučen spomin, pa tudi želja, da se krivice popravijo. V teh primerih je torej mogoče in tudi potrebno, da se to tudi stori, seveda brez prizadejanja novih krivic.

Kolikor nam je doslej znano, je šlo v tej stvari za različne postopke. Slovenska kmečka zveza ne more predlagati način sanacije, saj to presega našo strokovno usposobljenost, vendar menimo, da bi bilo mogoče s posebnim predpisom dati možnost revizije vseh postopkov pred sodiščem, ne glede na njihov siceršnji prvotno naravo (sodno ali administrativno). Slovenska kmečka zveza pa je seveda pripravljena sodelovati pri zbiranju podatkov o posameznih primerih ter dokumentacije, ki je v rokah oškodovancev.

Predlagam torej, da Predsedstvo SR Slovenije naš predlog sprejme in v smislu 376. člena Ustave SR Slovenije da pobudo Skupščini SR Slovenije za obravnavanje in rešitev tega problema.

V osebnem kontaktu s predsednikom Predsedstva bi seveda želeli še dodatno utemeljiti naš predlog.

SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA
Ivan OMAN

FRONTA V BOJU PROTI UNITARIZMU

V vaši najnovejši številki sem zasledil prispevek Fronte za samostojno Slovenijo. Doslej sem mislil, da je ta organizacija le plod srbskega propagandnega aparata. Zato nisem pisanju in govorjenju o neki Fronti posvetil večje pozornosti. Vendar, ko sem prebral njihov prispevek, sem si izposodil še prejšnji dve številki. Moram odkrito povedati, da se v marsičem strinjam z njihovimi člani, predvsem glede absolutne samostojnosti Slovenije. O vseh vprašanih vojaške obrambe Slovenije se odloči izven njenega teritorija in odgovorni oficirji niti niso Slovenci. Kadar se vsem tem pridružujejo množična vzklikanja - »Slovenija laže« v Beogradu ter akcija a la Bulatović, ki kliče k orožju, se nikakor ne morem izogniti simpatiziranjem s Fronto. Morda bo marsikdo posmehljivo gledal na Fronto in njene zapovedi, vendar so ti po mojem mišljenju plod brezupne situacije, v kateri se nahajamo. Že jutri so lahko tanki vsakodnevni pojav na naših ulicah. Težnje po unitarizmu so in bodo sestavni del jugoslovanske države. Iskanje avnojske Jugoslavije je zaman, kajti še vedno velja pravilo: »Kdor je močnejši, narekuje pravila igre«. Naj odgovorni o tem razmišljajo. Fronta je s tem očitno že začela.

MATJAŽ KOCELJ

POHVALA

Zgodilo se je v petek, 3. novembra, v Klubu Slovenijales (saj poznate geslo: denar v žepu, obresti pa tečejo). Ne bom se pritoževal nad vrsto, prerivanjem in podobnimi nevšečnostmi. niti nad tem, da je v vrsti pred menoj stala ženska z bradavico na desni ušesni mečici. Pravi problemi so nastopili šele po eni uri čakanja, ko je že prej omenjena ženska z bradavico (v nadaljevanju teksta samo: ženska), prišla na vrsto. Z dostojanstvom, kakršen je značilen samo za ljudi zrelih let in bogatih življenjskih izkušenj, je iz torbice izvlekla prazno denarnico, ter hotela kupiti vrednostne bone v vrednosti štirih milijonov dinarjev. Če to povem v »našem« denarju: malo več kot sto mark.

S prazno denarnico ji je želje ni uspelo uresničiti, zato je zagnala vik in krik, češ da je prava denarnica ukradena, ostala ji je pa le še rezervna. Ker se je tresla od živčnosti že vsaj dvajset minut prej, lahko rečem, da je njena zgodba malce dvomljiva, po vsej verjetnosti je denarnico pozabila doma ali pa v banki. Sicer pa: kdo ve?

A Klub Slovenijales se je tokrat izkazal! Nobena stranka ni slabša od ostalih in nobena vsota denarja ni zanemarljiva.

tako da je že po desetih minutah, ko so že res vse stranke vedele za »dogodek«, iz zadnjih prostorov prispel mladenič, ki bi bil lahko varnostnik, ali pa tudi ne. Minilo je še pet minut, nakar se je odločil, da bo zaklenil vhodna vrata in poklical milico. Medtem je zapustilo Klub Slovenijales le kakih deset, največ dvajset strank, med katerimi gotovo ni bilo iskanega zločinca. Če je ta sploh obstajal, je ušel že vsaj eno uro prej.

Tako je bilo naenkrat priprtih dobrih sto ljudi, med njimi tudi jaz. In vsi smo z upanjem v srcu čakali še eno zmago roke pravice nad temnimi silami, ki se poskušajo bohotiti v naši samoupravni družbi.

Zakon je bil hiter in učinkovit. Že po tridesetih urah sta prispela dva varuha ljudi in občanov. Med čakanjem je prišlo tudi do takih nekonstruktivnih predlogov, kot npr.: »Zberimo babi vsak po tri stare milijone, pa bomo vsi zadovoljni.« Predlog je bil z večino glasov zavrnjen, saj vendar ne bomo žrtvovali desetminutne plače, če pa lahko še kake pol ure počakamo in ulovimo zločinca.

V glavnem: roka zakona je prispela, še preden so stranke začele ob pomanjkanju zraka izgubljati zavest.

Moža postave sta po zaslišanju prizadete ženske (njene ime mi žal niso hoteli posredovati), ocenila situacijo. Varnostnik Kluba Slovenijales je odklenil izhod in enega za drugim so začeli modro oblečeni možje spuščati stranke ven. Kot zanimivost naj povem podatek, da smo imeli vsi prisotni skupaj pri sebi precej preko sto starih milijard dinarjev, tako da ne morem vedeti, kako sta imela miličnika namen odkriti lastnika ukradenih štiristo starih milijonov. Toda, če ne zaupamo lastnim varuhom pravice, kam bomo prišli?

Iz skupine več kot stotih osumljencev sta tako po kaki uri »pripora« oba miličnika izločila štiri najbolj sumljive. Tudi mene!

Nad tako učinkovitostjo smo bili vsi navdušeni, še posebej tisti, ki jim zaradi tega »dogodka« ni bilo treba v službo.

Skupna lastnost nas štirih (ali pa nas je bilo pet), je bila starost med dvajset in triindvajset let, znano pa je, da so ljudje v teh letih najbolj podvrženi kriminalu in pomanjkanju denarja (ne nujno v tem vrstnem redu). Tako so nas na obeh vse ulice začeli pregledovati. Izpraznili smo žepe, šteli denar, dokazovali, od kod smo ga dobili (pozor, pazite se, če ne morete z ustreznimi dokumenti dokazati, od kod vam denar!), praznili torbe, miličnika sta listala po knjigah, ki smo jih imeli s seboj, si zapisovala naše podatke in sploh je minilo vse skupaj v prijetnem, prijateljskem vzdušju osumljenih, mimoidočih in varuhov zakona. Dopisnega prijatelja pa le nisem dobil nobenega.

Miličnik, ki je pregledoval mene, je svoje delo opravil temeljito in korektno. Pretipal mi je dva od osmih žepov, pri miru pa je pustil, poleg šestih žepov, le še dežnik, walkman, čevlje in spodnje perilo.

saj so to taki predmeti, kamor ne gre več kot pol kilograma denarja.

Podlogo jopiča je preiskoval toliko časa, da sem celo sam začel verjeti, da bo vendarle nekaj našel. Našel pa ni ne denarja, ne orožja, ne deviz, niti droge. Nad tem neuspehom je bil verjetno zelo razočaran, saj pri sto sedemdesetih centimetrih in petinpetdesetih kilogramih dajem vtis vsaj nožigalca, če ne celo morilca.

Tako smo lahko tudi zadnji osumljenci zapustili prizorišče.

Organi javne varnosti in Klub Slovenijales so nam tako dokazali svojo učinkovitost in nam vrnilo vero v konvertibilnost naše valute, saj mora biti štiristo starih milijonov nekaj vrednih, če je zaradi njih zaprtih v majhen prostor, ki je še slabo prezračen, več kot sto ljudi, štirje ali pet pa jih mora še na osebno preiskavo. Za vero v boljši jutri se jim tako zahvaljujem, vsem zločincem in poštenjakom pa priporočam, naj se pripravijo na najhujše že, če bodo samo v bližini suma kaznivega dejanja.

P. S.: Sicer pa: kaj, če je šlo le za vajo?

Moje ime je Tomo, ostale podatke pa ima UJV - Mesto Ljubljana.

KLUB JE IN BO NAŠ!

Nad našim klubom v bivšem mlinu na Tratah se spet zbirajo črni oblaki. V desetih letih obstoja kluba smo doživeli že toliko različnih pritiskov, da smo se na njih že navadili. Vendar gre, kot vse kaže, tokrat zares.

Sedanji lastnik prostorov TZO Pesnica namerava zgradbo prodati. Bajne (podrobnejših podatkov nikakor ni mogoče dobiti!?) je v igri več potencialnih kupcev. Šušlja se, da je favoriti mešano podjetje reškega Cometa, Jugobanke in morda še koga. Mi seveda podpiramo ustanavljanje malih podjetij z ekološko neoporečno proizvodnjo, logično pa je, da nas v tem primeru najprej zanima nadaljna usoda naših klubskih prostorov, saj bo s spremembo lastništva naša sedanja najemna pogodba postala brezpredmetna. Dvomimo, da bo bodoči lastnik pripravljen v prostore kluba, prepotrebne obnove, vlagati večje vsote denarja in povrh vsega dovoliti mladim nadaljno uporabo le-teh.

V zgodovini kluba je bilo kar nekaj vzponov in padcev, kljub temu pa si je uspel ustvariti v slovenskem in širšem prostoru znano ime in pomen kot center mladinske kulture. In prav mimo tega nikakor ne bi smel nihče, ki ima možnost in dolžnost kakorkoli odločati. Poslovni interesi bodo bodočemu lastniku seveda na prvem mestu, vendar pa bi morali upoštevati grenke izkušnje iz časov, ko smo na oltarju "napredka" žrtvovali vse, kar nam je bilo tako ali drugače na poti. Marsikom se bo sedaj ponudila priložnost za to, da se elegantno reši

"problem" mladinskega kluba kot motilca javnega reda in miru in zbirališča raznih "čudnih tipov", ki kvarijo našo zlato mladino.

Zato ZAHTEVAMO od lokalnih, občinskih in vseh ostalih takšnih ali drugačnih Oblastnikov in oblastnikov, da nam omogočijo nadaljno delovanje v tistih prostorih kot sedaj, ali pa na drugi ustrezni lokaciji v okolici in da nam omogočijo te prostore tudi ustrezno urediti, da ne bomo delali v večnem strahu pred tem, ali se bo zrušil strop, ali bo koga tresla elektrika, itd. Zahtevamo tudi, da se ti problemi pričnejo reševati TAKOJ in ne jutri, po Novem letu, po volitvah,...

Vsem, ki nam želijo slabo, sporočamo, da ne zahtevamo ničesar nemogočega. Ne zahtevamo nikakršnega pretiranega luksuza, temveč le minimalne pogoje za delo, vse ostalo pa si bomo, kot doslej, že ustvarili sami. Tiste pa, ki nam želijo ali morajo pomagati, prosimo, da to tudi čimprej storijo.

OO ZSMS TRATE

OK ZSMS MARIBOR-PESNICA

USODA VOJNIH UJETNIKOV

V časniku 7D sem priobčil feljton Krvava rana Teharij, ki je izzval veliko zanimanje slovenske javnosti. To predvsem sodim po pismih, ki sem jih sprejel na domači naslov. Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem, ki ste mi se na ta način ali osebno zglasili.

Posebno se zahvaljujem OK ZSMS Ljutomer, ki je 30. oktobra na poseben splav na jezeru v Teharij položila venec z napisom: POBITIM V SPOMIN - ŽIVIM V SVARILO - OK ZSMS LJUTOMER.

Hkrati obveščam vse zainteresirane, da bo celoten tekst Krvava rana izšel v knjižni obliki predvidoma konec decembra pri založbi Nova revija v Ljubljani /tel. 061 212 622/.

Pri UK ZSMS /ŠTUK/ Maribor je ustanovljena posebna skupina publicistov, ki bodo skupaj z mano naprej razkrivala dogodke iz leta 1945. Skupina bo delovala mimo predloga Odbora za varstvo človekovih pravic pri SZDL, ki je predlagal raziskovalni skupnosti Slovenije, da omenjene dogodke razišče.

Menimo namreč, da bo naša posebna neodvisna skupina hitreje in veliko bolj nepristransko prikazala resnico o usodi vojnih ujetnikov in drugih umorjenih v letu 1945.

Ker pa takšno delo zahteva tudi finančna sredstva, prosimo vse, ki bi nam na ta način

želeli pomagati, da sredstva nakažete na žiro račun: UK ZSMS MARIBOR 51800-678-81830 "za pričevanja".

Vodja skupine

Roman Leljak

DRŽAVNE PRAZNIKE NAJ SPREMLJAJO LE DRŽAVNI SIMBOLI

Slovenski socialdemokrati menimo, da je v počasni napredujoči liberalizaciji in demokratizaciji družbenega in političnega življenja v Sloveniji nastopil tudi čas, da se ob označevanju jugoslovanskih, republiških, občinskih in podobnih praznikov preneha z uporabo zastave Zveze komunistov Slovenije na javnih stavbah in drugod v javnosti.

Menimo tudi, da ne bi bila spremljiva analogna uporaba zastave katere koli druge stranke ali strank, zmagovalk na prihodnjih volitvah, vključno s socialdemokratsko.

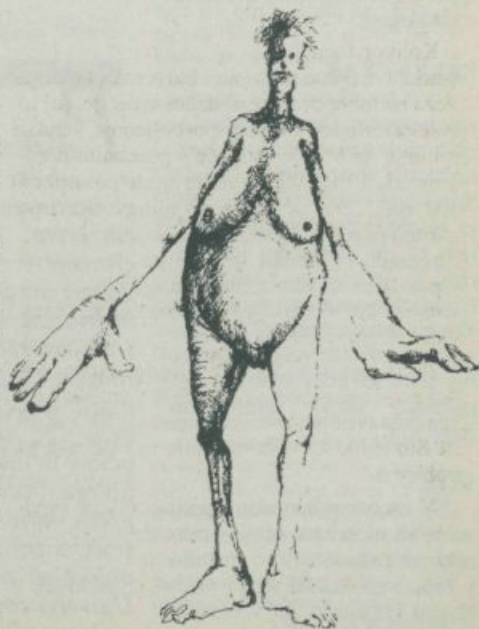
Ob tem se seveda popolnoma zavedamo pravice političnih in drugih organizacij, pa tudi posameznikov, da na svojih stavbah in posesti razobešajo zastave in druge svoje simbole ob vsakršni priložnosti.

Prepričani smo, da bi ta majhen, simboličen korak predstavljal pomemben napredek civilne družbe in pravne države.

PRESEDSTVO

Socialdemokratske zveze Slovenije

Silvester Plahutnik, l.r.

HOPLA, TUDI TO JE

UNIVERZA

ILEGALCI POZOR

Delegatska konferenca je na svoji prvi seji v letošnjem šolskem letu pošteno pristopila k delu. Predlog domskega reda mi narekuje opozorilo vsem ilegalcem, naj si poiščejo zakonito mesto pod soncem, kajti grozi jim nezaželjena evakuacija.

ŽURI

Predsedniki vseh študentskih blokov v Ljubljani so bili tudi žurersko razpoloženi. Delegatska konferenca bo namreč skupaj z ljubljansko UK mladih in trenutno pregnanimi »kelnari« pokrajinskih klubov (pregnani so iz kleti četrtega bloka v Rožni dolini) organizirala enkrat tedensko Glasbeno-plesno-pivska srečanja v prostorih menze v Rožni dolini. To vsakotjedensko kulturno manifestacijo bodo spremljale okrogle mize, posvečene študentskim vprašanjem in predvsem spočetju Zveze študentov. Čakajo samo še na »žegen« Uprave ŠC, od katere bi bilo lepo, če bi odstopila dvorano v ta namen.

ZELENI PAS

Na Kersnikovi 4 se dogaja vse mogoče. Da se lahko dogodi tudi kaj vznemirljivega, dokazuje pripetljaj v sredo dopoldne v sobi 109. Vnel se je resnični dvoboj med Igorjem M. in Samotom R. Gorazd D. je baje po končanem fizičnem merjenju moči vse člane svoje čredice včlanil v klub borilnih večšin. Da ne bo kdo še kdaj trdil, da je politika samo suhoparno flancanje.

STIK

Ne damo stika, so zavpili na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo in tako v hipu vzpostavili stik z vodstvom fakultete, ki v mrzličnem iskanju prostorov za

Foto: Erik Lutman

Portorizani so imeli od 3. do 5. novembra veliko srečo. Sreča je v obliki dežja lila z neba in sproti odplakovala vročico globokoumnih misli izrečenih na kongresu Za svobodo mislečih sveta. Tam smo govorili tudi študentje. Naš glas je bil grmenje v nevihti besed in rešili smo zibelko za pričakovano Zvezo študentov. Študentsko zvezo ali kakorkoli že se bo imenovala stanovska organizacija slovenske študentarije. Rojstvo je torej pričakovano, kakšen bo otrok, pa je odvisno od staršev. Starš pa je lahko prav vsak študent ljubljanske in mariborske univerze. Kdo bo torej izkoristil starševsko pravico in se čez nekaj mesecev trkal po prsih? Najbolje, da bi bilo očkov in mamic veliko, tako se bo tudi odgovornost za neubogljivega otroka enakomerno porazdeljevala. Ampak, to je že čas prvih korakov. Sedaj zbiramo hlačke, kapice, puloverčke, srajčke in če imate kaj od tega skvačkanega, pošljite v pisni obliki ali pridite povedat na Kernikovo 4 (soba predsedstva Univerzitetne konference 109), kjer zbiramo predloge za organiziranost nove študentske organizacije.

svoje brezdome asistente razmišlja tudi o prostoru, ki ga ima OO in uredništvo njihovega časopisa Stik. Vodstvo OO je takoj poiskalo stik z bazo in zbrali so ok. 200 podpisov študentov, ki združujejo stik v ogroženih prostorih. Kratek stik med dekanom in predstavniki OO niti ni bil tako kratek, saj je trajal celi dve uri in zaključki so bili konstruktivni. Stik je vzpostavljen in skupaj bodo iskali najboljše rešitve.

ODREŠENIK

Bomo našli odrešenika, so se spraševali prisotni na Univerzitetnem svetu v četrtek popoldne, ko jim zopet ni uspelo potrditi predlogov za rektorja Ljubljanske univerze. Predlagani so bili dr. S. Bavdek, dr. N. Prijatelj, dr. V. Rus, dr. B. Sket, dr. R. Šugman in dr. B. M. Zupančič. Po treh urah so se odločili za preložitve seje in evidentacijskega postopka. upajmo, da so temelji Ljubljanske univerze tako močni, da bodo to zdržali...?

NE GREMO

Medicinci so res pravi medicinci. Bolje preventiva kot kurativa, pravijo študentje v stilu svojega običajnega besednjaka in se spoprijeli z »novim« Zakonom o usmerjenem izobraževanju oz. z izpitnim režimom, ki ga ta zakon določa. Njihovi profesorji so namreč našli lastno interpretacijo določil izpitnega režima. Menijo, da mora študent po četrtem neuspem opravljanju izpita zapustiti fakulteto. Tega zakon ne predvideva in če tudi na kateri drugi fakulteti vlada prepričanje v takšno interpretacijo izpitnega režima, opozorite vaše študentsko vodstvo, ki je dolžno prispevati k enotnim interpretacijam Zakona o usmerjenem izobraževanju.

ZBIRNI CENTER

EDI

OSTAJA V. D. REKTORJA ODHAJA

foto: Goran Bertok

Seja univerzitetnega sveta – ne boj, mesarsko klanje

Ž e res, da je film *Zbirni center*, letošnji puljski nagradenec, na grotesken način prikazana fantazija živih, polživih in neživih mrtvakov, ki v želji (še posebej slednji) po *back to the future* z neomajno voljo koplejo po rovu v življenje. Res pa je tudi, da *Zbirni center* ne obstaja le v onstranstvu, ampak ga z malce nesreče lahko najdemo tudi na naši obli. Morda le s to razliko, da le-ti nimajo ne volje ne želje... (kakršnakoli podobnost z v tekstu omenjenimi institucijami je zgolj naključna).

bil ob koncu na semaforju izid identičen, je medtem v orbito časa odletelo preveč energije v obliki neoprijemljivih besednih krčev. Ja, vse to in še več v točki, ki je govorila o evidentiranju kandidatov za rektorja. Tako predsedstvo kot delegati so se ustavili pri čisto formalnih vprašanjih o pogojih kandidiranja in si solili pamet na treh frontah: 1. ali je potrebno soglasje kandidata (od šestih predlaganih trije niso dali soglasja zaradi nedosegljivosti), 2. ali je lahko kandidat oseba, ki ni delavec ene izmed fakultet članic, a izpolnjuje pogoje (po zakonu lahko izobraževalno organizacijo vodijo le delavci te organizacije skupaj s študenti (po nekem čudnem ključu v nekih čudnih razmerah ima torej tudi študent možnost, da postane rektor), 3. spremeniti in dopolniti pravilnik, oz. razveljaviti točko, ki določa materialne pogoje za izvolitev (prelog prof. Zabela). Člani US in nekateri gostje (Drevenšku so celo zaprli usta) so se tako s pravno-formalnih stališč zaletavali v zid, ki je še poglobil agonijo. Ob koncu pa je olje na ogenj prilil še v. d. rektorja Marko Zupan, ki je vsem tistim, voljnim besedovanja, (nekaterim je že prej počil film in so odšli) sporočil, da nepreklicno odstopa s te funkcije. Zakaj tako, se marsikdo vpraša, zakaj komedija zmešnjav na predstavi, v kateri poleg delegiranih študentov igrajo v večini ljudje z akademskimi naslovi? Vsi pač niso za vse, bi pripomnili ciniki. Dejstvo je, da ima zadeva dosti globlje korenine. Pred leti se z zapleti okrog izvolitve rektorja niso veliko ukvarjali, lahko bi celo rekli, da je bil pred koncem mandata bivšega že znan njegov naslednik. Zakaj včasih in zakaj tudi ne danes. Stvar je v botrovanju vis vitalis – partije, ki je držala vse niti v svojih rokah in po njenih direktivah – je bila vloga Univerze in njenih organov le marionetnega značaja. V današnjem času pa je čutili, da se ZK odpoveduje vplivu na Univerzo (ZSMS je to že definitivno storila), kar pomeni večjo avtonomijo. In kot kaže, ta nenadejana avtonomija prihaja v nepravem trenutku – nastaja nekakšen vakuum prej neznanega pojma demokracije, ki daje univerzi na voljo vse razpoložljive mehanizme. Vendar jih ne izkoristi. Kot kaže, tudi svojih pravnih aktov ne poznajo... ali pa jih nočejo izrabiti. Jim morda primanjkuje volje, zagnanosti, ali le nimajo vseh nit v svojih rokah? Sicer bi se mnoge (v večini ne njihove) ideje realizirale. A jih obratno zatrejo z anemičnimi obravnavami, kajti manj ko se stvar konkretizira, več ima možnosti, da zbledi. In prav to počnejo. Ker nimajo moči. Ker imajo moč in nimajo volje.

BOJAN KRAJNC

foto: Goran Bertok

5. seja Univerzitetnega sveta Univerze Edvarda Kardelja (9. novembra) v zbornični dvorani rektorata) se je že na samem začetku ujela v past dnevnega reda. Strokovnjaki za tovrstna sejanja so ji napovedovali dolgo življenje, vendar pa se je vse od potrjevanja zapisnikov prejšnjih dveh sej (1. točka), preko problematike študentskega standarda (2. točka), do poročila o rezultatih poslovanja univerze (3. točka), zadeva verjetno hitro odvijala. USTAVILO se je šele pri evidentiranju kandidatov za rektorja... in po triumfnem verbalnem obstreljevanju se je vse skupaj razsulo.

No, pa se razsujmo po vrsti. Namestnik predsednika Univerzitetnega sveta, ki je v odsotnosti Zlobca (po neuradnih vesteh misli odstopiti – stvar še raziskujemo) vodil sejo, je že na začetku ugotovil, da so nesklepčni. Pri pregledovanju zapisnika je enfant teribilne tovrstnih leporečnih shajanj drevenšek (UK ZSMS) opozoril na v zapisniku manjkačo obljubo Zlobca, da se bo na tej seji razpravljalo o spremembi naziva Univerze. Seveda so ga zatolkli z najbolj banalno razlago – da, danes ne, ker niso v popolni sestavi, bo pa stvar zanesljivo obravnavana po izvolitvi rektorja.

Tudi točka, ki je v luči dnevnega reda zasijala na pobudo UK ZSMS in zajemala problematiko okrog novogradnje študentskega stolpiča, vprašanje statusa DE Restavracija v Študentskem centru in predlog o izenačenju pravic študentov vrhunskih športnikov in kulturnikov, je že po nekajminutnem ovinkarjenju predsedstva in emocionalnem zalivanju študentov ugasnila za nedoločen čas. Za stolpič je bil sicer dosežen status quo, kajti na predlog UK-ja, naj se formira komisija v Svetu, ki bi biral sredstvom je odgovor izhlapel v smeri, češ, Svet pobudo vsekakor podpira, vendar dokler Univerza nima vodstva, takšnih stvari ni mogoče početi. Obe strani sta se nekako sporazumeli (jasno je, katera bolj), da se v prihodnosti oblikuje skupni gradbeni odbor operativcev. Sprejet je bil tudi predlog (predlagatelj član US), da se glede na to, da ne vidijo realne možnosti, kje dobiti denar, skupaj z vodstvom študentov napotijo do predsednika Izvršnega sveta SRS. Ker je predstavnikom UK-ja postalo jasno, da se na tej seji ne more zgoditi nič več konkretnega, in da vsi, izgovarjajoč se na rektorja, očitno odkrivajo študentske zadeve, so z dnevnega reda umaknili preostali dve prej omenjeni temi.

Strasti so se najbolj razgrele prav takrat, ko je že vse kazalo, da se seji bliža konec in da bo njen rezultat enak nič. Čeprav je

Bojkot predavanj na pravni fakulteti in protestni zbor študentov

BOJKOT

ali
o pravni državi in predavalnicah, ki jih ni
in neumnostih, ki so!

*Kraj dogajanja: Pravna fakulteta v Ljubljani, 8. 11. 1989, pred poslopjem fakultete in v predavalnici 1. letnika
Čas: od devete ure zjutraj do pol dveh popoldan.*

Vzrok: prostorska problematika – fakulteta fizično ne more sprejeti vseh redno vpisanih študentov, če bi se ti nekega dne odločili in vsi (kot lepo piše v Statutu) prišli na predavanja. Poslušanje predavanj s hodnika, odpiranje oken pozimi in jeseni zaradi nevzdržnega zraka in prehladi zategadelj. Zato, ker moramo dekletom, ki padejo v omedlevico, odsvetovati obisk predavanj.

Ker pride na glavo študenta pet kvadratnih metrov prostora, če štejemo vse prostore, ki jih fakulteta ima. Vključno s pisarnami, knjižnico, hodniki, stopnišči in WC-ji. Če torej študente lepo namestimo v vse omenjene prostore, bo za vse dovolj prostora in vsi bomo enako zadovoljni (Zlasti tisti na stopniščih in v WC-ju).

Upoštevajoč predavalnice, pa vsakemu redno vpisanemu študentu Pravne fakultete v Ljubljani pripada manj kot pol kvadratnega metra prostora.

Kdo se je bojkota udeležil: Vsi študentje – predavanj ni bilo v nobenem od štirih letnikov. Torej je organizacija uspela? Ne, niti slučajno. Ob enajstih napovedani protestni zbor študentov v predavalnici prvega letnika se je pričel z akademsko četrtjo. Zato, ker smo vsi upali, da se bo predavalnica do enajstih napolnila do roba in čez. Ker se to ni zgodilo, smo upanje podaljšali za četrte ure. Kljub temu upanje ni bilo dovolj. V predavalnici se je zbralo okrog sto študentov, ki so napolnili malce več kot pol predavalnice. Očitno je šlo v scenariju organizacije nekaj narobe. Morda bi potrebovali posebne avtobuse, pijačo in sendviče. Morda bi morali komu plačati dnevnic ali najglasnejšim deliti marke.

Kakorkoli že, kogar je zanimalo, je prišel, drugih nikoli nihče ne potrebuje. Presenetljivo udeležbo pa so pokazali ljudje, ki danes krojijo obilo resnic v naši državi – novinarji. Snemalci, tonci, novinarji z radia, televizije in časopisov. Morda nam je le uspelo!

Hoteli smo informirati ljudi, širšo javnost, da tako ne gre več naprej. Nismo optimisti, da bo stanje zaradi tega boljše, je dejal dekan dr. Lojze Ude v intervjuju za televizijski dnevnik. Tudi študentje nismo pretirani optimisti. Morda pa le obstajajo vrata – novo vodstvo univerze, nov rektor! Na slednjega zdaj verjetno ne bo potrebno dolgo čakati.

x x x

Kakšno sporočilo je bilo namenjeno javnosti:

V času, ko si vse novonastale politične zveze in tiste

od prej tlačijo v programe besedila o pravni državi, ki bo kot magična palica rešila naše politične težave in v času, ko se zanimanje javnosti vse pogosteje seli v sodne dvorane, bodoči pravniki nimamo omogočenih normalnih pogojev za naš študij. V primerjavi z drugimi študentskimi kolegi smo popolnoma deprivilegirani. To traja že leta. Četverico pred ljubljanskim sodiščem. Abdića v Bosni in Vllasija na Kosovu niso in ne branijo strojniki, medicinci, prevajalci... Branijo jih pravniki. In vedno jih bodo lahko branili le pravniki. Zato pa je le te treba najprej vzgojiti in jih usposobiti. Morda, bi lahko kdo poskusil z boljšimi pogoji za študij, štipendijami... Pravno deželo ne bo moč doseči z računalniki!

Prav tako ne s pretesnimi predavalnicami, mizernimi asistentskimi in profesorskimi plačami in usmerjanjem denarja proč od prava.

x x x

Računalnik, nov stroj, avtomobil... vse je bilo in bo tisočkrat izpopolnjeno. Prav tako nove metode v medicini in tehniki.

Nihče pa ne bo več naslikal Monalizinega pogleda, nihče ne bo mogel ponoviti mojstrstva besede ruskih pisateljev in mnogih drugih. Nikoli ne bo moč postaviti nobenega zagovora na sodišču ob bok tistemu, ki ga je končal Sokrat.

Pravo je del tisočletne ljudske omike. Zato nimamo nobene pravice metati ga na zgodovinsko odlagališče, kjer ležijo stari avtomobili in računalniki. Še več, imamo dolžnost postaviti ga tja, kamor sodi – med človeške vrednote in vrline.

LEONARDO PEKLAR

Študentski domovi, ki nosijo glavno breme bivanja študentov, so se zopet izkazali kot nesposobni pri reševanju tega osnovnega pogoja za uspešen študij. Letos je ostalo na cesti precejšnje število brucev. Ta del študentske populacije je, poleg študentov, ki so brez statusa zaradi birokratskega sistema, ki se je tako uspešno razvil na Univerzi, so le stari mački, ki te svoje probleme lažje rešujejo zaradi izkušenj, nabranih v letih študija. Tako je popolnoma razumljiv obup mladega študenta, prvič vpisanega v prvi letnik. Prišel je v Ljubljano, poln idealov o visokošolskem študiju, a že pri iskanju sobe se pojavijo neverjetno veliki problemi. In to kljub ugodno rešeni prošnji za vselitev v študentski dom. Razlog je preprost in vsem znan - prostora ni! Pa čeprav se je kapaciteta študentskih domov v zadnjih letih precej povečala. Razlog ni samo v naraščanju števila študentov, ampak tudi v realnosti našega življenja v naši družbi. Vedno več je mladih, ki izpolnjujejo osnovni pogoj za pridobitev sobe v študentskem domu - ne presegajo s pravilnikom določenega "cenzusa", to je zgornje meje dohodka na družinskega člana. Cenzus se sicer ne zvišuje tako drastično, vendar pa na drugi strani osebni dohodki zelo hitro padajo. Tako prihaja do položaja, da je čedalje večje število študentov pod določeno mejo. S tem pa postanejo upravičeni do bivanja v domu.

Seveda so še zmerom v najslabšem položaju študentje, ki so malce nad tolerančno mejo, ki omogoča sprejem v dom. Ti ne izpolnjujejo pogojev za bivanje v študentskem domu, ne morejo pa si privoščiti izdatka za privatno sobo, saj so cene teh sob v večini primerov prav oderuške. Če kdo potrebuje kakšno slabo tolažbo, jo za te tu ugotovitev, da se ravno zaradi padanja življenjskega standarda število teh študentov zmanjšuje.

Seveda se da letošnja situacija vsaj okvirno prikazati v številkah, ki pa so zgolj približna orientacija in pokazatelj stanja na tem področju visokega šolstva. Trenutno je jasno, da je

BRUCI NA CESTI

Kje spi osemsto brucev?

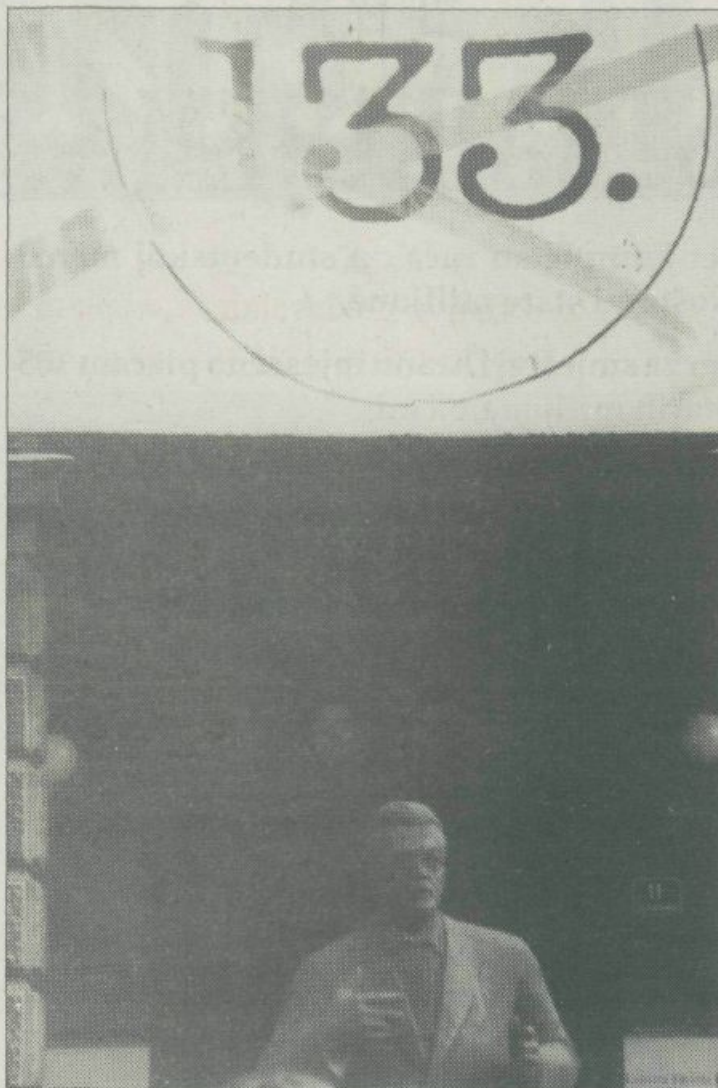

foto: Karli Erdlen

V življenju študentov ljubljanske Univerze se tudi to jesen, kot vsako leto do sedaj, pojavlja problem, ki je dobesedno življenjskega pomena za vedno večje število mladih, ki nadaljujejo šolanje na kateri od fakultet na naši največji Univerzi. To je vsako leto bolj pereč problem bivanja v kraju študija - Ljubljani.

bilo ugodno rešenih okrog 2300 prošenj. Od tega je bilo do konca oktobra dejansko vseljenih 1500 študentov. V prvem vselilnem roku, do konca septembra, je bilo popolnjenih 700 postelj. V drugem roku, dokonca oktobra, pa so omogočili vselitev okrog 800 brucem. Preprost račun nam pove, da je brez strehe nad glavo ostalo 800 upravičencev do bivanja v enem od nekaj študentskih naselij.

Uprava študentskega centra zaradi dosedanjih izkušenj računa na delni osip okrog 20%. Teh dvajset odstotkov si bo po mnenju uprave poiskalo alternativne rešitve. Te segajo od dragih privatnih ležišč do vseljevanja v nekatere dijaške domove. Končna številka čakajočih je tako še vedno zelo visoka: 600-700 študentov. To je več sto razdeljenih oseb, ki se poskušajo znati kakor vedo in znajo. Pojavi se vprašanje, kako naj študirajo, če pa morajo bolj skrbeti za take probleme, namesto da bi se posvetili svojemu delu.

Odgovorni sicer zagotavljajo, da bodo vsi čakajoči vseljeni v domove do 30. februarja, a če le malo poznate dogajanje v preteklih letih, veste, da se s predvidenimi komisijskimi izselitvami in odhodom absolventov ne more sprostiti tolikšno število postelj. To se lahko zgodi samo z božjo pomočjo ali manjšo epidemijo med prebivalci študentskih naselij.

Tudi načrtovana graditev novega stolpiča v naselju "Rožna dolina" je samo začasna in povrhu vsega še zelo težko izvršljiva rešitev problema. Kljub temu, da je prostor za blok št.14 že določen, je financiranje te gradnje še vedno zavito v tančico skrivnosti. Planirano pridobivanje denarja stoji na dokaj negotovih nogah. S tem pa je negotova tudi možnost šolanja za otroke manj premožnih staršev in Neljubljancev. Tako pa se vedno bolj pogloblja razlika po rojstvu.

Pa čeprav je bilo pred dvesto leti nekje tako lepo zapisano, da so si ljudje vsaj tu enaki.

Eni bolj, drugi manj.

PETER ŽNIDARŠIČ

30. oktobra 1989, ravno ob obletnici izhajanja študentskega časopisa Valter, se je okoli šeste večerne ure množica študentov, kakih petsto prebivalcev študentskih domov, napotila proti skupščini SR BiH. Večina študentov, ki so se udeležili sprevoda, ni vedela, kaj hoče. Ugovarjali so samo novi ceni hrane in stanovanja. Že na začetku njihovega pohoda proti Skupščini se jim je pridružil Dejan Mastilovič, predsednik sarajevske študentske organizacije, ki se je takoj lotil formiranja zahtev. Tako je imela sicer neorganizirana množica študentov pred skupščino že spisek zahtev, te pa so bile: naj se prispevek družbe pri participaciji bivanja in hrane v študentskih domovih poveča s sedanjih 70 % na 80 %, naj se izboljša kvaliteta hrane v domovih, naj se na splošno poviša odstotek dohodka, ki je namenjen izobraževanju. Že naslednji dan se je sestal Izvršni svet BiH in ugodil zahtevi o nepovišanju cen hrane in bivanja. Sploh pa je zbor pred skupščino sprožil reševanje vrste vprašanj in nekatere od njih je univerzitetna skupščina podprla, druge pa zavrnila. Med drugim je zavrnila zahtevo študentov, da naj tisti, ki pavzirajo, plačujejo isto ceno kot drugi, ki pridno študirajo. Tudi zahtevi, da se študent, ki ne opravi katerihkoli dveh izpitov, lahko vpiše v naslednji letnik, ni ugodila. Menila je namreč, da so ti kriteriji določeni s statutom posameznih fakultet (natančno brez katerih dveh izpitov lahko vpiše naslednji letnik). Na skupščini je bila sprožena tudi zahteva za uvajanje ekonomskih cen, saj so menili, da tako ohlapna študentska socialna politika ne vodi nikamor.

Naslednje dni bo študentske zahteve obravnavala tudi Skupščina BiH in verjetno sprejela povišanje odstotka narodnega dohodka namenjenega izobraževanju, ki naj bi se z 1,9 % povišal vsaj na 2,9 % (naj ob tem omenim, da znaša ta

odstotek v Sloveniji 4,5 %, medtem ko je cilj slovenske družbe trenutno vsaj 5,5 %).

Same demonstracije niso bile nič posebnega, sprožili pa so jih študentje, ki že leta živijo v študentskih naseljih in večino prostega časa porabijo za to, da se "bunijo". Takoimenovane stare bajte se ga ob novici, da se bodo cene, ki so tudi za bosenske razmere zelo nizke, zvišale, napijejo in uprizorijo pohod pred skupščino. Predsednik študentske organizacije to maso izoristi v siceršnji študentski prid in doseže, da se začne govoriti o stvareh, ki bi drugače ostale neopazne. Medtem v Študentskem naselju v Ljubljani višajo stanarine, še preden se povišajo štipendije. O tem, da je hrana v študentski menzi neprebavljiva in predraga pa ne bi zgubljali besed. Vendar pa študentje v Ljubljani tako stanje mirno prenašajo in tudi ni videti, da bi se kdorkoli zaradi slabih življenjskih razmer odločil ter odkorakal pred skupščino. Morda je mentaliteta slovenskega študenta kriva temu, da jemo odvratno hrano in živimo v razpadajočih domovih, ali pa živi slovenski študent ravno tako dobro (seveda ob izdatnih prispevkih staršev), da se mu zdi vsakršni protesti brez pomena? Vsekakor je življenje povprečnega sarajevskega študenta boljše kot pa življenje povprečnega slovenskega študenta. Toda kljub temu, da se študentom v Sarajevu godi bolje kot študentom v Ljubljani, še vedno ogromno študentov iz te republike prihaja študirat k nam. To so predvsem tisti, ki nekaj dajo na kvaliteto univerze, saj kot so nam povedali sarajevski kolegi, tudi Sarajevska univerza ni več tisto, kar je bila. V Ljubljani je kvaliteta študija boljša, pa čeprav so socialni pogoji za študij slabši. Zato bodo sarajevski študentje skušali dvigniti kvaliteto študija, socialne razmere pa naj ostanejo takšne, kot so.

Dopisnik iz Sarajeva
Jasenka Mušič

JA, STUDENT UNIVERZITETA U SARAJEVU, ŽELIM DA ŠTRAJKUJEM...

jer kompletan ručak u studentskoj menzi
košta tri stare milijone,

jer za smještaj i hranu mjesečno plačam 105
starih milijona, pa mi

sada tu cijenu žele povisit na 115 starih
milijona, a moja stipendija još uvijek iz-
nosi samo 105 milijona...

Grobo gledano, obstajata dva načina, kako izvesti anketo o učiteljih. Lahko se odločimo med tem, ali izberemo čimbolj ustrezen že izdelan vprašalnik ali pa sestavimo novega. Pri kvalitetnem že izdelanem vprašalniku imamo manj dela, ker je že preizkušen in zadovoljuje metrijske zahteve. Toda vprašalnik, ki bi ga sestavili sami, bi lahko bolj ustrezal okolju, v katerem bi bil uporabljen.

Odločili smo se, da bomo poskusili izdelati lasten vprašalnik. Upali smo, da bomo na koncu šolskega leta izvedli anketo. Z nasveti in idejami nam je pomagalo kar nekaj ljudi, vendar pa bi morali imeti mentorja, ker bi tako lahko, če ne drugega, vsaj dosti hitreje napredovali.

Na koncu šolskega leta pa ankete kljub vsemu ni bilo. Obveljalo je mnenje, da vprašalnik, ki smo ga izdelali na osnovi anketiranja študentov FF (spraševali smo jih, kaj je pomembno za dobrega učitelja na fakulteti), ni dovolj dobro izdelan. Tisti, ki smo vprašalnik izdelali, smo menili, da bi morali anketo vsaj poskusno izvesti, kar bi tudi naredili. Le "majhen problem" je še obstajal. Nismo imeli denarja, ki bi ga naj sicer dal Študentski parlament za pokritje stroškov ankete.

Argument o strokovni neizdelanosti je čudovito orožje, ki se ga da uporabiti za nenehno odlaganje in preprečevanje tovrstnih poskusov anket. Argument je na mestu, toda po drugi strani je jasno, da nič ni popolno, še posebej na začetku ne. Vprašalnik, ki bi bil res dober in bi ga lahko branili pred vsemi argumentiranimi in kvazi očitki, bi zahteval dosti časa in bi pomenil velik projekt. Za sedaj bi morali ubrati srednjo pot, vsaj poskusiti.

Mogoče bomo v prihodnje našli že narejen in preizkušen vprašalnik, ki ga bomo uporabili in tako pustili manj prostora očitkom, da ni dovolj dober.

Ankete o tem, kaj študentje mislijo o njihovem delu, bi morali opravljati učitelji sami. Kako pa naj sicer vedo, ali so študentje zadovoljni z njihovim delom ali ne. (Ali pa jih morda to ne zanima?)

In študentje bi morali imeti kaj več kot le teoretično možnost, da tiste za katere menijo, da so res preslabi, zavrnejo. Sedaj lahko to poskusijo narediti tako, da študentski predstavnik ne da soglasja k ponovni izvolitvi

ANKETA?

NEEE!

foto: Milan Mrčun

Spomladi 88/89 je Študentski parlament Filozofske fakultete dal pobudo, naj se naredi ali poišče vprašalnik, s pomočjo katerega bi lahko študentje te fakultete izražali kako (ne)zadovoljni so z delom svojih učiteljev.

Nekaj se nas je javilo, da bomo projekt skušali izvesti in hitro smo ugotovili, da bo to težko. Zapleteno je, ker zahteva dosti dela in denarja, in ker je (tak je moj vtis) ideja vseč samo dobremu delu študentov, na pa tudi večini učiteljev.

učitelja. Toda, od kod naj predstavnik ve, kaj mislijo o učitelju študentje? To je navaden kaos in včasih tudi goljufanje. Tudi nevrhunsko izdelana anketa pomeni v primerjavi s tem višek sistematičnosti.

Na fakulteti ni mehanizma, ki bi kogarkoli silil, naj se potruzi, če mu ni do tega. To velja za učitelje in študente. Tudi tistim, ki z dosti entuziazma pridejo na fakulteto, se lahko zgodi, da zaradi nezahtevnosti in zato, ker fakulteta malo nudi, kmalu študirajo samo še zato, da bi čimprej končali in odšli iz neproduktivnega okolja. In nekateri učitelji kot da predavajo samo še za uborno plačo in jih prazna predavalnica ne moti.

Kaj bi se zgodilo, če bi anketo nekega dne le izvedli in bi se pokazalo to, kar visi v zraku in se vendar skoraj nikoli javno ne pove in je težko dokazati tistemu, ki o tem noče slišati - da je dosti predavanj slabih in jih že leta isti učitelji zrecitirajo na že leta isti način. Ne bi se zgodilo dosti. Vzdušje ni tako, da bi to kaj dosti pomenilo. In v duhu nekonstruktivnosti, ki vlada, bi prizadetim tudi ne bilo težko vrniti udarca in poudariti, da študentje "ki se sedaj nekaj bunijo, tudi smrdijo". (Samo nisem še slišal, da bi imeli na slabi fakulteti dobre študente.)

Lahko se tudi vprašamo, kdo anketo sploh hoče. Spremembe, ki bi jih rezultati lahko povzročili, če bi bili slabi, ali po katerih bi vsaj vpili, bi lahko bile neudobne za obe strani povprečnežev. Učiteljem bi grožilo, da morajo izboljšati to, kar nudijo, študentje pa bi se morali nekoliko bolj potruditi. Tako tudi diploma ne bi bila le košček vrednostnega papirja, ampak bi vrednost nosilo predvsem znanje, s katerim smo jo pridobili.

Štvari pač gredo po zakonu najmanjšega upora in anketa o kateri govorim, bi lahko ta ustaljeni tok zmotila, pokazala stvari, ki se jih noče videti in spet (in že spet) dregnila v probleme, pri katerih se vse začne in bi se res moralo začeti.

Če oddelki nimajo denarja, da bi kupili toaletni papir, mizo za učitelja, če se morajo kregati, kdo bo dobil nov pisalni stroj, in če učitelj na prvem predavanju toži, da mu je oddelk zadnjih osem let kupil le eno novo knjigo, potem...

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO IN RAČUNALNIŠTVO

Ko stopiš skozi vrata, nad katerimi piše Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo, se znajdeš v veliki avli, ki je tudi daleč največji prostor na fakulteti. Žalostno je, da je ta prostor resnično uporaben samo dvakrat na leto, ko mladim ska organizacija prireja žure. Da pa to ne bi bilo vse, obstajata še dva prioriteta problema. Prvi problem je pomanjkanje prostora in opreme, drugi pa pomanjkanje kadra. Samo po sebi se ponuja vprašanje, kako rešiti ta dva problema. Jasno je, da brez pomoči industrije, ki potrebuje strokovnjake iz področja elektrotehnike in računalništva, ne bo šlo. Zavedamo pa se, da tudi sami študentje in pa vodstvo fakultete lahko veliko pripomoremo k izboljšanju stanja.

Rešitev prvega problema je sorazmerno preprosta, saj zahteva samo finančna sredstva, ki so potrebna za izgradnjo prostorov in nabavo opreme za osnovno izobraževanje. Toda, kje dobiti sredstva v sedanjem stanju gospodarstva, ko vemo, da ima večino podjetji izgube. Zavedati pa se moramo tudi dejstva, da je rešitev našega gospodarskega problema, tudi v čim hitrejšem tehnološkem razvoju, za kar v prvi vrsti potrebuje mo dobre strokovnjake, tudi s področja elektrotehnike in računalništva. Zato je problem prostorske stiske na FER-u mogoče rešiti s skupnim vlaganjem gospodarstva in fakultete. Nekaj v tej smeri se v tem trenutku le dogaja, saj se že gradi prizidek, ki bo služil za potrebe katedre za mikroelektroniko. Izdelan pa je tudi idejni načrt za razširitev fakultete, ki bi poleg imela dovolj prostora za kvalitetno izobraževalno dejavnost. Veliki problemi lahko nastanejo tudi pri nabavi ustrezne opreme, ki jo je potrebno uvoziti iz tujine. Največji problem pa so kadri z ustreznimi znanstvenimi izkušnjami in pedagoškim znanjem. Zavedati se moramo, da imajo visokošolski profesorji v naši družbi še vedno premajhen ugled in nezadostne osebne dohodeke za kakovostno delo vanje. Ta dva problema moramo rešiti, če želimo slediti Evropi in če se želimo izkoptati iz zaostalosti, kajti brez strokovnjakov iz elektrotehnike in računalništva ne moremo loviti hiter tehnološki razvoj v Zahodni Evropi.

Na FER-u smo študentje aktivni v mladinski organizaciji in pa v organizaciji EESTEC (Electrical Engineering European Conference), ki združuje študente elektrotehnike iz

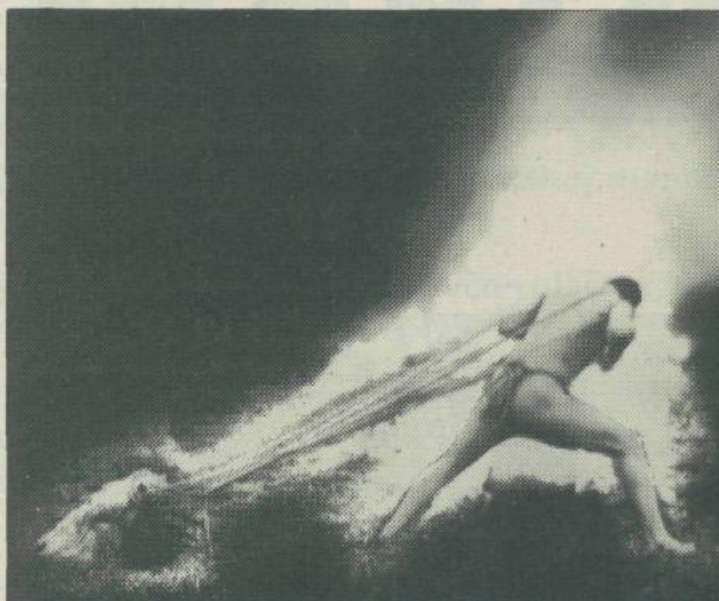

foto: Goran Bertok

Študij elektrotehnike in računalništva postaja iz dneva v dan vse bolj pomemben v svetu in pa seveda tudi pri nas. Strokovnjaki iz tega področja so prisotni v vsaki veji znanosti in pri vsakem modernem načinu proizvodnje. Zaradi razbohotenja industrije, ki deluje na področju elektrotehnike in računalništva, je nastalo tudi veliko povpraševanje strokovnjakov tega tipa. Zato se je povečalo število študentov, ki želijo študirati na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani.

cele Evrope. Mladinska organizacija na naši fakulteti je zadnje čase zelo aktivna, saj poleg organizacij študentskih večerov skrbi tudi za izdajo glasila STIK, sodeluje na vsakoletni elektrjadi in poskuša aktivno sodelovati z vodstvom fakultete.

Glasilo STIK izdajamo trikrat do štirikrat na leto, odvisno od prispelega gradiva in pa pomembnosti dogodkov, ki so se dogodili med izdajami. V njem

želimo informirati študente o njihovih pravicah in dolžnostih, o pomembnih dogodkih, na katerih so sodelovali naši predstavniki in o umetniških delih. Občasno objavimo v STIK-u tudi kritike in pohvale profesorjev, za katere menimo, da so to s svojim delom zaslužili. Kakor v vsakem glasilu, je tudi pri nas prostor za umetnost in zabavo, ki so izključno delo nas samih. Želimo si le, da bi bili študentje s svojimi prispevki še bolj aktivni in da bi spoznali, da lahko tudi oni kaj storijo

za boljše delovno okolje na fakulteti. Obstaja tudi iniciativa, da bi STIK izhajal večkrat na leto, toda do je odvisni predvsem od študentov samih.

V okviru Združenja študentov elektrotehnike v Jugoslaviji pošljemo vsako leto predstavnike na elektrjado, kjer sode lujemo v športnih tekmovanjih in preizkusih znanja iz fizike, elektrotehnike in informatike. Predstavniki naše fakultete so dosedaj dosegali odlične rezultate, saj smo bili prvi v kar nekaj športnih panogah. Vzporedno s tekmovanji teče pogovori med predstavniki študentov s fakultet, kjer se dogovarjamo o bodočih skupnih akcijah in o izboljšanju dela mladinskih organizacij na fakultetah. Elektrjada je dogodek, kjer se izmenjujejo izkušnje in kjer se ustvarjajo medsebojni kontakti.

EESTEC je organizacija za izmenjavo praks med študenti elektrotehnike v Evropi, za izmenjavo strokovnih ekskurzij in pa seveda za spoznavanje različnih načinov študija elektro tehnike. V Ljubljanskem lokalnem odboru je vključenih veliko študentov, ki so spoznali, kako pomembna je povezava z ostalo Evropo. Vsako leto gre preko EESTEC-a veliko študentov v tujino, kjer lahko spoznajo visoko tehnologijo in kasneje to znanje uporabijo na svojem delovnem mestu.

V planu mladinske organizacije je posodobitev prostora, ki je namenjen za zadrževanje študentov med luknjami, ki nastanejo zaradi razdrobljenega urnika. Do sedaj ni bilo v tem prostoru organiziranega nobenega programa za študente, ampak so bili le ti prepuščeni sami sebi. Sedaj pa nameravamo z denarjem, ki ga bomo dobili za spoznavni večer, kupiti televizor in pa videorekorder, na katerem bi vrteli filme po programu, ki bi ga sestavili s pomočjo vseh zainteresiranih študentov. Kasneje pa bi z dovoljenjem vodstva fakultete ta prostor spremenili v klub po vzoru K16 na filozofski fakulteti. Tako bi pridobili prostor, v katerem bi lahko zaživelo kulturno življenje študentov.

Z vsemi močmi se bomo trudili, da bo naša fakulteta dobila prostor v Evropi, tako mi študentje, kakor tudi naši profe sorji. To pa bomo v prvi vrsti dosegli z večjo kvaliteto učnega procesa.

robocop

COOL IT tudi v ljubljansko študentsko naselje!
INFORMACIJO, KI SMO JO PREJELI V ANGLEŠČINI, VAM V TAISTEM
JEZIKU TUDI POSREDUJEMO, KAJTI ZA UDEJSTVOVANJE V TEM
PROJEKTU JE TA TUJ JEZIK ŠE KAKO POTREBEN. PRIJAVNICO IN VES
OSTALI MATERIAL LAHKO DOBITE PRI NATALIJI NA UK ZSMS LJUB-
LJANA, Kersnikova 4, soba 109. BODITE TUDI VI COOL IN SE PRIKLJU-
ČITE »COOL IT PROJEKTU«!

GETTING STARTED NATIONAL WILDLIFE FEDERATION "COOL IT!"

Global warming is a worldwide problem of unprecedented proportions, the effects of which threaten entire ecosystems and the social and economic stability of humans around the globe. We all contribute to the problem, so we all must contribute to the solution. That's why we're sponsoring "COOL IT!", a challenge to college students to do something about global warming by the 20th anniversary of Earth Day, April 22, 1990.

HOW TO BE COOL

For your campus to begin an official "COOL IT!" project you need to do three things:

- UNDERSTAND THE GLOBAL WARMING ISSUE
- ORGANIZE A CORE "COOL IT!" GROUP
- FILL OUT ATTACHED APPLICATION

First, learn the basic causes of global warming. Learn how your everyday actions, such as starting up your car or drinking from a disposable foam cup, help contribute "greenhouse gases" to the atmosphere. What does using disposable items or certain kinds of light bulbs have to do with climate change? The enclosed reprint, *The Greenhouse Debate*, by Curtis Moore, is a good introduction to the issue. If you're already up on the issue you're ready to imagine the solutions.

Second, make a few phone calls and bring together a group of interested people from around your campus to talk about the issue and to identify changes that can be made in your local area. It's important to include students and faculty from many disciplines, as well as representatives from the administration and from as many student groups on campus as possible. You might find that an architecture student has great ideas about solar assisted heating in university buildings, while public relations majors will help plan a campaign to boost your recycling project's efficiency. If you already have a project underway that can be linked with global climate change, we challenge you to do better this year by increasing the effectiveness of your project or by adding a component. Just because you already recycle paper doesn't mean you can sit back and watch. It means you've got valuable experience that will make the next project easier to implement.

Third, fill out the attached application and tell us what your campus is going to do to help slow global warming. We're looking for creative projects that have concrete goals and benefits that will continue even after you've left campus.

If you want advice on your project or help in figuring out how to get started on the application, call Nick Keller or Jeanne Kane in Washington, D. C. at (202) 797-5435.

VERY COOL...

On Earth Day, 1990, five special merit awards of \$2500 will be announced for "COOL IT!" projects in the categories of:

- Increased effectiveness of an existing project
- Technical innovation
- Cost efficiency
- Community involvement
- Creativity

Mariborski radio **Študent** (kratko **MARŠ**), katerega pričetek oddajanja se nezadržno bliža. Intervju, ki sledi, je zaradi izpada toka v kasetarju malo okleščeno, a bistvo je vendarle ostalo. Pogovarjal sem se z najboljšim sekretarjem ZSMS, ki ga je le-ta kadarkoli imela, to je z gospodom **Vasjo Eignerjem**, prvoborcem imenovanega projekta, ki sedaj skrbi v njem za finance in organizacijo. Brez njega bi se tovariš **Andrej Fištravec** z radijem še vedno lahko le slikal.

TRIBUNA: »Kaj sploh **MARŠ** je, oziroma, kaj bi naj bil?«

Vasja: »Sama ideja za ustanovitev drugačnega radia v Mariboru je stara nekje pet let. V tistem času je bil v Mariboru radio nujno potreben, ker ni bilo mogoče dobiti nobene alternativne informacije. Noben medij ni bil dostopen katerikoli obliki alternativne dejavnosti, ne na področju politike ne kulture. Tudi *Katedra* je bila v tistem času zelo reakcionarna, poleg tega pa z mesečnikom ne moreš slediti aktualnim informacijam. Na področju edicij smo hoteli svojo pot ubrati s *Kmečkimi in rockodelskimi novicami*, za vse ostalo smo potrebovali »mobilnejši« medij. To je radio. Na začetku, zaradi svojstvenosti Maribora, še ni prihajalo do navezav na *Radio Študent*, te so nastale pozneje, ker smo v tem videli lažjo in hitrejšo pot do ustanovitve.

TRIBUNA: »Na **MARŠ-u** se še vedno pojavljata dva različna koncepta. Za kakšna koncepta gre in katerega sam zastopaš?«

Vasja: »Prvi koncept se vleče od samih začetkov, ko v Mariboru ni bilo nič-

MARŠ

v novo leto!

Spoštovane bralke, dragi bralci, pričujoč intervju še ne pomeni bega z možgani iz Maribora na drugo področje, temveč samo en del v povezovanju naše predrage, demokratične ožje domovine, »ki nas vara in zapušča«. Je le prvi korak, ki sva ga z gospodom odgovornim stopila na minulem cirkusu v Portorožu, pomeni pa sklenitev dolgotrajnega in na obojestranskem spoštovanju temelječega iskrenega prijateljstva, ki pa bo zadevalo predvsem vas. S tem velikim korakom za človeštvo in malim za naju, boste lahko v vsaki **TRIBUNI** od te naprej neposredno spremljali najzanimivejša dogajanja v Mariboru, kjer se situacija vrača v čase pred *Katedrinim* štetjem, tokrat šele kot tragedija. Upajmo, da bo farsično nadaljevanje sledilo v kratkem, k temu naj bi pripomogel tudi, še vedno v ustanavljanju:

sar (MKC so ignorirali, *ŠTUK* je zaganjal...), in smo si želeli prebiti medijsko blokado na vseh področjih, od MKC-ja in KRN do alternativnih gibanj. Poleg tega smo hoteli poslušati dobro

glasbo, ki je nismo mogli slišati nikjer, predstavljati lastno produkcijo, za katero smo imeli povsod zaprta vrata; **uradni mediji so nas popolnoma ignorirali**. Danes zelo težko razumemo, kako trdi so bili

prvi poskusi ustanavljanja radia, ko je bilo treba imeti vse verifikacije politike in še uradni mediji, mislim na *radio Maribor*, so nam stali na poti, kadarkoli se je le dalo. Vse to je v največji meri »porival« naprej **Andrej Fištravec** in tako je to pustilo svoj pečat na določenem izboru ljudi in konceptu programe, ki še ni dorečen. Prvi koncept, ki se je pojavljal znotraj iniciativne skupine, je bil zelo radikalen, neke vrste koncept političnega radia, drugi pa se je pojavil pozneje, ko se je situacija pri nas malo spremenila. Ta je bolj komunikativen, kar ne pomeni tolikšne politizacije medija in tém, ampak radio, ki ga lahko poslušas tudi kot glasbeno kuliso, čeprav so nekateri proti temu. Radio ni tako agresiven medij kot televizija, v čemer je tudi njegova prednost, in zato ne moremo pričakovati od nekoga, da ga bo štiri ure dnevno intenzivno poslušal. Sam torej predlagam **en dnevni del**, ki bo bolj »skoncitriran« in bodo ljudje v njem dobili določene informacije, in **drugi del**, v katerem bo prostor predvsem za glasbo. Začetno oddajanje bo torej simbioza teh dveh konceptov.

TRIBUNA: »Imeli ste že dve poskusni oddajanja. Kaj ugotavljaš po njih?«

Vasja: »Na drugem poskusnem oddajanju je bilo ogromno stvari, ki so vredne kritike. Najprej smo popolnoma zgrešili s časom oddajanja, ki je bil od 19.00 do 23.00, ko je poslušanje radia najmanjše, saj je to medijsko najbolj pokrit termin. Sedaj smo ta čas prestavili na popoldansko izmeno in se nas bo lahko poslušalo vsak dan od 15.00 do 19.00. Če bo ta koncept

uspešen, bomo seveda šli na širitev programa.

TRIBUNA: »Pri poskusnem oddajanju **MARŠ-a** je prišlo tudi do zamer mladih ljudi, ki so prišli v redakcijo z željo, da bi delali, vendar jih starejša ekipa ni pustila h koritu.«

Vasja: »Iniciativna skupina je bila navajena delati predvsem v svojem krogu in tako so tudi informacije krožile samo znotraj nje, kar je bilo dostikrat zelo slabo. Tako se je širši krog ljudi, ki se je okrog **MARŠ-a** »sukal«, lahko počutil odrinjenega. Očitek je povsem na mestu, saj tudi sam mislim,

da so nekateri celotno poskusno oddajanje preresno vzeli in ni bilo časa in prostora za kakšne »eksperimente«, čeprav je bil v tem ravno namen poskusnega oddajanja. Nekateri je bilo strah, da se ne bi že pri poskusnem oddajanju zamerili publiki, ki bi naj **MARŠ** poslušala, in do neke mere celo upravičeno. Sedaj smo ta spodrseljaj popravili in smo speljali široko akcijo pridobivanja novih sodelavcev (na spisku imamo približno sto potencialnih sodelavcev).

TRIBUNA: »Kaj trenutno počnete?«

Vasja: »Iniciativna skupina je tre-

nutno najbolj okupirana z ustanovitvijo **MARŠ-a**, (z oddajanjem naj bi začeli v decembru), z odnosi z ustanovitelji in med njimi (bili naj bi *Univerza, MK ZSMS* in *UK ZSMS*, ki bi poskrbeli za **50% sredstev**, ostalo bi pokrivali sami z reklamami). **Denar moramo dobiti iz proračuna mesta**, ker menimo, da je to mestni projekt Maribora, ki ga imenujemo sivi, zaspansi, umirujoči..., **MARŠ** pa ga bo prav gotovo razgrel in poživel. Če bi lahko že prej začeli delati, Maribor ne bi bil takšen, kot je.

PETER TOMAŽ
DOBRILA

D L J E V VIŠJE GLASNEJE

Na trinajsti rojstni dan, 8. novembra, smo bistveno povečali območje, kjer nam lahko prisluhnete.

Še nikoli nismo bili višje. Na Krimu smo postavili nov, močnejši oddajnik, ki pošilja naš program mnogo dlje kot doslej. Že znanima frekvencama 102,4 in 105,1 MHz smo dodali tretjo: valovi našega radija se slišijo tudi na 100,2 MHz.

Poslej smo mnogo glasnejši. Zanimivi in aktualni pa smo že tako ves čas. Trinajst let.

radio GLAS ljubljane

PORTRET

NICOLAE

CEAUSESCU

Ceaulescujev 65. rojstni dan je Romunija slavila praktično celo leto. Ko je slavje doseglo vrhunec, 25. in 26. januarja, je 5 največjih romunskih časopisov od 220 razpoložljivih strani kar 180 namenilo tej temi. V dveh dneh so lahko Romuni prebrali 150 člankov, v katerih so se njihovi velemožje zaklinjali na coducatorjevo nena-domestljivost, 80 pesmi o vodji. On sam pa je nanje zrl z nič manj kot 200 fotografij. Tako razkošno je svoje življenjske jubilejenekoč (tudi nekaj let po smrti) praznoval le še pokojni Josip Broz.

V nečem pa je Ceausescu, v primerjavi z bivšim jugoslovanskim voditeljem, storil korak naprej. Medtem ko je bila Jovanka Broz uradno gospodinja (neuradno pa vse kaj drugega), je »dar zgodovine«, kot je Ceausescuja nekoč poimenoval partijski list Scinteia, svojo soprogo Eleno brez okolišinj povzdignil na najvišje državne in partijske položaje in iz nje naredil drugega najmočnejšega človeka v romunski »džamahiriji«. Do kruha pa je spravil še ostale člane dinastije Ceausescu: sin Nicu je minister za mladino, prvi brat Ilie je namestnik obrambnega ministra, drugi brat Ion skrbi za načrtovanje gospodarstva, tretji brat Andruta pa nadzoruje notranje ministrstvo. Nenaavadno naključje je, da se da najti toliko sposobnih ljudi, ki jih terjajo te funkcije, v eni sami družini. Kot kaže, pa Bog na Romunskem ne skopari s čudeži.

V začetku 80. let je Vodja svoje ljudstvo obdaril s privatnimi gostilnami. Če je mislil, da bodo ljudje ob pijači pozabili na bedo, v kateri živijo, se je zmotil – prav nasprotno – »nažgani« so začeli še bolj »šimfati« čez oblast in zloglasno policijo Securitate. In ne samo, da so dosedaj molčeči postali glasni, temveč so nesramno začeli bogateti tudi lastniki gostiln. Takemu kapitalizmu je Ceausescu kaj hitro naredil konec: privatne gostilne je zaprl. Tako Romunom ni preostalo drugega, kot da se zabavajo na stari način: vsak dan lahko dve uri gledajo TV (toliko ga dnevno

oddaja njihov studio, seveda za tistega, ki sprejemnik ima), ob 17.30 lahko obišejo edino kinopredstavo, ponoči pa se lahko ljubijo v mrzlih stanovanjih, da dvignejo temperaturo nad tisto običajno, 12°C.

ZUNANJA POLITIKA – VSELEJ EKSKLUZIVEN

Hollywood ne bi zreziral takšnega življenjepisa, kot ga je Ceausescuju namenila usoda: iz ubožnega kmečkega sinu se je razvil v državnika. Rodil se je 26. januarja 1918 v vasi Scornicesti, severovzhodno od Bukarešte, v oblasti Arges. Od leta 1932 je deloval v romunskem delavskem gibanju, leto kasneje pa se je včlanil v komunistično partijo. Boril se je proti nastopajočemu fašizmu, kar mu je prineslo nekaj let zaporniškega staža. Nazadnje so ga zaprli leta 1940, ko je sedel vse do 1944, do osvoboditve.

Po vojni je Ceausescu postal sekretar Centralnega komiteja Zveze komunistične mladine. 1948 je sedel v partijski CK, kar mu je dalo zaznamen pospešek na poti proti zvezdam: zasedel je stolček pomočnika ministra za kmetijstvo. Tudi potem je bil še nekaj časa pomočnik – tokrat ministra za oborožene sile. Od 1954 dalje je »sekretaril« v CK-ju in bil član politbiroja, da bi se leta 1965 prebil na sam vrh, na najvišji položaj v partiji, na mesto prvega sekretarja romunske partije. Dve leti kasneje je temu dodal še naslov predsednika vrhovnega sveta socialistične republike Romunije – šefa države. Tako je Ceausescu postal absoluten monarh.

Tako kot drugi absolutisti, se je tudi Ceausescu odločil za imidž prosvetljenca. Svetloba, ki ga je presvetlila, pa je bila veliko močnejša v tistem delu njegovega uma, ki skrbi za zunanjo politiko, kot pa v tistem za notranjo. Romunski conducator se je odločil za svojevrstno, neodvisno zunanjo politiko, zaradi katere je nekajkrat požel aplavz svetovne javnosti – še posebej leta 1968, ko Romunija kot edina iz vzhodnega tabora ni sodelovala pri okupaciji Češkoslovaške. »Vsa mednarodna dejavnost naše države in odnosi, ki jih Romunija

foto: fotodokumentacija Delo

Morda kdo poreče, da gornji naslov ni povsem točen, toda priznajmo, da so Jakeš, Živkov ali Milošević nasproti Ceausescuju le cesarčki. Nihče izmed njih ni tako bogat, čaščen in prosvetljen, kot je conducator romunskega ljudstva. In verjetno nihče tako osovražen.

foto: fotodokumentacija Delo

razvija z vsemi državami na svetu, so zasnovani na spoštovanju pravic vsakega naroda, da sam odloča o svoji usodi, na nevmešavanju v notranje zadeve drugih narodov, na neomajnem spoštovanju načela nacionalne neodvisnosti in suverenosti.« je ob priliki povedal Ceausescu. Da to niso le prazne besede, je dokazal že leta 1967, ko je Romunija kot prva vzhodna država navezala stike z Zvezno republiko Nemčijo in ves čas dobro sodelovala z Izraelom. Nekajkrat se je v Bukarešti mudil tudi Jaser Arafat, Ceausescu je bil v dobrih stikih s kitajskim vodstvom, od Sovjetov pa je skušal biti čim manj odvisen.

Danes, ko v svetu, predvsem pa v Evropi, potekajo moderni integracijski procesi, je Ceausescujevo »nevmešavanje v notranje zadeve drugih narodov« le še navadna farsa. Da pa se ne bi romunski državljani le preveč mešali v suverenost drugih narodov, je njihov Conducator poskrbel na znova izviren način: večkilometrsko obmejna območja je popolnoma izpraznil, jih posul z minami in jih ogradil z visokimi ograjami bodoče žice. Ceausescujevo pridiganje o »suverenosti in neodvisnosti« vseh držav mednarodne skupnosti, je še najbolj prav prišlo ravno njemu samemu – nihče se namreč nima pravice mešati v grdobije, ki jih On, Nicolae, počne svojemu narodu.

DOKTOR EKONOMSKIH VED

Tisti, ki je zaslutil kanček ironije v tem naslovu, se moti. To je prav toliko res kot dejstvo, da je Ceausescu tudi doktor političnih ved. Prvi naslov mu je za njegov 60. rojstni dan podarila (beri dobesedno) Akademija ekonomskih ved, drugega pa za 45-letnico revolucionarne aktivnosti Akademija Romunske komunistične partije (kakšne organe imajo v tej deželi!). Glede na gospodarske rezultate, ki jih je dosegla Ceausescujeva Romunija, lahko sklepamo, da je Vodja pri disertaciji golju-

fal: prepisal jo je iz kakšne stare ruske knjige ali pa mu jo je napisal kar kak sošolec. Obstaja še tretja možnost: goljufali so romunski akademiki, ki so mu doktorat podelili.

»Danes je Romunija industrijsko – agrarna dežela z moderno industrijo, ki temelji na najvišjih dosežkih znanosti in tehnike. Glede na leto 1945 je industrijska proizvodnja narasla 135-krat, od tega 120-krat po mojem prihodu na oblast.« se je doktor ekonomskih znanosti pohvalil Miroslovu Lazanskemu, ki ga je letos poleti obiskal v Bukarešti. Istočasno je novinarja Newsweeka pošiljal v »svoje« trgovine, češ da tam lahko kupi vse kar si poželi, celo artikle, ki jih lahko vidimo na ameriških policah. Ob tem je previdno pojasnil, da gre za izdelke, ki jih Romunija izvažava v ZDA. Reporter züriškega Weltwocha pa je romunsko blaginjo gledal skozi povsem drugačna očala: videl je državne urade, v katerih so uslužbenci pri 8°C delali v plaščih, gostilne, ki so jih zapirali ob devetih (celo uro prej kot pri nas), temnačne bulvarje, kjer zaradi varčevanja gori le vsaka tretja svetilka, 400 ljudi dolgo vrsto, ki je čakala na pošijko mesa, prezeble in nezaupljive ljudi, izogibajoče se tujcem v strahu pred zloglasno Securitate...

Vendar Ceausescu ne moremo odreči vsega talenta za trgovanje. Iz diplomatskih virov se je razvedelo, da Vodja na debelo prodaja romunske Nemce in Žide njihovim matičnim državam. Na leto bi naj prodal 10.000–15.000 ljudi, za 8000 DEM po kosu. Ion Mihai Pacepa, bivši šef romunske stajne službe, ki je pobegnil na zahod, v svoji knjigi Rdeča obzorja trdi, da ves izkupiček od prodanih ljudi Ceausescu nalaga na svoj privatni bančni račun v Švici in da je vsaj tako bogat kot že umrli diktator

Marcos. Morda pa romunski akademiki, ko so tehtali Nicolajeva ekonomska znanja, le niso udarili tako mimo, ko so mu podelili doktorat.

ČLOVEKOVE PRAVICE: SPLAV JE PREPOVEDAN

»Vprašanju človekovih pravic namejnomo veliko pozornosti. Naša država je aktivna udeleženka helsinške konference. Posebej smo ponosni na pravico do svobodnega in neodvisnega življenja. Smo proti splavu, podpiramo tudi pravico do izobraževanja, saj nepismenost na Zahodu močno narašča, kar je nevarno,« je za Newsweek povedal Ceausescu.

Največji Conducatorjev dosežek na področju spoštovanja človekovih pravic je torej prepoved splava. Da bi pa vse ženske dosledno spoštovale svoje lastne pravice, morajo oblasti vsako leto pokazati ginekologovo potrdilo, da res niso splavile. Ob tem, da se ima vsak pravico učiti pisati, naj pri spoštovanju človekovih pravic v Romuniji omenimo še to: vsak državljan ima pravico do bivanja v mestu. V ta namen Ceausescu z buldožerji ruši na desetine romunskih vasi in namesto njih postavlja stanovanjske bloke, v katerih bo ljudem lažje vcepljal njihove pravice, kot pa mu to uspeva v kontrarevolucionarnih vaseh. In to je že skoraj vse, kar se tiče človekovih pravic v Romuniji...

Pravica do svobodnega izražanja, do političnega združevanja, do svobodne veroizpovedi, do zdravega okolja in podobne, so kvalitete, o katerih cesar Nikolaj ne razmišlja, in kaže, da tega tudi v bodoče ne misli. Romunom torej ne preostane drugega kot buržoazna revolucija. Če niso zanjo preveč demoralizirani, seveda:

MATJAŽ ŠUEN

foto: fotodokumentacija Delo

Še so živi slovenski narodni heroji NOB (stanje 8. novembra 1989):

1. AVBELJ Franc-Lojko, Domžale, Vir, Borova 12
2. AVBELJ Viktor-Rudi, Ljubljana, Rutarjeva 1
3. BOBNAR Stane, Ljubljana, N. Polje, C. XIII/4
4. BOLDAN Jože-Silni, Kočevje, Roška cesta 64/b
5. BORŠTNAR Jože, Ljubljana, Titova 25
6. BOŽOVIĆ Radomir-Raco, Beograd, Braće Jugovića 21/III
7. CETINSKI Andrej-Lev, Ljubljana, Vodnikovo naselje 54
8. DRUŽINA Andreana-Olga, Ljubljana, Titova 25/b
9. FERJANČIČ Anton-Zvone, Portorož, Letoviška pot 26
10. FLIS Drago-Strela, Ljubljana, Gregorčičeva 11/a
11. HRIBERNIK Rudolf-Svarun, Bled, Za Pecovco 12
12. JAKOPIČ Albert-Kajtimir, Ljubljana, Trg MDB 12
13. JERMAN Drago, Pula, Savudrijska 3
14. KOČEVAR Franc-Ciril, Crikvenica, Gornja Draga 28
15. KRME LJ Maks-Matija, Klenovica 13, p. Klenovica
16. LIKAR Ivan-Sočan, Kobarid, Stresova 6
17. MAČEK Ivan-Matija, Ljubljana, Snežniška 8
18. MALI-HOČEVAR Albina, Maribor, Fochova 11
19. OŽBOLT Jože-Stanko, Ljubljana, Martinčeva 31
20. POGLAJEN Franc-Kranjc, Ljubljana, Celjska 31
21. POKOVEC Franc-Poki, Ljubljana, Na Jami 1
22. POLAK Bojan-Stjenka, Ljubljana, Titova 25
23. POTOČAR Stane-Lazar, Ljubljana, Martinčeva 27
24. RUDOLF Janko, Ljubljana, Švabičeva 1
25. SEKIRNIK Janko-Simon, Ljubljana, Podmilščakova 37-b
26. STADLER Franc-Pepe, Ljubljana, Brilejeva 21
27. SVETINA Mira-Vlasta, Ljubljana, Zihherlova 2
28. ŠENTJURC Lidija, Ljubljana, Saveljska 54
29. TAVČAR Franc-Rok, Ljubljana, Jarše 42
30. TOMŠIČ Vida, Ljubljana, Valvazorjeva 7
31. UČAKAR Janez, Ljubljana, Kersnikova 11
32. VIDMAR Tone-Luka, Rog. Slatina, Ivanuševa 1
33. VRATNAR Anton-Antonesku, Beograd, Subotička 19
34. ZABUKOVEC Milan-Miloš, Ljubljana, Jana Husa 59

ZLOČINI:

KREMATORIJ

V

SLOVENSKI BISTRICI

Nedolgo pred svojo smrtjo leta 1960 je Srečko Bolčič izpovedal, kaj je doživel pod komunisti v Jugoslaviji. Tu je njegova pripoved.

Iz nerodovitne, kamnite Žeževice pod Lovčonom se je moja družina med vojno preselila v Križevce. Moj oče Ivan je prodajal v hiši alkoholne pijače, tako da so k nam pogosto prihajali hrvaški vojaki nekaj popit in se spočit. Prihajal je tudi hrvaški general Rafael Boban. On mi je vedno dajal svojo pištolo, da sem se z njo igral.

Moj oče je imel ustaško uniformo in ob svečanih trenutkih jo je večkrat oblekel. Ob koncu vojne je odšel od doma, tako da niti jaz niti ostali domači nismo vedeli kam. Šel sem ga iskat, pri tem pa sem padel v povorko hrvaške vojske in beguncev ter z njimi prišel vse do Dravograda. Tu sem po naključju naletel na Bobana, ki mi je svetoval, naj se vrnem domov. "Ti si otrok, tebi ne bo nihče nič naredil, mi pa se bomo tako ali tako vrnili," je dejal. Ubogal sem ga ter se vrnil nazaj v Križevce. Na poti me ni noben oviral. Sicer so me zaustavljali ter spraševali, kaj delam in kam grem, vendar so me zmeraj pustili naprej.

Šele ko sem se vrnil domov, so se začele moje resnične težave. Prišli so pome, me odvedli ter mi rekli, da bodo skupaj z menoj iskali očeta, in me ne bodo spustili, dokler ga ne najdemo. Od takrat pa vse do leta 1948 so me vodili od zapora do zapora, od vasi do vasi. Z menoj je bilo še 50 zapornikov. Počeli smo različna opravila, celo ljudske okostnjake smo zakopavali.

Končno smo prispeli v Slovensko Bistrico. Tu so nas razporedili na delo. Eno so začeli odkopavati zakopani vhod v hribu, drugi pa so postavljali tirnice za male vagonce. Timice so bil postavljene od tega zakopanega vhoda pa do bližnje tovarne. Po nekaj dneh odkopavanja se je pred nami odprla praznina, iz katere je prihajal dim različnih barv, ki je tako zaudarjal, da nismo mogli delati naprej brez mask. Ko smo končno razkrili, so se pred nami prikazale grozote, ki mi bodo pred očmi celo življenje.

Vse polno je bilo trupel. Videle so se uniforme ustaštev, domobranov in civilistov. Mati, ki drži otroka v naročju...

Telesa še niso bila popolnoma razpadla. Ko je zrak prodril do njih, je vse razpadalo. Noter je bilo vse natlačeno kot v škatlici vžigalic. Tedaj nam je postalo jasno, zakaj so postavljene tirnice do tovarne. Nепrestano so nas priganjali, da delamo hitreje. Eni od nas so tovorili napol razpadla telesa v vagonce, drugi pa so jih porivali do tovarne in

sežigali v veliki pogonski peči. Mnogi od nas so se zgrudili od strahotnega smradu ter izčrpanosti, bilo pa jih je precej, ki so tudi sami končali v peči. Policajji so nam grozili, da se ne bo noben od nas živ vrnil domov, temveč bomo vsi skupaj s trupli ustaških banditov končali v tovarniški peči.

Na mesto tistih, ki so končali, so takoj prignali druge Hrvate, ki so nadaljevali njihovo opravilo. Kolikor bolj smo prodirali v predor, toliko bolj je postajal smrad neznošen. Ni se več dalo zdržati. Niti maske niti gumijaste rokavice niso več pomagale. V naglici smo nametali v vagon nekaj trupel, nakar smo tekli ven ujemat malo svežega zraka. Policija nas je takoj s kopiti nagnala nazaj v predor. Kasneje ni bilo več čistega zraka niti zunaj. Takoj, ko se je povečal pritisk zraka, se je zadušljiv dim iz tovarniškega dimnika razlezel po celotnem mestu, tako da je strahoten smrad zapolnil celo Slovensko Bistrico.

Nekega dne so me poklicali v policijsko pisarno ter mi rekli: "Bandit, mi te bomo spustili domov, vendar če komurkoli poveš, kje si bil in kar si videl ter delal, bomo pobili celotno tvojo družino skupaj s tabo." Ko so me spustili, sem takoj zavil v neko slovensko hišo in zaprosil, naj mi dajo kaj za jesti, ker sem bil popolnoma obnemogel od lakote in tistih strahot. Dobil sem nekaj kruha in jabolčnika, česa drugega niti sami niso imeli. Vedeli so, pri kakšnem opravilu sem bil sodeloval, zato sem jih vprašal, kako je prišlo do tistih grozot in kako je bilo zadušenih toliko ljudi. Domačin mi je povedal, da je v času vojne tovarna delala za Nemce, in da je bil predor izkopen za delavce, da bi se v primeru letalskega napada imeli kje skriti. Maja 1945 so partizani tja privedli hrvaško vojsko, s katero je bilo veliko civilistov, žena in otrok. Ukazali so jim, naj gredo v predor, ker da bodo v njem prenočili, zjutraj pa šli na pot. Ko so jih nagnetli v predor, so okoli vhoda namestili mine. Eksplozija je zasula vhod, tako da so se znotraj vsi zadušili. Po pripovedovanju tega Slovenca je bilo v predor nagneteno okoli 4.000 vojakov, civilistov, žena in otrok.

Ko sem prišel domov, sem izvedel, da so očeta našli pri Zadru. Tam se je skrili pri svojem prijatelju, misleč, da si bo tako rešil glavo. Njega so nato v zaporu mučili na vse mogoče načine, dokler končno ni doživel živčnega zloma. Potem so ga vtaknili v umobolnico.

Mene je od sežiga v taboriški peči rešil nek hrvaški komunist. Zvedel je, kje se nahajam, zavzel se je za mene in tako sem ostal pri življenju...

Priredil
IVO ŽAJDELA

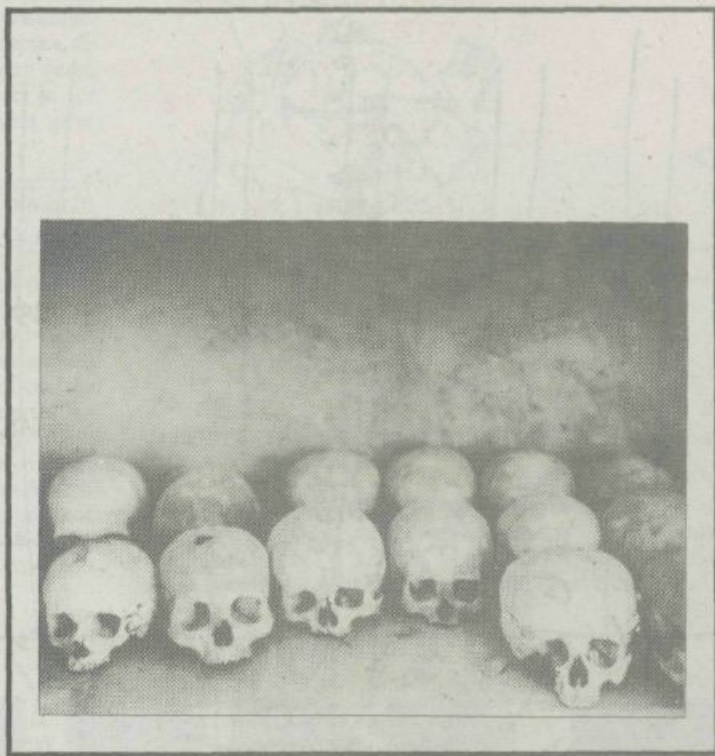

foto: Goran Bertok

Srečko Bolčič je bil rojen leta 1930 v Žeževici na jugu Hrvaške. Leta 1958 je odšel v Kanado, kjer je umrl po dveh letih zaradi poškodb, dobljenih v jugoslovanskem zaporu. Nek policaj ga je tako neusmiljeno udaril po glavi s težkimi zaporniškimimi ključi, da mu je počila lobanja. Od posledic udarca se je kasneje razvil tumor. Imel je močne glavobole, pogosto je padal v nezavest, tako da se je na koncu moral prepustiti težki operaciji na glavi. Po operaciji ni več prišel k zavesti, umrl je v kanadski bolnišnici, daleč od svoje zgodovine.

Predsednik RK ZSMS Jože Školjč je ob otvoritvi 13. kongresa ZSMS v Portorožu izjavil, da obstaja realna možnost za zmago »njihove« politične organizacije na prihodnjih volitvah. Milan Kučan, predsednik CK ZKS o zmagi »svoje stranke« ni rekel še ničesar, vendar ni se nam potrebno bati, da tudi on ne bo izjavil česa podobnega na bližnjem 11. kongresu ZKS.

Samovšečnost domačih politikov v zadnjem času vse bolj postaja eno izmed temeljnih vodil predvolilnega boja za oblast. Očitno je tudi to eno izmed temeljnih vodil predvolilnega boja, ki jo igrajo politični subjekti v želji, da bi v »svoje roke« prevzeli državne in družbene posle v prihodnosti. Vse za oblast torej, zato pa k sredstvom za doseg cilja sodijo tudi nov image, sodobnejša organiziranost (pred)kongresne dejavnosti in zunanja podoba (osnutka) programskega dokumenta.

Že površen pregled obeh programskih dokumentov pokaže, da sta obe konkurenčni si organizaciji stare teme zamenjali z novimi. V ospredje zanimanja obeh političnih organizacij so tako vstopili problemi ekologije, politične konkurence, enakopravnosti obeh spolov in družbenih manjšin, problemi nezaposlenosti, stanovanjska politika, demilitarizacija, ter mnoga druga nerešena vprašanja sodobnega časa.

Temu primerno sta spremenili tudi politični jezik. Do nedavnega togi jezik sta nadomestili s sočnim, prijetnejšim, takšnim, ki veliko obljublja. Njuna politična retorika sloni na obljubah, na tistem, kar je želeno, kar naj bi bilo in česar še ni.

Vse to prav gotovo spada med strateške prijeme iskanja volilnih glasov, za katere velja, da jih bo potrebno poiskati povsod, kjerkoli jih bo mogoče dobiti. K posamezniku pa se bosta obračali kot na slehernika, ki ima volilno pravico. Prav zaradi slednjega je očitno, da v svoj program uvrščata vse tisto, kar po njunem mnenju potencialne volilce ta hip najbolj zanima, vendar z osrednjim poudarkom na posamezniku kot političnem bitju (ZSMS), ozi-

SIAMSKI DVOJČKI

O PROGRAMIH ZSMS IN ZKS

Značilnost obeh političnih organizacij je že ta, da se njuni imeni pričenjata s črko »z«. Ena je ZSMS, druga ZKS. Obe pa sta se trdno odločili, da zmagata na prihodnjih – prvih po-vojnih skupščinskih volitvah.

roma na človeku kot ekonomskem subjektu (ZKS). Iz njihovih programov te bistvene in edine diferenciacije niti ni opaziti, saj gre za ponujanje skorajda identičnih stvari – blago je isto, le embalaža različna. Da gre za različna poudarka je moč sklepati le iz njihovih gesel; Za Svobodo Mislječega Sveta na eni in Za evropsko kakovost življenja na drugi strani.

Pravzaprav sploh ni prenetljivo dejstvo, da v tem prostoru, če ju opazujemo ločeno, ne moreta ponuditi nekaj, kar bi imela le ena, druga pa ne in obratno. Našo družbeno ureditev načeloma ne krojijo antagonistični spopadi med dvema ali več družbenimi razredi (kar vedno poraja spekter najrazličnejših teženj in interesov, ter s tem problemov), temveč za »spopad« med različnimi sloji delavskega razreda. Tisto, kar ju je do sedaj ločevalo, so bili »mladinski«, oziroma »komunistični« interesi, medtem ko sedaj sploh ne bo več jasno, kaj naj bi bilo tisto, zaradi česar naj bi ju ločevali. Še manj pa bo jasno, zakaj bo (če bo) katera izmed njiju »pobrala« absolutno večino glasov na marčevskih volitvah in si s tem pridobila pravico do »formiranja vlade«. Slednje je seveda potrebno jemati z rezervo, kajti razprava o volilnem zakonu v skupščini se še niti pričela ni in zato v tem trenutku ostaja vrsta dilem v zvezi z volitvami nerešenih. Če predpostavim, da bo z oblikovanjem vlade tako, kot to počnejo na zahodu, in upoštevam, da tam v zadnjih letih prihaja do krize parlamentarnih demokracij, potem bo do podobnega pojava prišlo tudi pri nas. Stranke bodo pripravljale takšne programe, ki bodo sprejemljivi za vse, obenem pa takšne, da bo moč z njimi stopiti v koalicijo z drugo stranko ter na ta način obdržati pozicijo močnejšega. In tako bomo zopet tam, kjer smo bili. Volilci bomo zopet samo tisti, ki smo namenili svoj glas, hkrati pa pri pomembnejših (ali morda celo nobenih) partijskih odločitvah ne bomo sodelovali, kar je tako ali tako značilnost parlamentarnih demokracij nasploh.

Zanimivo je, da so tudi »na zahodu« gibanja, ki nastajajo vzporedno ob strankah, bolj naklonjena izražanju partikularnih interesov in da v svojih programih natančneje definirajo pojme, ki se nanašajo na njihovo identiteto in hotenja. V primeru, da bo tudi pri nas tako, bomo že na začetku ponovnega uvajanja parlamentarnega sistema zašli v skupščinsko krizo. Vendar se to, glede na izkušnje, verjetno ne bo zgodilo.

Programska zamisel po načelu »vse za vsakogar« je očitno pogojena s stanjem v razvitih industrijskih državah, kjer vsaka stranka – bodisi liberalna, socialdemokratska, konservativna ali katera druga ponuja program, ki je sprejemljiv za vse, kajti tista, ki se kakorkoli konkretno opredeli na volitvah ponavadi doživi »handicap«. In ker sploh ni pomembno kdo in zakaj, temveč da je zanjo glasoval, je to še toliko bolj razumljivo. Razredna pripadnost je vse bolj izbrisana, bolj kot pripadnost razredu so pomembne družbene vloge posameznika. Stranke so z vidika posameznika diferencirane, to pa je tudi razlog za renesanso posameznikove identitete, ki jo (če že nihče drug) gojijo vsaj množična gibanja.

V hipu, ko bomo podprli takšne programe, ki ponujajo vse in nič, bomo postali neidentificirana politična bitja, to pa je tudi hotenje tistih, ki nas v to silijo. Z nami se bo zgodilo natanko isto, kot se dogaja v našem odnosu do banke v katero smo pripravljene nalagati svoj denar, da bi kasneje lahko dvignili z obrestmi »oplojeno« vrednost. Na enak način kot v odnosu do banke lahko pristajamo tudi v odnosu do stranke. Tako kot so naša denarna sredstva lahko povsem brezlastnostni prispevek za nek tuji cilj, tako bodo tudi naši volilni glasovi postali isto. In enako, kot nalagamo denar v banko, pa potem ne vemo kaj se z njim dogaja, bo tudi po volitvah.

Nekaj v »tolažbo«; če bomo spolitizirani na takšen način, nam bodo ostala še množična gibanja preko katerih bomo lahko izražali svoje nezadovoljstvo. Za njih pa

tako ali tako velja, da več kot do vrat parlamenta nikoli ne pridejo.

Pa obilico veselja pri političnem udeleževanju!

MATEJA ŠEGA

VINAG

VINARSTVO

62001 MARIBOR-TRG SVOBODE 3

SEANSA V PRAZNI HIŠI

SOCIALDEMOKRATI IMAJO MLADE

Ustanovni zbor, ki je zasenčil Chaplinove burleske

Kolegialno podjebavanje. Novo poglavje v brošuri pluralizma mladinskega organiziranja je pričela pristi trojica udarnih pobudnikov - delovnih predsednikov, ki so si svoje strelišče (po socialističnem vzoru) postavili na odru (avtokratsko načelo: videti in biti viden).

"Prijatelji in prijateljice!" so zadonele prve besede bodočega vodje Mateja in kakšnih trideset očitvecev je spreletel srh pozitivno nabitih vzdihljajev. Treba je priznati, da je bil ta občutek valovanja s cinizmom zabeljenih emocij prisoten vseskozi, le na trenutke so ga prekinjali pretirani demokratični izpadi glasovanja. In takšnih scen, kjer so do izraza prišli tudi statisti (celo 14 je bilo članov SDM, ki so imeli pravico in dolžnost dvigati roko), je bilo tudi za Guinnessovo knjigo rekordov dovolj. Glasovali so od lepotnih popravkov statusa (nekje je manjkala besedica lahko), primera zasavskih mladcev (se lahko ukvarjajo s problematiko lokalne ekologije ali je to že kršitev statuta), pa vse do profesionalnosti vodenja zbora (predsednik: "Slišal sem, da ni bilo brezhibno. Kdo je za ...") in opredelitve - ali bomo kolegialni ali se bomo podjebavali. Med bistroumne iznajdbe, predvsem zaradi zdravstvenega stanja izmučenih dvigovalcev težkih rok, sodi način glasovanja za predsednika in predsedstvo: tajno, elegantno, razvlečeno. Iz skrinjice so privlekli vseh štirinajst glasovnic in folku, ki si je med preštevanjem pogrizel nohte, javsknili rezultat (Janko: Matej - 2:12, nihče se ni zdržal).

Uriniranje na obroke. Svojega denarja je vreden tudi program, oz. statut SDM. V slednjem se med osmimi točkami bohotijo tudi nekatere dvomljive, ki ne le, da apelirajo na organiziranost in avtonomaštvo znotraj SDZS, temveč tudi dajejo vtis, da pojem avtonomije nastopa kot fraza, oz. svoboda izražanja interesov nadebudnih mladcev, bo v največji meri odvisna od dobre volje njihovih botrov. (V dokaz: SDZS je v omenjenem statutu

zapisana na devetih koncih - 1,12 SDZS na točko).

Tudi politični program SDM sprejema celoten program SDZS in mu dodaja še dve zaušnici - šolstvu in mladinskemu organiziranju. Prva zadeva cilja na deideologizacijo in demilitarizacijo šolskega sistema, medtem ko se pod drugo točko zavzemajo za ukinitve avtomatskega včlenjevanja, še posebej v pionirsko organizacijo, ki je s svojimi ideološko-militarističnimi rituali ena najhujših oblik manipulacije z ostalimi. (V razmislek: SDM se je ustanovila na pobudo predsedstva SDZS, ki si je zaželela mlade krvi. Da gre pri tem za upoštevanje slogana "na mladima svet ostaje", je debela laž, kajti botri si še kako želijo oblasti. In zgoraj navedena manipulacija s pionirji ...).

Ribnik Brbotalnik. Ne, Palček Smuk ni prišel. Zato pa so burleski prisostvovali mnogi povabljeni in nepovabljeni faktorji družbenopasjega življenja. In govorili so, pozdravljali, poučevali, skratkabili so na nivoju nevsiljive samouvšečnosti (mladci). Starejši entuzijasti so jim prav po očetovsko dali blagoslov in kot prekaljeni botri zaželeli srečo ter (seveda) uspešno vključitev v zvezo. Med gosti, ki so se odzvali klicu, je (neuradno) dva očenaša zmolil tudi predstavnik iniciativnega odbora mladih krščanskih demokratov, vodja kmečke mladine pa je vse(m) skupaj poslal ...pozdrave.

foto: Barbara Sršen

Čez široka pleča povsem naključno lebdečega policaja sem jo zagledal... Ljubosumno me je ošvrknil, ko sem ga obhobil in se napotil naravnost proti njej...Shit! Pred njo četica bledoličnežev z nasmehom med prsti. Ker je bil ravno predvečer Dneva mrtvih, nisem omahoval, ampak zlezel vanjo (jedinствен osječaj, ki kriknil avtor Koka Kolje). Sploh ne. To ni bila več ona. Bila je bivša - dvorana Glej-a in v njenem žrelu napis: socialdemokratska mladina - ustanovni zbor. Niti sanjalo se mi ni, da bodo (mladi) bogovi s pomočjo pritajenega hihitanja publike popadali na glave. Ja, zgodile so se bučke.

C ...

Sic transit gloria mundi, bi zabrenčale muhe enodnevnice. Ker pa mladi socialdemokrati zaenkrat živijo od strankine članarine, se jim česa podobnega ne bati. Vendar se je marsikakšen nevtralni opazovalec vprašal, kam jih vodi njihova (ne)zrelost in želja po dokazovanju. Verjetno v ... (odgovor najdete v zadnjem podnaslovu, če pred C-jem po vrsti razvrstite začetnice ostalih podnaslovov). Kakorkoli že, na koncu smo nazdravili s Stilom. BOJAN KRAJNC

**POMAGAJ SI SAM IN MI MLADI
KRISTJANI TI BOMO POMAGALI**

APOSTOLI DEMOKRACIJE ALI UJETNIKI DOGMATINSTVA

**MLADI KRŠČANSKI DEMOKRATI:
»Mi ne obljublamo, mi smo!«**

Kar se večerov tiče, so v tem kontekstu še najbolj zanesljivi. Vedno znova prihajajo. In nekako se je nič huđega sluteč večer pred slabimi štirinajstimi dnevi prikradel tudi na Pravni faks, kjer ga je čakala od pričakovanja umirajoča množica. Blef. B. Đurić bi pripomnil, da je »mislil više figurativno«, kar naj bi pomenilo, da se je folk zbral – ali iz radovednosti ali iz upanja, da bodo mladi krščanski demokrati na svojem ustanovnem zboru rekli bobu bob in ponudili menu, na katerega dandanašnji čakajo vsi tisti nesrečniki, ki jih je popackal ideološki kečap.

Veruj v pravega boga

Resnici na ljubo se kaj pretresljivega ni zgodilo. Še najbolj je fasciniral akademik dr. Trstenjak, ki je v svojem uro trajajočem predavanju osvetlil lik E. Kocbeka. Da so mladi krščanski demokrati pravi ping-pongaši, dokazuje prav situacija v zvezi s Trstenjakom. Le-ta je že v uvodu namignil, da se vabilu pravgotovo ne bi odzval, če bi bili mladi politična grupacija, ker je pač duhovnik. In taisti mladci SO politična organizacija, ker so podmladek SDK (slovenskih krščanskih demokratov), ki ima do Cerkev jasno distanco. Nekaj neložičnosti že takoj na začetku, mar ne? Treba pa je priznati, da je bil Trstenjak dobra reklama (naložba?) za MKD, saj ni le rešil kvalitetno raven zbora, ampak je zaradi njega prišla vsaj polovica takšnih ali drugačnih interesentov, ki se v nasprotnem primeru zadeve zanesljivo ne bi udeležila.

Spoštuj starejšo organizacijo, da boš dolgo živel in ti bo dobro v njej

Zaradi sorodne ideološke povezanosti s SKD so tudi temeljne programske točke Mladih krščanskih demokratov podobne ali celo identične s stališči starejše organizacije. Če gre verjeti članu iniciativnega odbora Petru Rebercu, se bodo zavzemali za spodbujanje intelektualnega dela, njegovo človekoljubno naravnost in ustrezno vrednotenje, za štu-

Če želiš postati član te politične grupacije in sodelovati pri oblikovanju jutrišnjega dne, te vabijo, da izpolniš prijavnico. In četudi trenutno nimaš fotografije (6x4 cm), priložnost še ni izgubljena. Slikaj se jutri. Morda boš sodeloval pri oblikovanju jutrišnjega večera.

dij sodobne družbene misli in slovensko krščansko socialne tradicije, za dezideologizacijo vzgojnoizobraževalnega procesa, za razvoj šolskega sistema skladno z evropskimi kriteriji, za avtonomno slo-

vensko Univerzo, za zagotavljanje materialnih pogojev za izobraževanje socialno ogroženih slojev, za družbeno podporo mladim ljudem ob vstopanju v življenje in pri oblikovanju družine, za...

Res, lepa poezija. Brez pretiranih metafor. Človek se vpraša, kaj konkretnega lahko stori peščica mladih entuzijastov, ki bo s svojim miloplesočim jezikom opletala po socialno-humanitarnih, intelektualno-kulturnih in družbeno-političnih plateh. Ali bodo utonili v žrelu boljševidnega kotla ali pa izgoreli v želji po dokazovanju. Preveč modruješ, bi me opomnila babica, ki se še vedno spogleduje z Odrešeni- kom na križu... Ja, morda pa je njihov rešitelj prav politični program, saj ga bodo najlažje prodali (ne na stojnici) iz preprostega razloga: ni nekaj novega in z njim se identificira vsa trenutno obstoječa opozicija.

Ne skrni strankinega imena

MKD želijo sodelovati pri prenovi slovenskega političnega življenja z vsemi demokratičnimi in naprednimi skupinami in sicer v točkah, ki zajemajo dostojanstvo in pravice človeka, opredelitev novega družbenega reda, spoštovanje materinstva in spočetega življenja, suverenost slovenske države, sožitje z naravo, narodnostno spravo, razvoj družine in pravičnost.

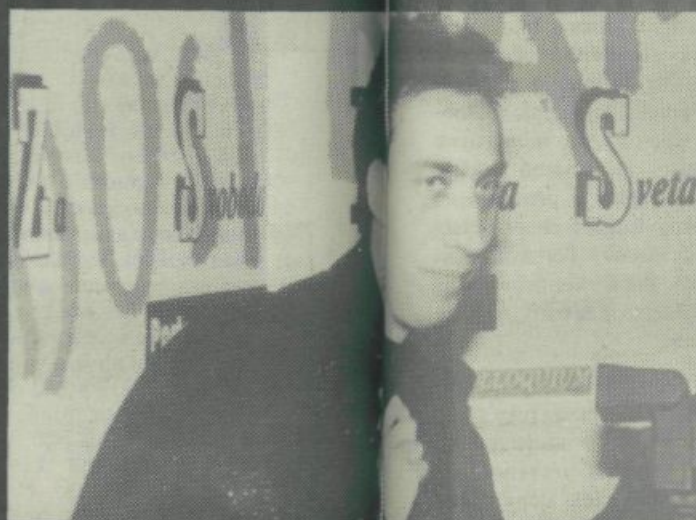
Iz zaskrbljujoče analize o današnjem položaju človeka, družine, slovenskega naroda in družbe, po drugi strani pa iz bogatega izročila krščansko socialne misli in dejanj od J. E. Kreka naprej, si nalagajo politično in družbeno rehabilitacijo ter razvijanje politične ustvarjalnosti slovenskih kristjanov.

Pij od svojega bližnjega članarine

Izhajajoč iz krščanskega etosa in zavzemajoč se za določko demokracijo se bodo skozi Scilo in Karibdo stari vključno z mladimi krščanskimi demokrati nekje spomladi vmešali v boj za oblast. Do takrat (če jih ne bo kakšen nov zakon rešil) pa bodo živeli in koncertirali na račun svojega bližnjega blaga. Bog, odpusti jim grehe, saj niso edini... Jebiga, ta kelih je šel mimo mene.

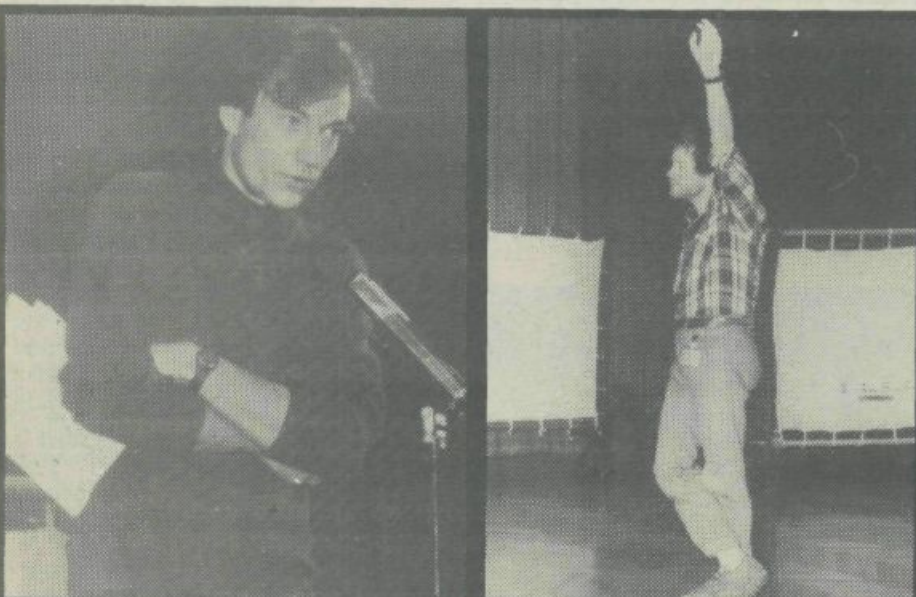

MIRAN LESJAK, novinar in formalno še vedno odgovorni urednik MLADINE med neformalno izmenjavo informacij v zakajeni portoroški kavarni.

Gospod VRL

Odgovorna urednica Demokracije LAURA ŠTRAUS med klepetom. Tudi pri Demokraciji se začneja odločilna partija...

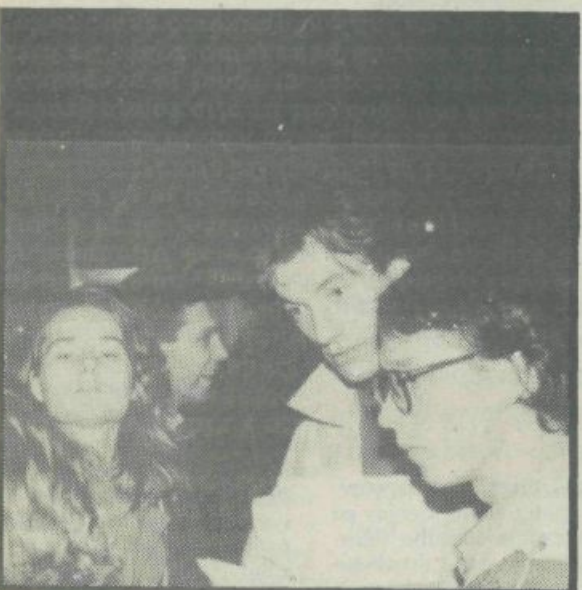
PRVI V ZGORNJEM DELU

PRVA V SPODNEM DELU

Študentski vodja DREVENŠEK... ..in njegov »cimer« SAMO RESNIK

LEPI LJUDJE

MARS proti SATURNU in VENERI. Predstavniki ljubljanskih študentov v zadnjem boju z »republi-kanci«.

Gospodica DRŽANIČ

ZORAN PREDIN in MARJAN HORVAT. Pokaži majico, pa ti povem kdo te plačuje...

Ostri feferoni in rdeča pesa

Scena pred leglom komunistov na dan obletnice Oktobrske revolucije je bila neverjetno zelenjavna: več kot deset transparentov je slonelo na stavbi mestnega komiteja (za vse živo), nekaj manj je bilo tistih, ki naj bi nekoga vlekli iz dreka, približno toliko uniformirancev, ki naj bi nekoga potisnili v drek, največ pa je bilo seveda nas - brezbržnih mrhovinarjev, ki smo v upanju, da se bo zgodilo kaj senzacionalnega, čakali, čakali... in popizdili. Nič. Lažem. Neidentificirana nepolnoletna mačica se mi je skoraj zjokala na rami (manjkala je pručka), ker bo v šoli dobila ukor zaradi špricanja na račun zelene simfonije. Ko sem jo potolažil, da v tem našem ljubem šolskem sistemu še zdaleč ni edina, ki jo je doletela kruta kazen (bo Lenardič napisla opravičilo?), me je v znak hvaležnosti poprosila za cigareto.

Tudi transparenti so bili videti zadovoljni: stop diktaturi onenaževalcev okolja - Stop neostalinizmu - Lepa črna Gorenjska, moja dežela? - Danes za jutri...

Površno gledano je vse kipel od notranje satisfakcije, kajti vsakdo se je po svoje za(je)baval. Potem pa smo res pošizili...

Marko skače po zeleni stranki

Dr. Dr. Marek L., duša te čudne politične grupacije, nas je ob prvem stiku, ko smo ga poprosili za kakšen izvod Izjave, soočil z dejstvom, da naj si kar zapišemo... In pričel je bluziti sredi ulice, avtomobili so se zgrazali, policaji pa nas angelsko obvarovali, kajti, kakor psi ob polni luni smo pisala uperili v Njega in ujeli sleherno artikulirano kapljico z jezika. Po načelu - svaku tvoju riječ ja volim, mada ništa ne razumijem - vam na ljubo ciritam delčke v mozaiku bistroumne poezije:

"Izgleda, da bomo prvič prebili blokado, da se tudi pred stavbo ZK javno zgraža... demokratične volitve so farsa, če bomo oguljufani, se jih ne bomo udeležili... ZK je kakor mercedes s sitim soferjem, mi pa kot fičo z lačnim (s stojadinom se fura bog,

Rdeča hiša v zeleni senci

PROTESTNI SHOD
IN
POHOJENI PROTESTNIKI

Meščanska zelenjavna stranka
plavala v komunistični juhi

foto: Milan Mrčun

Verjeli ali ne, juha je bila na moč neslah. Posoljene so bile le šale strankinega bossa Mareka Lenardiča, ki nam je najprej solil na ulici, potem pa kot svojevrsten primer diletanstva v političnem marketingu v zadrego spravljal še partijske razumnike na njihovem igrišču. In "ljudje" pravijo: MZS vas bo potegnila iz dreka. Toda, kaj, kje in kdo je pravzaprav ta analni izrodek, ne dodajajo. Zato bomo mi - v juhi, ki je bolj slana kot vroča. Lačni tako ali drugače vse požoro...

op.a.)...naša uradna politika je premalo nenasilna, rešitev je v nenasilju...potrebujemo minimalna finančna sredstva...komunisti ne morejo potegniti ljudi iz dreka, ker nimajo sposobnih kadrov za odgovorne pozicije, mi imamo takšne ljudi...mladina je premlada za politiko, drugače ne bi delala takšnih kiksov - Portorož je bil totalni kiks, ker so nosili metuljčke, to je za party, ne pa za kongres...

Party brez metuljčkov

Ubogi kuli in otrpla roka sta že kazala prve znake utrujenosti, ko je na prijetno presenečenje trpečih notarjev Lenardičev monolog prekinila Tina Tomlje in nas vse skupaj povabila v toplo notranjost avantgardne jazbine. Ja, še sok je pripravila, no, to smo absorbirali ob koncu - po končani melodrami z naslovom Učenec in učitelj. Čeprav dramska predloga verjetno ne bo konkurirala za naslednje Borštnikovo pretepanje, vam kljub vsemu privoščimo insert...

Marek: Kakšne so naše možnosti na volitvah?

Tina: Jasno, da imate možnosti, vendar je vse odvisno od vaših aktivnosti, načel, prezentacije...

Marek: (po daljšem tuhtanju). Ali mislite, da boste zmagali vi, ali kakšna druga stranka?

Tina: Ha, ha, ha, ha, ha...

Marek: Kje naj dobimo denar?

Tribuna (izven konkurence): Prodajte stoenko (ali ženo).

Tribuna (v konkurenci): Tov. Tomlje, kaj menite o današnji štoriiji MZS in o tkzv. prvič prebiti blokadi?

Tina: Počastili so nas z obiskom, sicer pa tov. Lenardič, kolikokrat ste bili v moji pisarni?

Marek se je za hip zmedel...

Ko pade zastor - čez oči

Tomljejeva je odšla, zamenjal se je Ciril Baškovič. Marek je ostal. Mi smo se počasi pobrali na sok in cigaret. Mimo je prihrumela gospa NN in zakrutila: "Moral boste nehat kadit, če boste hodil na take zборе!" TILT

Za Svobodo Mislečega Sveta

SPOŠTOVANI,

3., 4. in 5. novembra je bil 1 (3) kongres ZSMS v Portorožu. Značilnost kongresov ZSMS je, da potekajo v izrazito delovnem vzdušju. Tudi letošnji kongres ZSMS ponuja vrsto sklepov in pobud, ki jih bodo delegati ZSMS poskušali izbojevati v skupščini SR Slovenije. Delegatom slovenske skupščine smo že poslali prvih 50 delegatskih pobud. Želimo, da se s pobudami seznanite tudi vi v upanju, da se kot dosedaj ne bo pozabilo, kdo je nosilec pobud in kako so na začetku te pobude v resnici izgledale.

Verjetno vas zanima, kako ocenjujemo poročanje s portoroškega kongresa ZSMS. Kot veste nimamo navade ocenjevati dela novinarjev, kajti za nas je svobodna novinarska volja zakon. Kljub temu mi dovolite, da izrazim svoje zadovoljstvo s poročanjem vseh časnikov, radijev in televizije.

Volitve leta 1990 se približujejo in predvolilni boj se je že začel. Ključno vprašanje predvolilnega boja je količinska prisotnost posameznih strank v javnih glasilih. To je področje, ki ga je potrebno zakonsko urediti. Kajti fair play-a tod res ni pričakovati.

Ker je ZSMS med vsemi strankami prvi imel kongres, je obseg poročanja iz Portoroža verjetno merilo za vse prihodnje kongrese. To bo zahteva, ki jo bomo postavili v SZDL (ustanovitelj vseh nacionalnih glasil). Škoda, ki bi nastala s kršitvijo takšnega dogovora, je težko oceniti. Žal pa nam bo v tem primeru preostalo le to, da brezkompromisno izposlujemo razrešitev odgovornega urednika redakcije, ki se ni držala dogovora.

Uspešno sodelovanje z ZSMS vam želi, predsednik Republiške konference ZSMS,

JOŽEF ŠKOLČ

Javni odgovor predsedniku RK ZSMS Jožefu Školču

Spoštovani,

bili ste povabljeni na Gorjupove dneve (9. novembra), da bi se predstavniki vseh slovenskih zvez in gibanj ter novinarji pogovarjali o novinarstvu in pluralizmu. Prišli niste, zato pa smo dan kasneje novinarji dobili vašo mapo DOST MAM in v njej pismo, ki ste nam ga namenili. Uradno pismo, naslovljeno na novinarja, je javna zadeva, zato ga pošiljamo množičnim občilom v objavo. Ker je pisati vljudnost, odgovoriti pa dolžnost, hkrati pošiljamo svoj odgovor nanj.

Pišete nam, da nas s svojimi pobudami s kongresa, ki ste jih priložili, seznanjate zato da bi slučajno ne pozabili, kdo je njihov nosilec in kako so na začetku te pobude v resnici izgledale. Odgovarjamo vam: pobude so dobre, gotovo se bomo zavzemali za njihovo uresničitev. A te ideje niso vaša lastnina in tudi izključno na vašem zelniku niso zrasle. In ravno v tem se kaže kakovost kakega političnega programa. Da ne zapisuje svojih (privatnih) idej, marveč je sposoben ubesediti ideje mnogih. Bolj ko se ljudje prepoznajo v programu (tudi podpisani smo prepoznali nekaj »svojih« idej), raje bodo volili zanj in za njegove nosilce, vi pa, kot da tega nečete, saj novinarjem naročate, da moramo poudarjati lastnika teh pobud, ta pa je po vašem neskrupnem mnenju edino ZSMS.

Pričakujete, da nas verjetno zanima, kako ocenjujete poročanje s portoroškega kongresa ZSMS. In dodajate, da ni v vaši navadi, da bi naše delo ocenjevali, kajti za vas da je **svobodna novinarska volja zakon** (podčrtali pisci). Tej deklarativni izjavi dodajate kompliment: izražate zadovoljstvo s poročanjem časnikov, radija in televizije.

Za kompliment se vam prijazno zahvaljujemo. Žal pa se vam ne moremo zahvaliti za vaše zavzemanje za svobodo novinarske volje, saj nas v zadnjem odstavku podučite, da z njo nikakor ne mislite resno.

Spoštovani gospod Jožef Školč! V zahtevi, ki jo boste predlagali SZDL, naj množična občila tudi o drugih kongresih poročajo toliko kot o vašem (v prilogi ste

že predložili kvantitativno analizo tega opravila), se kaže vaša volja, ki novinarske svobodne volje ne omogoča, temveč **omejuje**. Prej nam je partija posredno svetovala, koliko in o čem naj poročamo, zdaj nam boste pa vi svojo voljo neposredno vsiljevali z dogovori o prostoru, ki naj ga po vašem cenjenem mnenju namenjamo kongresom drugih strank in gibanj. Hvala lepa! Zakaj pa bi, denimo, o kakšnem kongresu sploh poročali, če se na njem za širšo javnost ne bi nič pomembnega zgodilo? In zakaj ne bi drugemu kongresu, na katerem bi povedali veliko pametnega in uporabnega, poročali obširneje, kot smo o vašem? Novinarje pri poročanju zavezujejo profesionalna in etična merila, zato podpisani **zavračamo** vaša.

Na koncu, gospod predsednik, nam očitno grozite. Da, če ne bomo upoštevali povedanega, lahko z vaše strani pričakujemo »brezkompromisno izposlovanje razrešitve odgovornega urednika redakcije«.

Tole pismo vam pišemo predvsem zato, da vas pravočasno obvestimo; na nas boste zaman pritiskali. Dost mamo dogovornega novinarstva in pokroviteljske obravnave. Vaš oholi oblastniški diskurz in grožnje nas ne plašijo. Nas pa **žalostijo**. Kajti imamo zgodovinski spomin. Ta nas opozarja na ravnanje tistih, ki si domišljajo, da se je zgodovina začela z njimi. In poznamo tisoletno ljudsko modrost, ki pravi: Napuh je preddverje pekla in pogube.

Člani inciativa ZOA:

V Ljubljani, 13. novembra 1989

MANCA KOŠIR
SLAVA PARTLIČ
VINKO VASLE

foto: Karli Erdlen

STANE KOS

STALINISTIČNA REVOLUCIJA NA SLOVENSKEM 1941–1945

3. DEL

Partijci so mnogokrat nasprotnike likvidirali brez zaslišanja.⁹² V tej dobi je postalo redno sredstvo revolucije mučenje. Z njim so hoteli nasprotnike zastrašiti in jih odvrti od tega, da bi se njihovem početju uprli. Očividci in izkopana trupla so neovrgljive priče tega terorja. V mučenju so se odlikovali tako imenovani »vojvode«, zvečine mladi partijski partizanski poglavarji, ki so na svojem terenu ukrepali povsem samostojno in neobičajno kruto.⁹³ Svoje nasprotnike so partijci likvidirali navadno s streljanjem, včasih pa tudi drugače, s koli, krampi in noži. »Dostikrat so žrtve metali v ogenj in jih pekli.«⁹⁴ Nekateri vodilni partijski komandanti so »čast« likvidiranja pridržali sebi.⁹⁵

Naj navedemo nekaj primerov partijskega mučenja v letih 1942 in 1943:

V knjigi Dr. Anton Strle, *Lojze Grozde*, Ljubljana 1944, 114–117 stoji:

»Iz Stične se je (Lojze Grozde, osmošolec klasične gimnazije v Ljubljani, doma iz Mirne; 1. jan. 1943; – op. pisca) odpeljal z vlakom do Trebnjega. Tam je že pozno popoldne prisedel na voz, ki je bil na poti proti Mirni. Na Mirni so voz obstopili partizani in Grozdetu že ob vstopu v vas pričeli. Odpeljali so ga v gostilno »pri Koracinu«, kjer se je vršilo prvo zasliševanje. Začelo se je že nekoliko temni. Okoli šeste ure so ga nekaj časa imeli v gostilni pri Vidmarju. Pripovedujejo, da so ga slekli in topli. Dobili so pri njem samo latinski misal, več knjig o fatimski Materi božji in Hojo za Kristusom; to je bilo vse. Zvečer so hodili po hišah in vabili na »veseloi-gro«, kakor so rekli, v sokolskem domu. Tam so Lojzeta dalj časa grozovito mučili, kakor je bilo pozneje videti iz poškodb najdenega trupla. Morda bi bilo mučenje trajalo še dalj časa, ako bi ne bilo prišlo povelje, da mora vse moštvo nemudoma oditi na Primskovo, kjer je bil napad. Zato so Grozdetu odvedli v gozd...«

Dne 23. februarja so ga končno otroci, ki so iskali zvončke, našli v gozdu blizu Mirenskega gradu, dobre četrte ure stran od Mirne v dolini potoka Vejeršce, nezakopanega... Grozdetovo truplo je bilo popolnoma ohranjeno in brez najmanjšega sledu trohnobe, dasi je ležalo že sedem tednov na prostem in je bila toplota precej nad ničlo. Oblečeno je bilo v spodnje

hlače, srnjco, majco in telovnik, pa brez pokrivala in čevljev. Na nogah so bili dobro vidni znaki mučenja: vsi prsti so bili ob koncu prirezani; na rokah so se poznali odtisi vrvi, s katero je bil zvezan, ko so ga mučili. Natančno se je videlo, da je bilo odrezano celo desno uho z desnim licem tja preko ustnice do spodnje čeljusti. Vsa lična koža je bila potegnjena obenem z ušesom z lica. Tudi spodnja polovica levega ušesa je bila odrezana. Enako je bilo izrezano desno oko; levo oko pa je bilo zabodeno z ostrim predmetom tako, da je izteklo. Na glavi se je poznala okoli osem centimetrov dolga in šest centimetrov globoka zevajoča rana. Moral je to biti smrtni udarec s topim orodjem, krampom ali motiko. Tako zapisnik, na katerem je podpisanih deset očividcev Grozdetovega trupla.

Kakor razberemo iz dodatnega poročila, je bila velika rana tudi na levi strani pod čeljustjo. Tam skozi so mu, kakor pripovedujejo, odrezali jezik v korenini. Na nogi pod kolenom so se našli sledovi, da so mu rezali jermene, na stopalu in podplatih je bila koža deloma sneta...

Neko dekle je naslednji dan po Grozdetovi smrti, torej 2. januarja, slišala, kako je nek partizan zatrjeval, da je bil tisti osmošolec... nedolžen in da niso našli pri njem prav nič sumljivega...«

V knjigi V znamenju Osvobodilne fronte, Ljubljana 1943, stoji:

»V Primostku v Beli krajini so našli ljudje zakopanega pri Krivoglavskih njivah Tomca Franca. Glava je bila v zemlji, noge pa so mu štrlele iz zemlje. Roke je imel zvezane na hrbtu, ušesa odrezana, lase populjene. Zgleda, da so ga živega zakopali.« (127–128)

»Južno Janeza iz Dobravic v Beli krajini so partizani živega pekli. Privezali so ga na bukev z glavo navzdol in pod glavo zakurili ogenj.« (129)

»Iz Št. Jerneja so odvedli Zagorc Marijo in njeno hčerko. Z njima so napravili grozno plesno zabavo. Slekli so ju do nagega in uganjali z njima najostudnejše stvari. Ko je surovost dosegla višek, so ju naložili na grmado in grmado zažgali. Ko sta zbežali z grmade, so ju vrgli nazaj z besedami: »Ajd na ples na grmado!« Končno so ju ustrelili.« (130)

»Dne 3. junija (1942 – op. pisca) ob pol enajstih ponoči so prišli partizani v Hrovačo pri Ribnici na stanovanje učiteljice gospe Ivanke Novakove, ki je bila noseča. Stanovanje so ji popolnoma uničili in razbili, njo pa v stanovanju pretepli do krvi ter tako vso krvavečo odpeljali v svoje taborišče. Ko so jo pripeljali v gozd na pripravno mesto, so ji ukazali, naj si sama izkoplje grob. Prosila in rotila jih je, da bi jo vsaj toliko časa pustili pri življenju, da bi otrok prišel na svet. Pričakovala ga je z blaženim upanjem in veseljem, kakor pričakuje vsaka mlada mati prvega otroka, ki bi ga rada vzela v naročje in ga zibala. Ni bila uslišana. Morala je kopati naprej. Toda preutrujena v temni noči ni mogla izkopati globoke jame. Izkopala jo je le na pol metra. Potem so jo zadavili in ji razbili lobanjo s kolom, ji zdrobili spodnjo čeljust ter jo zavalili v plitvo jamo.« (130)

»V Gorenji vasi pri Šmarjeti ob Novem mestu so komunistični partizani poleg toliko drugih žrtev ubili tudi 28-letnega trojaka Stanka Grahuta. Grahut je dobil v prsi 7 bodljajev, dva v levo stran vratu, na desni strani pa mu je bil vrat do polovice prerezan. Tri zabodljaje je dobil v trebuh; obraz, zlasti pa spodnja čeljust, pa sta bila popolnoma razsekana...« (130)

»Znano Malnarčkovo hčerko iz Sada, občina Št. Vid, so obsodili na smrt samo zato, ker je nekega dne šla v Št. Vid po kilogram soli. Ko se je nič hudega sluteč vrnila domov, sta jo že pričakovala v zasedi dva partizana, jo uklenila in kljub zatrjevanju matere, da je popolnoma nedolžna, odvedla na »komando« v gozd. Tukaj so jo privezali na bukev. Pri zasliševanju je politični komisar dekle vprašal, kaj je delala v Št. Vidu. »Po sol sem šla,« je dekle odgovorila. »Lažeš!« jo je nahrulil. Ko je hotela še nekaj odgovoriti, jo je stražar udaril po ustih s palico. Zasliševanje je bilo s tem končano in istočasno je padla tudi smrtna obsodba. Nato so se začeli partizani pričakati, kdo bo izvršil sodbo, ker je bilo več takih, ki bi jo radi izvršili. Še celo partizanke so z divjim krikom zahtevale soudeležbo pri justifikaciji. Žreb je zadel dva partizana, ki sta slovela po svoji krutosti pod lažnima imenoma Tiger in Ris. Trpinčenje se je pričelo. »Tri dni sem prost in zato imam čas tri dni te trpinčiti; punčara, dosegla boš rekord!« se ji je zarežal v obraz. Odšel je nekaj v grmovje in se kmalu vrnil z dolgim, ozkim bodalom v rokah. Pomolil ji ga je pod nos in ji objubil, da ga bo dobila vsake pol ure dva centimetra več med rebra. Dekle, ki je medtem omedlelo, se je zopet zavedlo in hotelo spregovoriti, toda zaradi poškodbe na ustnicah ni moglo. Nato jo je začel mučiti. Da ne bi dekle kričalo, ji je v usta zarič veliko kepo ilovice. Nato ji je nož spretno porinil v vrat, pri tem pa pazil, da ni prerezal glavne žile. Vmes je govoril: »Nikar ne misli, da boš kmalu poginila! Niti kapljica krvi ti ne bo pritekla skozi rano.« Ko je bila že čisto onemogla, se je

zrušila k tlom, v kolikor so ji vezi dopuščale. Tedaj ji je strašni 'Tiger' odrezal vezi in dekle se je zakotalilo po tleh. Strogo se je držal obljube in ji porival vsake pol ure nož dlje v vrat. Po nekaj urah je bodalo na sprednji strani pogledalo ven. Ko se je tako v groznih bolečinah zvijala po tleh, je z zadnjimi močmi, v kolikor so ji dopuščale vezi na rokah, skušala izpuliti bodalo iz vratu. A že jo je udaril rabelj s kopitom po roki. To trpinčenje se je ponavljalo ves isti dan, dokler proti večeru ni popolnoma omagala in brez zavesti obležala na tleh. Umrta je po hudem mučenju šele proti poldnevju tretjega dne.» (130-133)

Ista knjiga objavlja tri zapisnike o izkopanih truplih ljudi, ki so jih komunisti mučili in ubili.

Uradni zapisnik o pregledu stopiških žrtev je bil napisan 29. okt. 1942. Podpisalo ga je šest ljudi: zdravnik in pet prič. Glasi se:

»1. Na truplu pokojnega župana Brulca Janeza je bilo mogoče ugotoviti sledeče: Na glavi: zdrobljene nosne kosti, oči in veke grobo iztrgane, porezani ali posekani zgornja in spodnja ustnica, jezik iztrgan ali pri korenu izrezan, ker ni bilo mogoče ugotoviti niti ostankov jezika, odrezano ali

odtrgano levo uho. Na desni strani obraza popolnoma zdrobljena spodnja čeljust in lična kost. Na truplu spredaj obširne rdeče podpludbe, deloma ožgana koža in površni defekti, kot posledica silnih udarcev in paljenja z ognjem. Na desni roki manjkajo prvi trije prsti, tako da je mogoče skoraj z gotovostjo soditi, kar kažejo tudi nekatere poškodbe, da je bil živ zakopan.

2. Na truplu Brulca Jožeta, sina prve žrtve, je bilo ugotovljeno: Na glavi: oči z okolnim tkivom grobo iztaknjene, nos popolnoma zdrobljen, levo uho odtrgano, desno uho do polovice odsekano, spodnja čeljust popolnoma zdrobljena, isto deloma tudi zgornja čeljust. Desna roka na treh mestih zlomljena. Na levi podlaktnici močne poškodbe in podpludbe. Pokojnik je umrl verjetno zaradi poškodbe možganov, kot posledice silnih udarcev po glavi.

3. Truplo tretje žrtve, Turka Franceta, posestnika iz Zajčjega vrha 6, kaže sledeče nasilne poškodbe: Na glavi: na čelu velika rana, desna lična kost popolnoma zdrobljena, levo oko z okolico izbito iz lobanje, odbita ali odtrgana desna polovica nosu; najtežja, smrtna poškodba je zadaj za levim ušesom, na tem mestu je popolnoma zdrobljena lobanja in gotovo tudi poško-

dovani možgani. Desna roka v zapestju zlomljena, zlomljen je tudi palec na tej roki. Na obeh rokah so na obeh zapestjih globoke odrgnine kot posledica vrvi ali verige, s katero je moral biti pokojnik zvezan.

⁹¹ Čb. 74. - »V tej čistki je padel okrajni podnačelnik Primožič Lojze. Tedaj je Dermastja sam ustrelil pesnika Toneta Čokana (krščanskega socialista - op. pisca), (Italijanom) so izročili pesnika Čampa Ivana (ki so ga Italijani ustrelili - op. pisca) in tako sta po zaslugi komunistov padla tudi filozof Tominec Janez in akademik Klarič (oba študenta in krščanska socialista - op. pisca). Od Sokolov je ostal samo neki učitelj s komunističnim imenom Matija, a še ta se je pozneje vpisal v partijo.« (Prav tam, 74)

⁹² Primer: Komandant zahodnodolenjskega odreda Žan Rome in njegov politični komisar Nace Majcen iz Mokronoga sta nižjim poveljnikom dovolila, da streljajo tudi brez zasljanja, kakor se jim zdi. (Gl. prav tam, 69)

⁹³ Med najbolj »slavnimi« je bil Dušan Pirjevec-Ahac, kasneje literarni zgodovinar. (Gl. Javoršek, Nevarna razmerja.) V povojnem času je bil v Sloveniji apostol nihilizma (zavračanja možnosti spoznanja resnice, s tem pa življenjskega smisla) in tako inspirator mladih samomorilskih skupin. Ko je umiral, je prosil za duhovnika - čeprav je prej stalno dokazoval, da Boga ni, pa mu ga žena zaradi raznih okoliščin ni hotela poklicati. (Gl. Mladika, Trst 1982, št. 5, 68.)

⁹⁴ Gl. Čb. 69.

⁹⁵ V Suhi krajini je bil glavni likvidator dr. Marjan Dermastja-Urban. (Gl. Čb. 69.)

Povejmo kar takoj na začetku. Film *Devet in pol noči* je po lastnem scenariju posnel **Zalman King**, človek, ki je napisal scenarij za na začetku omenjenega predhodnika. In vse se seveda ne konča le pri tem. Čeprav sta oba naslova (naša!) atraktivna, sta tudi primerno abstraktna in vsak si ju lahko razlaga po svoje.

Devet in pol noči je zgodba o srednješolski ljubezni in povečanemu libidu (kot modro ugotovi junak filma) neke vaše lepoticice z juga ZDA. Velika šolska ljubezen »najlepšega para na šoli« naj bi se logično zaključila z njuno poroko. Vse je pripravljeno in dogovorjeno, krajani in predvsem sorodniki komaj čakajo na zadnje dejanje neke pravljice. Tik pred zdajci v mesto prispe nekakšen cirkus (še bolje »luna park«) in z njim tudi on – lep, divji in neotesan mladenič (pravo nasprotje bodočega ženina), ki lepoticici v hipu razburka čute. Nepovabljen se stušira v njeni hiši in jo z njenim dovoljenjem »posili«. Čeprav lepoticici razum govori drugače, telo reagira po svoje in tistih »devet in pol noči« prihaja po še. Par razvije strastno spolno (koitalno) zvezo in nič ju ne more zaustaviti, niti policija ne. Dekle se sicer poroči, a s še toplim poročnim prstanom odhiti pod mladeničev tuš, da bi ponovila njun spoznavni prizor – z zamenjanima vlogama.

To je torej zgodba, zaplet filma – sodobna lady Chatterley in njen ljubimec. Privlačna, zdaj že »večna« tema je scenaristu in režiserju osnovna, na kateri naredi film, s katerim pokaže, kako lahko iz »življenjske drame« ali »drame življenja« narediš pravljico. Film je lep. Lep do neverjetnosti. Vse v njem je lepo, celo krvavi pretepi in modrice, posledice teh. Gledalec je v resni nevarnosti, da začuti željo, da bi jih imel nekaj na svojem obrazu, saj je z njimi človek še bolj privlačen. Lepi so vsi nastopajoči – od lepih po službeni dolžnosti (glavni protagonisti) do vseh ostalih (negativci, kot so delavci-pretepači v cirkusu in policaji). Lepa je seveda glasba (**Jonathan Elias**), še lepša pa je fotografija (**Mark Plummer**).

DEVET IN POL NOČI

Duhovito in domiselno je film z naslovom *TWO MOON JUNCTION* prevesti v *Devet in pol noči*. Računa namreč na gledalčevo asociiranje na podoben film s podobnim naslovom. Gre seveda za nekaj časa kar sloviti film *Devet in pol tednov* (9½ Weeks, režija Adrian Lyne) z Mickeyem Rourkeom in Kim Basinger. Še posebej pa vse to velja, če predhodnika sploh ne odkupiš (torej ne predvajaš), potem pa gledalce povabiš, da si ogledajo nekaj podobnega.

Film *Devet in pol tednov* je bil v Ljubljani na ogled le na »underground« projekcijah videokasete na filmsko platno, drugje po Sloveniji pa najbrž še tako ne. Distributer filma *Two Moon Junction* torej računa na famo »predhodnika« in vse kaže, da kar upravičeno.

King režira film po vzorcu svojega predhodnika Lynea. Cel film bi lahko označili kot videospot, še bolj pa je reči, da gre za niz manjših videospotov. Od uvodnega prizora naprej se je ves posvetil visoki estetiki in se je zvesto držal. Zaradi vsega omenjenega je film ostal brez vsake dramske moči. Ponujene priložnosti je, kot kaže, kar nalašč spuščal skozi prste. Odlično je zastavil ustrelitev »ljubimca« prav v trenutku poroke (prizor bi lahko bil dober vrhunec filma ali pa kar odličen konec) in si potem dovolil »štos poletja«, da ostrostrelec zgreši z dvajsetih metrov. In pravljica se nadaljuje. Gre pravzaprav za eksibicionistično-vojski izdelek. Zaradi samega stila in zaradi množice prizorov, ki so jih pred petnajstimi leti (Just Jaeckin-Emmanuelle in drugi) uradno krstili za »mehko pornografijo«. Večina teh in tudi drugih je, čeprav likovno dovršenih, le sama sebi namen. Skratka, tudi, če se kdaj spomnite na njiju, to ni ne Terence Mallick (Nebeški dnevi) in ne Alan Parker (Pink Floyd-Zid).

Glavni vlogi sta odigrala **Sherilyn Fenn** (menda novi up ZDA, »novinka leta 1988«), platinasta lepoticica – kopija Marilyn Monroe in **Richard Tyson**, lepša varianta Tarzana in Christopherja Lamberta. V funkciji filma in posameznih prizorov je bilo, da v glavnem statirata s pojavo (telesom in obrazom). Podobno se je moralo goditi tudi večjim igralskim kalibrom, kot sta **Louise Fletcher** (oskar za film Let nad kukavičjim gnezdrom) in **Burl Ives** (odličen v Mački na vroči pločevinasti strehi). Čeprav drugačna, kot smo jo poznali, in v resnici osvežitev, tudi **Kristy McNichol** ni mogla preveč igralsko »delati«. Je pa še en živ primer, kako morajo »čudežne deklice« Hollywooda odrasti, da bodo upoštewane kot zrele, resne – prek seksualne torture in razkazovanja.

Gledati *Devet in pol noči* je zabavno opravilo. Užitek. Film je gledljiv in brez sporočila. Lep in prazen. Kdo pa hoče še kaj več?

NEZNANI BELLOCCHIO

Že s prvencem (v zgodbi o propadu neke družine, kjer sin ubije slepo mater, nato pa še oba brata in sestro) je avtor s svojim naturalizmom in grobim razbijanjem mitov meščanstva vzbujal duhove in sprožal mnoge polemike. Proglasili so ga za »jeznega« režiserja italijanskega filma in če naj je to prava beseda, potem je to ostal do danes. Že v začetku so se namreč izkristalizirali osnovni elementi, ki jim bo posvetil ves svoj opus (in jih seveda seciral, analiziral): družina, domovina, religija, lastnina, ljubezen, poroka (zakon), vzgoja, čast. Že po teh nekaj stavkih je opazno, kako se tematsko pokriva s svojim sonarodnjakom in soimenjakom Marcom Ferrerijem, po ogledu filmov pa to postane še toliko jasnejše. Za naše razmere logično postane tudi dejstvo, da filmov obeh Marcov pri nas v glavnem nikoli nismo videli in je najbrž le naključje (za ljubitelje filma pa nepopisna sreča), da smo bili v istem letu (čeprav je to leto 1989!) kolikor toliko seznanjeni z obema.

Namenimo nekaj besed njegovima mlajšima (tu prikazanima) filmoma. **Zmagoslavni marš** je družbena in psihološka drama s kar jasno razdeljeno dvojno zgodbo. Prva, ki nas uvede v dogajanje in je poudarjena v prvi polovici filma, prikazuje življenje v vojašnici. Vojaška hierarhija, klasično »pranje možganov«, izničenje osebnosti in podrejenost kolektivu, sistemu, pa vsakovrstno psihično in fizično nasilje, ki ga doživljajo vojaški novinci (tokrat posebej v glavnem junaku, ki ga igra **Michele Placido**), so oporne točke tega naturalističnega prikaza. Nekateri prizori so res dobri in zapomnljivi, na primer uvodni z »drilanjem« komande. Postopoma nas režiser vse bolj seznanja z osebnim življenjem vojaškega starešine iz vojašnice (**Franco Nero**). Za strogim, urejenim in nasilnim poveljnikom se skriva slabšč z neurejenim čustvenim in spolnim življenjem. Nezadovoljena žena (**Miou-Miou**) ga vara z drugim uniformirancem (**Patrick**

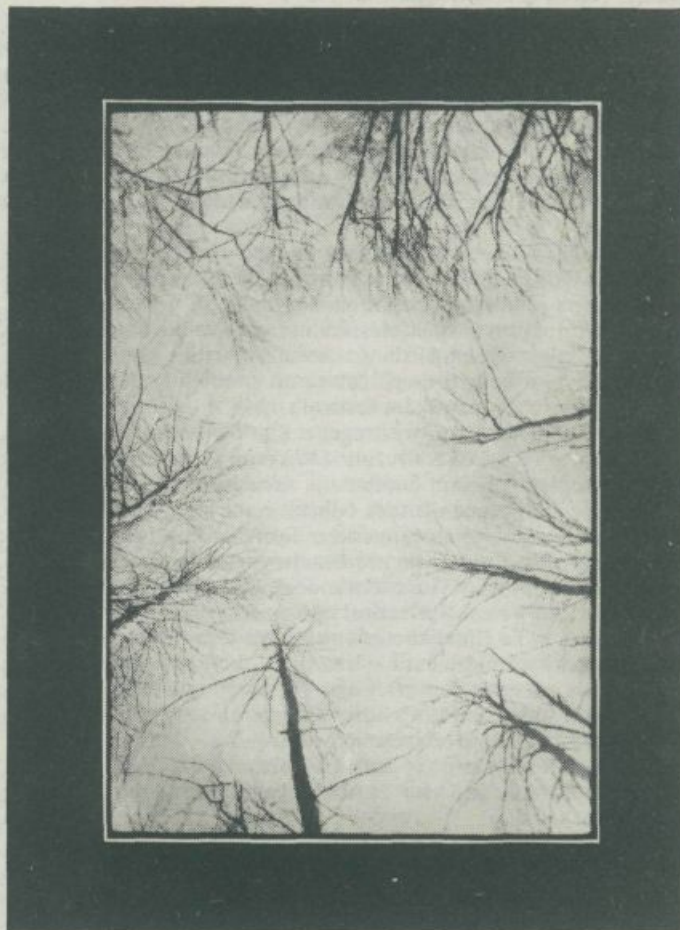

Foto: Igor Spreizer

Čeprav ima za seboj že več kot deset posnetih filmov, je italijanski režiser **Marco Bellocchio** (letnik 1939) še eden od skoraj popolnoma neznanih avtorjev. »Zanimiv« je postal šele s svojo verzijo *Hudiča v telesu* (*Diavolo in corpo*) iz leta 1986. Da ne bi ostalo samo pri tem, je poskrbel (znova kdo drug kot) *Cankarjev dom*, ki je v sodelovanju s Filmsko redakcijo ŠKUC-a in Italijanskim kulturnim centrom iz Zagreba pripravil predvajanja štirih njegovih filmov. Od 2. do 7. novembra so bili na ogled filmi: *Pesti v žepu* (*I pugni in tasca*, 1965 – prvi Bellocchiov film), *Kitajska je blizu* (*La Cina e vicina*, 1967), *Zmagoslavni marš* (*Marcia trionfale*, 1976) in *Skok v prazno* (*Salto nel vuoto*, 1980).

Dewaere), ta pa ima spet svoje probleme, ki jih rešuje s seksualnim izživljanjem. V ta začaran krog obupancev vstopi še vojak Placido, ki postane špijon svojega starešine

– zalezovati mora njegovo ženo in mu poročati o njenih opravičnih. Vojak poskuša prekriti prešustva, ko pa se še sam zaplete v njih, je vsega le preveč. Ko Nero zve, da je bil

njegov sum v ženino nezvestobo upravičen, se mu podre svet. Konča pod strelom enega svojih podrejenih stražarjev – v nekakšnem samomoru s tujo roko.

Film je dobro zaokrožena zgodba o nevsakdanji vsakdanjosti. Večina iz zgoraj naštetih tematike je vzeta v precep. Odlika filma je vsekakor njegov naturalizem, pa tudi karakterizacija likov je dodelana in prepričljiva. Temu so svoj prispevek dali dobri glavni igralci.

Trdemu, nasilnemu slikanju prav takega sveta v omejenem filmu je dokaj nasproten slog filma **Skok v prazno**. Čeprav je tudi tu bistvo nasilje (tokrat psihično), gre za film drugačnega, počasnega ritma, s poudarkom na mučni atmosferi. Govori o življenju brata (**Michel Piccoli**) in sestre (**Anouk Aimée**) v skupnem gospodinjstvu. Ona mu že vse življenje streže v vsem, je njegova služkinja in zaradi zavezanosti njemu in stanovanju, kjer živita, vse bolj sužnja.

Film prikazuje stopnjevanje njene otopelosti in razkroja, navidezno željo vseh njenih bratov (teh je kar nekaj), da ji pomagajo, da bo spet taka kot prej in bo vse »v redu«. Ko se junakinja odloči oditi brez brata na morje (to-rej presekat to močno-mučno vez mučitelja-mučenca), on prekine svoje »mučenje« s takšnim življenjem (tako ga on doživlja) in napravi samomor.

Tako je *Skok v prazno* še eno odločno seciranje družbenih odnosov in psihologije ljudi ali kot bi rekli duhoviteži »nema seksa, nema nasilja (mišljeni so potoki krvi!) – čista psihološka drama«. Odlična sta oba glavna igralca. Zaradi specifične tematike in ritma filma pa lahko dodamo, da je to težje gledljiv izdelek. A zato nič slabši. Za morebitno ilustracijo – film je od daleč (predvsem ritem, osnovni problem in seveda Piccoli kot glavni igralec) podoben Ferrerijevemu Dillinger je mrtev. Čeprav pri Bellocchiju ni duhovitosti in barvitosti, bo nekakšna naveza Marco & Marco kar držala.

**SPORED
LJUBLJANSKE
KINOTEKE**

Ponedeljek, 20. 11. 89
SVEŽI VETROVI (FÉNYES SZELEK), Madžarska-Francija, 1969. Režija: Miklós Jancsó. Glav. vl.: Andrea Drahota. Kati Kovács, András Bálint (v barvah).

Torek, 21. 11. 89
NA OBALI REKE (THE RIVER'S EDGE), ZDA, 1956. Režija: Allan Dwan. Glav. vl.: Ray Milland, Anthony Quinn, Debra Paget (v barvah).

Sreda, 22. 11. 89
VEM, DA VEŠ, DA VEM, (IO SO CHE TU SAI CHE IO SO), Italija, 1982. Režija: Alberto Sordi. Glav. vl.: Monica Vitti, Alberto Sordi (v barvah).

Četrtek, 23. 11. 89
BELE NOČI (LE NOTTI BIANCHE), Italija-Francija, 1957. Režija: Luchino Visconti. Glasba: Nino Rota. Glav. vl.: Maria Schell, Marcello Mastroianni, Jean Marais.

Petek, 24. 11. 89
PADLI ANGEL (FALLEN ANGEL), ZDA, 1945. Režija: Otto Preminger. Glav. vl.: Dana Andrews, Alice Faye, Linda Darnell.

Sobota, 25. 11. 89
CARRIE, ZDA, 1976. Režija: Brian de Palma. Glav. vl.: Sissy Spacek, Piper Laurie, Amy Irving, William Katt, John Travolta (v barvah).

Nedelja, 26. 11. 89
NEPOZABNA PESEM (A SONG TO REMEMBER), ZDA, 1945. Režija: Charles Victor. Glav. vl.: Cornel Wilde, Paul Muni, Merle Oberon, Nina Foch (v barvah).

Ponedeljek, 27. 11. 89
ZANDYJEVA NEVESTA (ZANDY'S BRIDE), ZDA, 1974. Režija: Jan Troell. Glav. vl.: Gene Hackman, Liv Ullman, Eileen Heckart, Harry Dean Stanton (v barvah).

Torek, 28. 11. 89
GEPARD (IL GATTO-PARDO), Italija-Francija, 1963. Režija: Luchino Visconti. Glav. vl.: Burt Lancaster, Claudia Cardinale, Alain Delon, Paolo Stoppa (v barvah).

Sreda, 29. 11. 89
NE JOČI, PETER, SFRJ. 1964. Režija: France Štiglic. Glav. vl.: Bert Sotlar, Lojze Rozman, Zlatko Šugman, Bogdan Lubej, Majda Potokar.

Četrtek, 30. 11. 89
ZADNI MAGNAT (THE LAST TYCOON), ZDA, 1976. Scenarij: Harold Pinter po romanu F. S. Fitzgeralda. Režija: Elia Kazan. Glav. vl.: Robert de

**BISERI ZA OGRILICO
LUCHINO KOT VINO**

Četrtek, 23. 11. 1989
BELE NOČI (Le notti bianche, 1957)
Torek, 28. 11. 1989
GEPARD (Il gattopardo, 1963)

Kinoteka vam ob vseh drugih mojstrovinah tokrat predstavlja dela italijanskega velikana sedme umetnosti **Luchina Viscontija** (1906-1976). V oktobru smo že videli njegova filma *Obsedenost* (*Ossessione, 1943* - predhodnika ali pa kar začetnika neorealizma, sicer pa še vedno najboljšo verzijo »trajno žarečega« *Poštar vedno zvoni dvakrat*) in *Senso* (1953). Ciklus se nadaljuje z omenjenima filmoma.

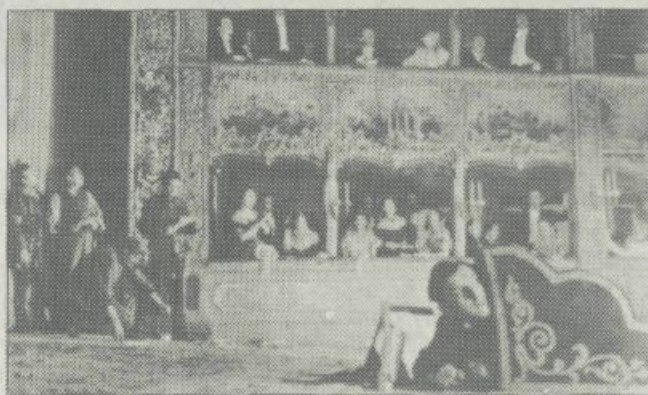
Bele noči so seveda ekranizacija čudovite novele F. M. Dostojevskega. Dogajanje je sicer prestavljeno v Italijo, osnovno temo iz novele pa je Visconti orisal na svoj način in v visokem slogu. Mitska, skoraj pravljica atmosfera in tema (velika ljubezen) tega filma sta tako izpeljani, da so nekateri kritiki mnenja, da je Visconti v tem celo presegel literarno predlogo. Film je dobil *Srebrnega leva* na beneškem festivalu.

Gepard je povsem nekaj drugega. Epopeja časa, drama stare italijanske aristokratske družine (Visconti je potomec take) se v filmu prepleta z bojem Garibaldija za združeno Italijo. Ob delu režiserja je treba omeniti tudi odlično igralsko zasedbo. Film je dobitnik *Zlate palme* na Cannesem festivalu leta 1963.

Naj še dodamo, da se bo predstavitev tega avtorja nadaljevala še s **Somrakom bogov** (*La caduta degli dei, 1969*) in omnibusom **Boccaccio '70** (Visconti je režiral eno epizodo). Prvi je nedvomna mojstrovina in za Ljubljano očitno kulturni film (če je sklepati po nekih preteklih, boljših časih - leta 1983 - ko je bil standard boljši in kulturna raven študentov višja, saj so vstopnice za vse predstave takrat pošle prej kot v uri), v drugem pa do tega manjka le boljše prva epizoda (režiral jo je Monicelli).

V začetku 1990-ega pa še **Smrt v Benetkah**, nov dokaz Viscontijevega mojstrstva in, vsaj za današnjega gledalca, teze tegale naslovčka. Gledati!

M. K.

Luchino Visconti - Senso

Niro, Jeanne Moreau, Robert Mitchum, Tony Curtis, Jack Nicholson... (v barvah).

Petek, 1. 12. 89
KRVAVI PLEN (THE SPLIT), ZDA, 1968. Režija: Gordon Flemyng. Glav. vl.: Jim Brown, Gene Hackman, Dianah Carroll, Ernest Borgnine... (v barvah).

Sobota, 2. 12. 89
ANNIE HALL, ZDA 1977.

Scenarij (skupaj z Marshallom Brickmanom) in režija: Woody Allen. Glav. vl.: Diane Keaton, Woody Allen, Tony Roberts, Carol Kane, Shelley Duvall, Paul Simon (v barvah).

Nedelja, 3. 12. 89
VRAK VZEMI PROFESORJE (ZUR HÖLLE MIT DEN PAUKERN), ZRN, 1968. Režija: Werner Jacobs. Glav. vl.: Theo Lingen, Gilla von We-

itershausen, Hansi Kraus (v barvah).

Ponedeljek, 4. 12. 89
LJUDJE BREZ UPANJA (SZEGÉNYLEGÉNYEK), Madžarska, 1965. Režija: Miklós Jancsó. Glav. vl.: János Görbe, Tibor Molnár, András Kozák.

OBLEČENA ZA UMOR (DRESSED TO KILL), ZDA, 1980. Scenarij in režija: Brian de Palma. Glav. vl.: Michael Caine, Angie Dickinson, Nancy Allen, Keith Gordon (v barvah).

Torek, 5. 12. 89
AMARCORD, Italija-Francija, 1973. Režija: Federico Fellini. Glav. vl.: Bruno Zanin, Magali Noel, Pupella Maggio... (v barvah).

Sreda, 6. 12. 89
OKAMENELNI GOZD (THE PETRIFIED FOREST), ZDA, 1936. Režija: Archie L. Mayo. Glav. vl.: BETTE DAVIS, Leslie Howard, Humphrey Bogart...

Program Jorisa Ivensa: MOST (DE BRUG), Nizozemska, 1928; **DEŽ (REGEN)**, Nemčija, 1929; **BORINAGE**, Belgija, 1933; **NOVA ZEMLJA (NIEUWE GRONDEN)**, Nizozemska, 1934 - vsi dokumentarni. Scenarij in režija: Joris Ivens.

Četrtek, 7. 12. 89
ZALJUBLJENE ŽENSKE (WOMEN IN LOVE), Vel. Britanija, 1969. Režija: Ken Russell. Glav. vl.: Glenda Jackson, Alan Bates, Oliver Reed, Jennie Linden, Alan Webb (v barvah).

Petek, 8. 12. 89
AVANTURA (L'AVVENTURA), Italija-Francija, 1959. Režija: Michelangelo Antonioni. Glav. vl.: Monica Vitti, Gabriele Ferzetti, Lea Massari.

Sobota, 9. 12. 89
REKA BREZ POVRATKA (RIVER OF NO RETURN), ZDA, 1954. Režija: Otto Preminger. Glav. vl.: Marilyn Monroe, Robert Mitchum, Tommy Rettig (v barvah).

Nedelja, 10. 12. 89
NEW YORK 1997, (ESCAPE FROM NEW YORK), ZDA, 1981. Režija: John Carpenter. Glav. vl.: Kurt Russell, Lee Van Cleef, Ernest Borgnine, Donald Pleasance (v barvah).

Prosimo občinstvo, da ne predstavi! Kinoteka si pridržuje pravico do spremembe programa.

KI*NO*VICE

● Danes (ponedeljek, 20. 11. 89) se s projekcijo filma **Mesto nič** (Gorod zero) Karena Šahnazarova začena v Ljubljani tradicionalni **TEDEN NOVEGA SOVJETSKEGA FILMA**. Prireditev se bo odvijala v dvorani Kinoteke, kjer bo na večernih predstavah ob 20. uri v sedmih dneh na ogled osem novih filmov iz produkcije SZ.

V torek (21. 11.) bo na sporedu **Punčka** (Kukolka) režiserja Isaaka Fridberga, zgodba o usodi telovadke, ki ji vsi obrnejo hrbet, ko se poškoduje. To je film o človeku z močno voljo, z izredno energijo, a hkrati prikrajšanemu za kulturo, človečnost in prijaznost. Skušaj prikazati, kaj se dogaja, če se tak človek sooči z brezobličnim in pasivnim kolektivom in postane njen vodja. V sredo (22. 11.) bo prikazan azarbejdžanski film **Ničvrednež** (Merzavec) Vagifa Mustafaeva. To je zgodba o preobrazbi mirnega, naivnega človeka Hattama v korumpiranca in lovca na denar, skratka v takega kot so vsi okrog njega. V tem duhovitem delu, v katerem se prepletata resničnost in domišljija, blesti glavni igralec Mamuka Kikaleišvili. V četrtek (23. 11.) boste lahko videli **Vodnjak** (Fontan) Jurija Mamina. Ta komedija absurda o stanovalcih nekega podirajočega se bloka in »komunalcih« v socializmu, predvsem pa o revolucionarni zavesti, je odlična družbena satira v kateri mrgoli posebnosti, ki jih velja videti. V petek (24.

11.) bo na vrsti film Aleksandra Sokurova **Somrak** (Dni zatmenija), ki je pravzaprav tretji del njegovega »avantgardističnega triptiha« (pred tem Samotni človekov glas in Žalostna neobčutljivost), ki je prosta priredba (ekranizacija) znanstveno-fantastičnega romana bratov Strugackih »Miliarda let po koncu sveta«. Somrak je nekakšna mešanica med deli Tarkovskega, Antonionija in dokumentarnimi filmi, bistvena pa je njegova poudarjena stilistika. Za soboto (25. 11.) sta predvidena dva kratkometražna filma – **Zaščitnik Sedov** Evgenija Cimbala in **Potovanje k sinu** (Poezdka k synu). Prvi je kratka kronika zapiranja (in političnih procesov) v stalinizmu, črno-bel film s presenetljivim in močnim koncem, drugi pa še krajša (30 minut) ekranizacija zgodbe Vasilija Solov'eva, ki jo odlikuje prav neverjetna filmičnost (govor slike) in liričnost. Ta prvenec Vladimirja Tumaeva je zaslužen dobitnik mnogih domačih in mednarodnih nagrad. »Teden« bo (26. 11.) zaključil film Marka Zaharova **Ubiti zmaja** (Ubyt' drakona), ekranizacija gledališkega dela Evgenija Švarca »Zmaj«, ki prikazuje tragedijo človeškega dostojanstva. V filmu nastopajo znani igralci, kot sta Oleg Janovski in Vjačeslav Tihonov.

Izbor filmov za letošnjo prireditev je delo **dr. Mirona Černenka**, znanega filmskega zgodovinarja in kritika, direktorja Filmskega instituta v Moskvi.

Filmi bodo simultano prevajani (razen Ničvredneža, ki je podnaslovljen v srbohrvaščini), vsi pa so iz lanske proizvodnje (razen Potovanja k sinu, ki je leto dni starejši).

● Ko smo že pri dvorani Kinoteke – novinci v Ljubljani morda še ne vedo, kar je starejšim doseljencem že dolgo znano. **KINOTEČNI LIST**, publikacija s sporedom filmov Kinoteke v tekočem mesecu, odličen vodič in pripomoček za ljubitelje filma in začetnike v tem, vas redno seznanja z najvažnejšimi podatki o filmih, ki si jih lahko tam ogledate, s kratkim povzetkom vsebine vsakega od njih in še z nekaj kritičnimi pogledi (pripombami, ocenami) domačih in tujih piscev o filmu. Izhaja že od septembra 1983 in »tekoči« (za november 1989) je 68. po vrsti (v njem so tudi osnovne informacije o pričujočih sovjetskih filmih). Kupite ga lahko vsak mesec od prvega dalje (dokler ne poide – ker je trenutna naklada 200 izvodov, se okrog 15. -ega v mesecu to redno zgodi) pri blagajni Kinoteke.

● Pri Kinoteki pa bo v kratkem izšla še ena njihova publikacija, že 31. študija o velikanih filmske umetnosti. Stojan Pelko se je posvetil **JOSEPHU LOSEYU**, režiserju enaintridesetih filmov, med katerimi so tudi Služabnik, Nesreča, Ljubezenski sel, Skrivna ceremonija Modesty Blaise, Nora-Hiša lutk, Gospod Klein, Romantična Angležinja...

M. K.

VIDEOTEKA

★ ★ ★ ★ ★
GALERIJA ŠKUC Štani trg 21 Ljubljana
pon - pet 10 - 21 tel: 216 540

In Ran je tu, da to potrdi in nadaljuje. Kazalo je, da bo to zadnji mojstrov film, a dela novega. Sanje. Video ni najboljša izbira za ogled dela, a če niste bili med srečneži v CD (februar '88), vam drugega ne preostane. Film za sladokusce.

UNSETTLED LAND

Režija: Uri Barbash

Gl. vl.: Kelly McGillis, John Shea, Arnon Zadock, Christine Boisson...

Po odličnem Izza rešetk (Meachore hasoragim), ki je bil nominiran za oskarja leta 1984, Barbash udari znova, a ne tako močno. Film je zgodba o prvih židovskih doseljencih v Palestino po I. sv. vojni, o boju za preživetje in o sanjah o sožitju. Pod takšnim naslovom (Once We Were Dreamers) je bil tudi na Festu '88, v kina pa nikakor ne uspe priti. Kot tudi prejšnji Barbashov film tudi tega preveva optimi-

zem. Korektno opravljeno delo vseh je dalo lep, soliden izdelek. Moti le McGillisova, zglubljena in predebela.

DEAD RINGERS

Režija: David Cronenberg

Gl. vl.: Jeremy Irons. Geneviève Bujold
Dežurni strašitelj Cronenberg (recimo Moč razdejanja in Muha) poskuša znova, tokrat malo drugače. Enojajčna brata dvojčka – ginekologa, izrabljata svojo zunanjo identičnost v vsakršne namene, od poslovnih do seksualnih. Eno bitje v dveh telesih lahko deluje le tako in ločitev ni možna. Domiselno zasnovana psihološka drama je pravzaprav na glavo obrnjen Dvojnik Dostojevskega, rezultat pa je podoben filmom De Palme (Obsedenost, Sisters), a ni srhljivka, kot morda kdo upa. Največja kvaliteta je igra glavnih igralcev, predvsem Ironsa v dvojni vlogi. Gledljivo.

M. K.

RAN

Režija: Akira Kurosawa

Gl. vl.: Tatsuya Nakadai, Akira Tera, Jinpachi Nezu, Daisuke Ruy...

Mojstrovina. Kralj Lear po japonsko v izvedbi avtorja Rašomona. Sedmih samurajev, Krvavega prestola (tudi Shakespeare, takrat Macbeth), Dersuja Uzale itd. Intimna drama – tragedija in kostimiran spektakl. Fenomenalna režija in estetika filma, predvsem pa barve. Akira je slikar in njegova dela v barvah (recimo Do-des-ka-den in Kagemusha) so pojem.

DO THE SKA!

Proti koncu petdesetih postanejo R&B plošče zaradi prodora Rock&Rolla vedno težje dosegljive. Ameriki to ni nič mar, saj se že zvija v ritmu R&R-a, jamajški DJ-i pa začno z lokalnimi glasbeniki snemati lastne R&B plošče. Le-te so večinoma instrumentalne, vokale so v živo, med showi prispelvali sami DJ-i. Ta tehnika, znana kot »toast« ali »scats«, je bila obarvana z nenehnimi agitacijami občinstvu: »Work it! Work it! Move it up! Hal-lelujah!«

Cvetoče snemanje t. i. »rude blues« plošč je preraslo v prvo večjo glasbeno industrijo na Jamajki. Dominirali so DJ-i: Clement Dodd (ustanovitelj sedaj neslavne Studio One productions), Duke Reid (Treasure Isle), Prince Buster. Ena prvih uspešnih skupin tega obdobja so Owen Grey and the Blues Busters.

SKA

V zgodnjih šestdesetih začno jamajški glasbeniki eksperimentirati. R&B-u dodajo tradicionalni jamajški mento beat, ki se odraža v povečanem ritmu. Tega podkrepijo z rogovi in saxofoni latinskega in Jazz izvora, piko na i pa postavi močan, sprehajajoč se bas. Nova glasbena forma postane znana kot »Ska« in je takojšen hit.

Leta 1962 pride v Leslie Kongovo prodajalno sladoleđa in plošč »Beverley's« štirinajstleten Jimmy Cliff. S seboj prinese pesmico, ki jo je ravnokar napisal: »Dearest Beverley«. Fantič prepriča Konga, da mu posname in izda single. Takojšen uspeh Konga spodbudi, da posname še Derrick and Patsy-a, Desmond Dekkerja, Roberta Marley-a. Z izdajanjem plošč skozi Beverly Records postane eden najplivnejših Reggae producentov do svoje smrti, leta 72.

Poleg novih producentov se pojavi obilo mladih Jamajčanov, ki hočejo posneti svoj Ska. Formirajo se bendi kot Wailing Rude Boy Wailers z Robetom Marley-em in Peter Toshom, The Soulettes z Rito Marley, Lord Creator, Baba Brooks and his band, The Clarendonians... Najpomembnejši in verjetno naj-

Ko ljudje slišijo besedo »Ska«, bržkone pomislijo na val angleških 2-Tone bendov, ki so pred dobrim desetletjem to glasbo popularizirali v Evropi. Vendar pa je laž trditi, da se je vse skupaj začelo z The Specials, Madness ali The Beat v megljeni Angliji. Če hočemo odkriti prave korenine Ska glasbe, moramo na sončno Jamajko. Tamkajšnje radijske postaje so v zgodnjih petdesetih letih začele loviti Rhythm & Blues iz Floride in New Orleansa. Nova glasba iz USA takoj najde svoje privrženice, ki se dobivajo na rednih tedenskih plesih. T. im. »blues dances« omogočajo smeli jamajški poslovneži, izvajajo pa jih tekmovalni DJ-i. Vrtijo T-Bone Walkerja, Louis Jordana, Fats Dominoa...

boljši Ska bend vseh časov pa so The Skatalites. Nastali so po letu 62, ko se odlični jazz saxofonist Tommy McCook vrne na Jamajko. Tako se spentlja z nekaterimi najboljšimi jamajškimi glasbeniki. To so: Don Drummond (trombona), Roland Alphonso (tenor saxofoni), Lester Sterling (alto sax), Johnny Moore, Leonard Dillon (trobente), Jackie Mittoo (klavir), Lloyds Brevette (bas), Lloyd Knibbs (bobni) in Jah Jerry (kitara).

The Skatalites so večino svojih plošč posneli za Clement Doddov Studio One. Po zaslugi Dona Drummonda, ki ga avtoritetne USA jazz revije cenijo kot najboljšega trombonista sveta, je bend deležen mednarodnega uspeha. The Skatalites so tudi prvi glasbeniki, ki se predajo Rastafarianstvu. Žalosten konec sledi leta 65, ko se za Donom Drummondom zapro vrata Belevue Asylumu, saj je umoril svoje dekline. Tommy McCook nadaljuje z The Supersonics. Roland Alphonso formira The Soul Brothers. Oba benda obstajata do Reggae obdobja.

Če hočemo osvetliti socialno ozadje pojava Ska glasbe na Jamajki, ne moremo mimo t. i. The Rude Boys. To so deviantni mladeniči, ki sami sebe vidijo ujete v revščino družbe, katero še vedno zatirajo kolonialni gospodarji. Rudies postavajo po cestnih vogalih in razgrajajo na plesih. Veliko se jih začne ubadati z lahkim kriminalom in tako pridobivati na slabem glasu. 1964 so The Wailers izdali hit: »Simmer Down«, ki poziva Rude Boys-e naj se umirijo na plesih. Prince Buster se je iz novega fenomena norčeval, večina bendov pa je s simpatijo prepevala pesmice o mladih neolikancih. Rude Boys so aktivna sila jamajske družbe skozi celotno Ska obdobje (1960-67), preživijo tudi sledeči dobi Rock Steady-a in Reggae-a.

BLUE BEAT

K internacionalizaciji Ska-ja največ pripomorejo Jamajčani, ki s trebuhom za kruhom odhajajo predvsem v USA in Anglijo in tamkajš-

nje črnice seznanjajo z glasbo iz svoje domovine. Kmalu je Ska donel iz klubov širom po svetu. Ta uspeh je leta 64 jamajske Ska bende vodil na turnejo po Karibih, USA in Evropi. Turneji se priključijo Prince Buster, Jimmy Cliff, Byron Lee and the Dragonaires. Pot jih vodi celo na World's Fair v New York. The Skatalites se zaradi Rastafarianstva turneji ne priključijo.

V Angliji postane Ska znan kot Blue Beat, kar je obenem ime založbe, ki ga je poleg ostalih (Island Records, Trojan Records, Planitone) tudi popularizirala. Sredi šestdesetih zacvetijo Ska klubi. Zgodba iz

Jamajke se ponovi, tudi tukaj namreč DJ-i obvladujejo sceno. Najpomembnejši so: Count Suckle, Count Shelley, Sir Collins, Sir Biggs the President in Duke Vin the Tickler.

Črnske komune v Angliji pa ne prevzamejo le jamajske glasbe ampak tudi stil, ki sodi zraven. Mladina kratkih las, oblečena v tesno prilagajajoče se obleke z obveznimi naramnicami, pohaja po Ska klubih. Angleška verzija Rude Boys je rojena: Johnny Too Bads.

Ko Blue Beat doseže vrh, se začne plesov udeleževati tudi bela mladina. Nosi Ivy League obleke, italijanske čevlje, Fred Perry srajce, »Pork Pie« klobuke in jaše svoje značilne scooterje. Tako The Mods razumejo novo jamajško glasbo. Skupna ljubezen do Ska-ja je pomembna, saj združi delavski razred črnih in belih.

V poznih šestdesetih se elementi Rude Boy in Mods stila povežejo in to je začetek Skinheadsov. Z obritimi glavami, Ben Sherman srajcami, širokimi plašči in hlačami, tankimi naramnicami in značilnimi Dr. Martin boots-i, Skinheadsi obdržijo složnost črne in bele mladine skozi Rock Steady in Reggae obdobje. Kasneje se gibanje razcepi, ker nekateri Skinheadovci postanejo rekruti različnih Nazi organizacij kot je npr. National Front. Johnny too bad!!!

Mi pa smo že na Jamajki, ki jo leta 66

zopet navdahnejo novi glasbeni tokovi iz USA. Tokrat je to ameriška Soul glasba. Nov vplivi dobijo obliko v Rock Steady-u, ki zaseneči Ska. V zgodnjih sedemdesetih se Rock Steady razvije v Reggae. Tako ska po letu 67 le še pomaga pri nastanku novih glasbenih tokov na Jamajki. V Evropi pa moramo na njegovo inačico čakati deset let.

2-TONE

V poznih sedemdesetih letih začno bele skupine kot The Clash, Stiff Little Fingers, Eric Clapton in celo Bob Dylan igrati tudi reggae komade. V istem času pride v Anglijo do oživitve Skin in Mod stila šestdesetih. Združujoč ta dva elementa, so leta 77 Jerry Dammers, Lynval Golding in Horace Panter (Sir Horace Gentleman) formirali The Coventry Automatics. Hlepeli so po belem in črnem občinstvu, a zvočna kombinacija punka in reggae-a je občinstvo zmedla in experiment je propadel. Coventry Automatics spreminijo ime pa tudi glasbo. Obrnejo se nazaj k Ska-ju in postanejo The Specials AKA, kasneje samo The Specials. Dammers in kompanija si sposodi 700 funtov in za svojo lastno 2-Tone založbo posname single »Gangsters«, ki je tribut Prince Busterjevemu hitu »Al Capone«. Črno-bela figura in kockice na ovitku plošče simbolizirata dvoje: revival šestdesetih in črno-belo složnost. Plošča se distribuira skozi Rough Trade, postane takojšen hit, vseh 5.000 kopij takoj prodajo. Uspeh vodi 2-Tone k pogodbi s Chrysalis Records. Z njo The Specials ne izgubijo samostojnosti, pridobijo pa si trden materialni proračun. Minimum šestih singlov letno, nad katerimi ima 2-Tone vso kontrolo, postane odskočna deska za angleške Ska bende. Na B strani »Gangsters« je komad »The Selecter«, ki ga posnameta Noel Davies (soustanovitelj 2-Tone) in John Bradbury, bobnar The Specials. Davies izstopi iz benda in ustanovi The Selecter. Slenji so znani po energiji pevke Pauline Black, ki vedno nastopa v moški obleki z obveznim Pork Pie klobukom.

Istčasno nastane še več podobnih bendov; The Beat, ko se srečata kitarist Dave Wakeling in bobnar Ranking Roger. Njihovi začetki so, kakor pri The Specials, v združevni punk energije z močjo reggae-a. Tudi pogodba, ki je The Beat leta 79 podpišejo z Arista Records, spominja na tisto med The Specials in Chrysalis Records.

Madness si svoje ime nadanejo po Prince Busterjevemu komadu. Brez norega plesa Chasa Smasha verjetno ne bi bili to, kar so, podpišejo pa za Stiff Records. Med ostalimi velja omeniti ženski bend The Bodysnatchers in The Bad Manners, katerih frontman je neverjetno debel Buster Bloodvesell.

Vse te skupine so upale, da portretirajo enak image; črno in belo delavsko mladino, ki prihaja skupaj in se združuje

v eno. To sporočilo je zajeto v samem makeup-u bendov, ki je bil (z izjemo Madness) črnobel. Sanje se niso uresničile, saj se je fašistična vnema začela čutiti tudi na Ska showih, kjer so nazi skins skandirali »Seig Heil« med komadi. Vse več Azijcev in Afričanov postane v uličnih napadih žrtev sovražne desničarske mladine. Leta 81 The Specials organizirajo antiracistični koncert na Butts Athletic Stadiumu v Earlsdonu. Povod: umor mladega črnca. Koncert sovpadel v Rock Against Racism gibanjem, ki je organiziralo proteste in showe z nastopi punk in reggae bendov.

Po tem, ko je izdala 13 singlov in 3 LP-je, se je 2-Tone začela sesuvati. K temu je delno pripomogla tudi prevelika izpostavljenost bendov s strani tiska in TV. Proizvodi z nezakonito reklamo (npr. Selecter nogavice) so preplavili trg. Najpomembnejše: glasba je postala mlajša. »More Specials«, drugi LP The Specials, ne zmora več energije prejšnjih časov. Leta 81 Dammersa povzoci administrativna stran vodenja založbe. Med mixanjem tonskega traku za 2-Tone film »Dance Craze« dobi živčni zlom. Novembra istega let Terry Hall, Neville Staples in Lynval Golding zapustijo skupino in postanejo Fun Boy 3. Dammers reformira The Specials AKA. Razpadajo The Beat in The Bodysnatchers.

Po tem ko so za njim številni hiti, uspešna evropska turneja, USA in celo

Japonska, je 2-Tone, približno 3 leta po svojem nastanku, žalostno prepadal. A tu je že nova generacija, ki je odkrila jamajske zvoke. Pri nas bi težko govorili o kakem Ska revivalu, na Japonskem, v Nemčiji in drugod pa skupine, ki povezujejo tradicijo jamajskega originala in 2-Tone bendov, menda kar cvetijo.

Do the Ska! in za »more info« pišite: Zoot Skazine /K. Guillen/ P. O. Box 2402/ South San Francisco, CA 94803/ USA.

Prevod in priredba po članku iz oktobrske številke MRR-ja, T. PIKOVNIK

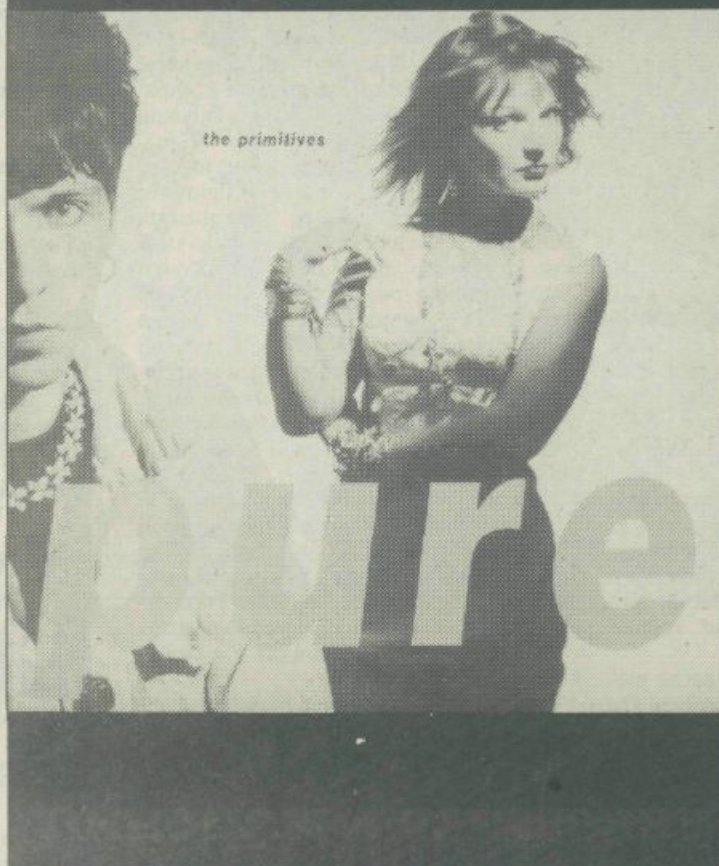

Najbliže v prejšnji številki opevanemu popu Pere Ubu so v tem trenutku vsekakor The Jesus And Mary Chain. Za imenom se skrivata brata Reid, ki sta pred štirimi leti izdala ploščo Psychocandy in si s tem na hitro zagotovila status kulturne zasedbe črne šminke. Čez dve leti sta vrgla novo bombo; glasba s plošče Darklands je bila dosti bolj odprta in je nekako že pomenila premik proti popu. In ta je udejanjen na plošči Automatic, ki je torej tretja po vrsti (če ne štejemo kompilacije Barbed Wire na kateri sta zbrala nekaj priredb z B-strani siglov). Zvok je za ta trenutek (vsaj zame) ravno prav svež - ritmično močno zasnovane skladbe sta seveda podkrepila z bolj ali manj žagajočimi kitarami. Edina stvar, ki me je malce zmotila, so teksti. V teh, tu in tam, zganjata patos (navada je pač železna srajca - že od Psychocandy naprej); vendar sta tudi pri tem (na srečo) ohranila kanček razuma ter tako ponudila dokaj prepričljivo ploščo. Na njej se poigrata z lastnim stilom (Blues From A Gun, Here Comes Alice) in prideta preko Ramonesovsko zvonečih štiklov (Halway To Crazy) do metal-koketnih zadev. Žur! Pravi pop! Danes aktualen, jutri pa se ga še komaj spomnim. Vendar nič za to! Take vrste glasba pač ima tak namen. Pa bodi dovolj nakladanja. Vsekakor gre za dobro ploščo. Če se vam bo ob poslušanju zazdelo, da zadeva spominja (tu in tam) na Marca Bolana, Ramonse ali koga tretjega, nikar ne obtožujte bratov Reid. Tudi Marx si marksizma ni izmislil čisto sam!

Plošča Automatic pomeni torej tretji, logični korak v razvoju The Jesus And Mary Chain. Brata Reid sta prišla do rezultata, ki ga pogojujeta prvi in drugi album. Glasbo dejansko lahko primerjamo s tem, kar so naredili Pere Ubu na Cloudland. Termin pop ali rock (ali kajvemkaj) v tem primeru ni bistven. Glasba je popularna in če se še enkrat ponovim, upam da bo le-ta v devedesetih "tu nekje".

Mladina (vedno aktualna) 9.11.1989; na 42. strani je v rubriki Mondo V. Meze služil cekine na hecen način. Po čudnem kriteriju je pod "v oktobru so koncertirali:" in "v oktobru so plošče izdali:" objavil nekaj podatkov. V zvezi z današnjim tekstom bi dodal še nekaj konkretnih zadev (V. Meze je med drugim pozabil, da so v oktobru koncertirali tudi The Jesus And Mary Chain). Torej: 26.10.1989 v mestu Cork, 27.10.1989 - Dublin, 28.10.1989 -

ČUDNA STVAR POP (drugič)

Kako lepo! Naslov iz prejšnje številke ni ravno najbolj originalna domislica, vendar se da fino uporabiti tudi v primeru skupin The Jesus And Mary Chain in The Primitives. Besedici iz naslova dodam pridevnik kitarski in dobim termin, ki najbolj ustreza zvočnemu zapisu na zadnjih izdelkih omenjenih skupin.

Belfast, 29.10.1989 - Leeds, 30.10.1989 - Liverpool itd. Kot vidite, prepisovanje podatkov (Sounds 28.10.89 v mojem primeru) sploh ne predstavlja posebnega problema, pa tudi pomena nima, če gre za oktoberske koncerte, mi pa smo že sredi novembra. No, pomembno je, da bodo The Jesus And Mary Chain koncertirali decembra v Ljubljani.

Nekaj stvari, ki jih je V.M. pozabil ali spregledal ob prepisu vanju in ki so kot informacija bolj uporabni, pa sodi v drugo rubriko. Plošče so izdali (v oktobru) tudi The Telescopes, Ein sturzende Neubauten, The Wedding Present, Killdozer in seveda The Primitives. Pri slednjih bi se ustavil; drugi album nosi naslov Pure, je pa še bolj svež in čist kot prvi. Tega (y naslovom Lovely) so izdali pred letom in pol ter z imidžem in muziko utrlji tržišče skupinoma kot sta Transvision Vamp in Darling Buds. Vsa stvar pa ni bila nič novega, ravno tak štos so pred več kot desetimi leti prodajali Blondie. Vendar so The Primitives poleg blondolase pevke Tracy Tracy z omenjeno zasedbo res imeli nekaj skupnega; eden od treh producentov plošče Lovely je bil tudi Craig Leon, ki je enake usluge (seveda pred časom) nudil Blondie in Ramonesom. Očitno je omenjeni producent imel največ besede pri poslu, ker je bila glasba kombinacija značilnih kitarskih rifov (Ramones) in krhkega vokala (Blondie). Ljubko je bila res prava beseda za to, kar se je dalo slišati. Druga plošča pa poleg rdečelase Tracy takoj na začetku ponuja drugačno glasbo. Črni vinil ima pač prvo in drugo stran in glede na ti dve se loči tudi muzika. Ta je na A strani bolj počasna - od flower power (hare krišna) filinga pride do trendovskega zvoka začetnih The Jesus and Mary Chain ter tako ponuja drugačno glasbeno vizijo skupine. Za to je v veliki meri kriv tudi producent Paul Sampson, ki je del istega posla opravil tudi na Lovely. Od tam je vzel tudi preverjeni obrazec ter potem drugo stran zastavil po starem, se pravi žur.

The Primitives so torej spet izdali dobro ploščo, ki se dovolj razlikuje od prvenca skupine ravno zaradi čistega zvoka umirjenih skladb. Le-te na eni in "poskočne" na drugi strani nudijo dovolj dinamike znotraj albuma s katerim The Primitives presejajo muziko prej omenjenih konkurenčnih zasedb. In če niste ortodokсни marginalci, si jih kupite. Primitivse seveda.

Jasno vam je verjetno, da sem šel v Muenchen in sicer na koncert Aerosmithov. Prevoz sem si nudil pri Kompas, saj je bila nedelja in izlet ni bil prilagojen "šopingu". Temu primerno je bilo sorazmerno malo popotnikov, ker narod, ki varčuje in ne more propasti, vedno združuje prijetno z koristnim, t.j. obisk koncerta s "švere-komercem". V avtobusu so bili torej sami pravi rockerji, med njimi dovolj aktivnih za pravi rock'n'roll band. Takole spotoma sem naštel dva kitarista, enega basista, klaviaturistko, pevca in pevko, pa še pihalno sekcijo za povrh. Manjkal je le bobnar, ampak z malo dobre volje bi našli tudi takega. Potem je bil zraven čisto spodoben menadžerski team in nazadnje Podga Džo, novopečeni kitarist hit-skupine Tako rad bi ti ga pognal dol po grlu. Slednji je prinesel s seboj kasete in prisotne zabaval s starim rockom, ki ga je Gary Gray poslušal že v osnovni šoli. No, pa nič hudega. Bolje pozno kot nikoli.

Če sem prej zapisal, da izlet ni bil namenjen "šopingu", to seveda ne pomeni, da se nismo ustavili v Duty freeju na Ljubelju. Kot bi bili domenjeni, smo vsi planili proti quality Tennessee sour mash Whiskey Jack Daniel's in polica s tem artiklom je bila nemudoma izpraznjena. Guns n' Roses sindom ali kaj? Vsekakor je temperatura v avtobusu po teh brezcarinskih formalnostih občutno narasla. Žal so ji nekateri potniki že okoli poldneva začeli podlegati. Sredi Avstrije smo se srečali s prvo komo in mnenja so bila deljena; nekateri so predlagali, da bi ga pustili v miru umreti na parkirišču sredi slikovitih alpskih pejsažev, drugi so bili bolj kruti in so menili, da ga je treba mučiti v avtobusu vse do Muenchna. Obveljalo je slednje in-ne boste verjeli- omenjeni je po ne vem kakšnem čudežu v bavarski prestolnici oživel in odskakljal v dvorano.

Tako smo torej vsi prišli do Olympiahalle, kjer pa smo se soočili z novim problemom. Naša agencija, ki je očitno vedela, da nas bo pot hudičevo utrudila, nam je rezervirala udobne sedeže na tribuni. A pri tem niso računali na posameznike, ki so kljub desturnemu boju z Jackom Danielsom hoteli noret v parterju. Pikelovski bavarski redarji pa niti slučajno niso hoteli pustiti nikogar brez prave karte v sploh ne preveč poln

JUMPIN' JACK DANIEL'S

AEROSMITH V MÜNCHNU

Foto: Andrej Kos

V preobilici klubskih nastopov v Ljubljani, ki jim sploh več nisem mogel slediti, in ob sočasnem vsestranskem neuspehu takoimenovanih velikih koncertov v istem kraju, sem se odločil za salamonsko rešitev: zapustil sem Ljubljano in njene klube in odšel v kraje, kjer se še vedno uspešno dogajajo veliki koncerti.

parter. Imeli so svoja navodila! Pomagali smo si s klasično zvijačo in si od Švabov sposodili njihove karte za parter. Najbolj hecno je bilo, ko sem šel mimo redarja, ki me prej ni hotel spustiti skozi s karto za tribune. Malo čudno me je sicer pogledal, rekel pa ni nič. Imel je pač svoja navodila. Gary Gray pa reče: "Jebeš narod, ki pridno dela, varčuje in ima svoja navodila. No, ko smo opravili tudi to formalnost, se je koncert začel. Prvi so na oder pridirjali The Cult in s tem dokazali, da Ian Astbury sploh ni mrtev, kot so tulile ljubljanske najstnice. Nasprotno Ian je bil videti zdravo zaokrožen. Treba je reči, da je vsaj polovica ljubljanskega avtobusa prišla bolj zaradi Cultov kot zaradi Aerosmithov. zpa so bili v glavnem razočarani, saj so angleški novorockerji precej anemično žagali štiklice s prilično dolgočasnega albuma Sonic Tempel. Bili so pač natanko to, kar so bili-podskupina. Eden od navzočih rockerjev je lepo povedal, da so The Cult boljši v K4 kot v živo. Velika resnica!

Za razliko od njih so ameriški staro-rockerji rofali, kot se spodobi. Čeprav sem od urednika dobil direktivo, naj vse razsujem, o Aerosmith ne morem zapisati kaj dosti grdega. Je že tako, da so fantje učbenik za mlajše ameriške rockerje (Ali veste, da so G n'R posneli priredbo njihovega štiklca Mama Kin?) in da so celi dve uri pošteno orali...

Ja. Bili so preglasni.

Gary Gray

P.S.1 Ljubljanskim kritikom sporočam, da Love ni prvi album skupine The Cult; če abstrahiramo predzgodovino benda, je prvi album DREAMTIME iz leta 1984.

P.S.2 Zaradi spleta okoliščin Gary Gray ni bil v K4 celih 14 dni, od Slobo-Partya do Halloween-Partya. Ko je le prišel tja, je izvedel, da se bo njegov priljubljeni klub odslej odpiral eno uro bolj zgodaj in se temu primerno prej zapiral. To je morda kar koristno za tiste, ki se nikakor ne morejo odlepiti od šanka, ko ga enkrat najdejo. Je pa hud udarec za ponočnjake iz prepričanja, ki jim je življensko pomembna možnost ponočevanja, ne glede na to, ali jo vedno izkoristijo. Kako se bo zadeva obnesla v praksi, bomo še videli. Je pa vsekakor dokaz, da Ljubljana nikoli ne bo Amsterdam.

Pa začnimo. Zdaj, ko so vsi že povedali svoje. Saj, čeprav so nekateri svoje misli o Borštnikovem srečanju tako strnili, da so v nekaj vrsticah povedali toliko, da bi časopisu, v katerega so pisali, naslednji dan sploh več ne bilo potrebno iziti, je ostalo še kaj, o čemer bi se dalo pisati. Obstajala je seveda še druga vrsta "kritike", tista anemična, ki ne zmore seči čez svoja kratkovidna obzorja in zmore v obliki že zdavnaj izrabljenih fraz le prikimavati. In obstaja seveda še naša. Če skušamo Borštnikovo srečanje najprej nasplošno označiti, si velja izposoditi besede iz Komedijanta: "Tisto minulo je to, tisto trajajoče minulo." S tem lahko delno mislimo na slovensko gledališče nasploh in seveda na tisto, kar je bilo v okviru Festivala ponujenega gledalca. Kar nas pri tem skrbi, je dejstvo, da bo to minulo še dolgo časa trajalo. Logika je namreč taka, da je najpomembnejša pri vsem zasilna luč. Boljše to, kot pa nič, pri čemer je krivda lepo enakomerno porazdeljena med umetniške vodje različnih gledališč, med igralce, ki se verjetno (upravičeno) ne cenijo dovolj in pustijo dramaturgom, da počnejo z njimi, kar jim je volja (ali kar pač znajo, kar jim pač njihova nesposobna in lena dramaturgija dopušča, kakšne kičaste svetlobne efekte, kot se je tudi letos dalo videti) in - nenazadnje - med občinstvo, ki vsako leto dokazuje izostrenost svojega umetniškega okusa, ko navdušeno zaploska tudi, in predvsem, takrat, ko bi bilo potrebno neusmiljeno kaj zažvižgati. Navada pač, ki se je iz življenja desetletja prenašala in prenesla tudi v umetnost. Krivično bi bilo pričakovati od ljudi, ki sicer ne mislijo s svojo glavo, da to počno ravno od gledališču.

Kakšno gledališče torej? Takšno, ki razkrinkava "pusto, leno, pritlikavo življenje" (Lepa Vida) in takšno, ki obuja mrtve. Pa vendar pisec tega članka

ALI JE V MOJI MOČI, DA OBUJAM MRTVE?

Zapis o Borštnikovem srečanju

foto: Marko Prah

močno dvomi, da je, recimo, Marijino oznanenje našlo moč in koga obudilo. Prej uspavalo. Moralno- teoloških imperativov in sploh vsakršnih imperativov, ideologije, take ali drugačne, stereotipov, pompozne retorike, gledaliških likov v nekakšni zablodi strasti, tega normalni gledalci težko sprejmejo drugače kot z zehanjem.

Pa se je na tem Borštnikovem srečanju našla tudi kaka komedija, natančneje, "Komedija, ki je v bistvu tragedija". (Komedijant)

Tisti, ki smo si jo ogledali, smo zvedeli veliko novega: "Če smo pošteti, se ne moremo iti gledališča" ali "Juha s cmoki ali s fritati, to je zdaj vprašanje" ali pa tudi kaj o modrnem gledališču, ki skuša "ljubezen vreči ven", pa seveda za našo stvarnost še kakšno uporabno geslo: "Proletarci obvladujejo svet" in "Bistvo proletarskosti: uničiti vse, kar je veličastno". Pa tudi to, da "vegetarijanstvo in gledališki stan ne gresta skupaj". Sicer pa je bil Komedijant gledljiva predstava, bolj na račun Thomasa Bernharda in Sandija Krošla, kot na račun obeh Mlakarjev. Včasih je pravzaprav dobro, če si lahko gledalec po kakšni predstavi reče, da je končno tudi on nekaj razumel. Saj revež velikokrat česa ne razume, recimo, zakaj na Borštnikovem kar tri variante Jančarjevega Godota. Takrat pač zamahne z roko in ponovi Estragonove besede: "Nič se ne da napraviti".

Kaj pa Jovanovičev Zid, jezero? Kot se gotovo še spomnite, je bila med tekmovalnimi predstavami to tista, ki "uresničuje skladnost vseh izraznih elementov od izvirnega besedila do vrhunske izvedbe". (Iz 12. Biltena BS) In v resnici gre za predstavo, ki se vsaj skuša znebiti vzorcev, če pa že prevzame kaj tistega, kar je bilo že videno in - če ne drugega - dobro sprejeto, potem vsaj zna vse sestavine spraviti v pravo kombinacijo. Milena Zupančič in

Radko Polič sta svoje delo dobro in pošteno opravila, gledalce sta znala ogreti, tako da so se mogli prepustiti in jim ni bilo potrebno pogledovati na uro. Morda bi bilo dobro še enkrat premisliti le sceno. Pa povejmo še nakaj o Služkinjah Jeana Geneta. Predstave smo se kar nekako veselili, saj spada Genet med tiste ustvarjalce, ki v gledališču, če že nič drugega, ne trpijo frivolnosti. Gre za gledališče okrutnosti, ki mu je tuje vsako posnemanje resničnosti in za dramo, s katero je hotel Genet doseči odpravo značajev. Osebe v Služkinjah se med seboj odvisne, še več, videti je celo, kakor da so med sabo zamenljive, vsaka se delno prekriva z drugo, medtem ko bi se naj gledalci, če je drama dobro uprizorjena, prekrivali vsaj s tremi. Alojz Svete in Aleš Valič sta zaigrala dobro, slednji celo s tako vnemo, da je ubogo Claire - enkrat v vlogi gospe, ki ubija z dobroto in zastruplja s prijaznostjo, drugič v vlogi služkinje, ki si z domišljijo in slepilom jemlje odškodnino za neprenehno razočaranje - tudi v resnici skoraj spravil s sveta. Scena in režija pa kot da sta manjkali. Prav je, da je Alojz Svete dobil nagrado za mladega igralca, Alešu Valiču pa tako in tako ustrezajo le skrajno agresivne vloge.

Striček Vanja Antona Pavloviča Čehova v režiji Dušana Jovanoviča je poglavje zase. Igra, ki nedvomno vsebuje še nakj mobilizacijske sile tudi za ta čas in ta prostor, vendarle deluje nekoliko blede, in to humorju navkljub in celo dejstvu, da je življenje v njej prikazano kot splet dualizmov in relativizmov, ki onemogočajo absolutne resnice, navkljub. Jovanoviču se je pač očitno zdelo pri vsem najpomembnejše, da je hiša velikanska.

In že je tu Cankar, Lepa Vida. Cankarja imamo vsi nadvse radi. Ker je dober pisatelj in ker omogoča režiserjem najrazličnejše interpretacije. Inovativna in radikalna upodobitev moderne fragmentarne zavesti in radikalna simbola predstavitev tega Cankarjevega besedila o hrepenenju sta prinesli Meti Hočevar Boršnikovo diplomu in denarno nagrado (tudi ta je simbolična) za režijo. Za predstavo s svarilom: "Le sanjaj in pozabi živeti".

Pa smo že pri Don Lorenzu (AGRFT s sodelovanjem z Glejem). Predstava, ki bi rada govorila o okovih tega sveta, pa je bila za kaj takega preveč mlačna in je torej silila k zehanju, tako da bi bilo morda bolje, če bi se Vladimir Bartol in Janez Rakušček bolj posvetila ugankarstvu in manj gledališču.

Res je sicer, da je Vladimir Bartol v nekem intervjuju dejal, da vidi v drami najsilovitejši prikaz življenja, toda... to je težka naloga. Kljub temu, da sem pred predstavo prebral navodila

za uporabo (avtor Luka Novak) v gledališkem listu, se bom prihodnjič raje odločil za življenje samo, kot pa za tak "prikaz življenja".

In že smo skoraj na koncu. (Modrega Angela si tokrat nismo ogledali, prav tako ne prvega dela predstave 5,5-3 in tudi Opere za tri groše ne.) Ker je Božanska tragedija odpadla, nam tako ostane le še drugi del predstave 5,5-2,5.

Najprej Noga Kurta Bartscha v režiji Jana Zakonjška. Motto predstave "Umetnost je zabava" popolnoma ustreza tistemu, kar smo videli. Hans in Greta, Judita Zidar in Matija Rozman, nista imela prezahtevnega dela, pa vendar si nobremenjen gledalec mora priznati, da bi raje cel dan sedel v gledališču in si zaporedoma ogledoval take komade, kot pa se naprezal gledajoč večino že omenjenega. Tovrstne predstave ne skušajo ujeti celotnega življenja, temveč osvetliti en sam delček, pa zato tega toliko bolj prepričljivo in učinkovito. Dialog med ljubima Greto in Hansom je v resnici zabaven, še bolj pa trpek v svojem globljem sporočilu. In še Srčna igra Heinerja Mullerja v režiji Edvarda Milerja in v zasedbi Braneta Grubarja in Aleša Valiča z mottom: "Gledališče je cerkev. Je mesto koncentracije. Gledališče je sveto mesto in njegova naloga je raziskovanje izkušnje". Besedilno še nekoliko bolj skopa predstava, ki si jo je prav tako treba ogledati. Sploh so te minidrame, kot jih imenuje Karlheinz Braun, osvobodene marsičesa, kar veliko dramo obremenjuje, saj ne skušajo reševati velikih problemov človeštva, pa tudi ne analizirati, temveč le prikazovati delčke, gledalcu pa prepustiti, da še sam malo dela, pri čemer ga osvobaja didaktičnega in ideološkega. Na koncu se velja seveda ozreti še na tako imenovano Malo Boršnikovo srečanje in vse kar še spada zraven "Velikega". Med

letosnjimi povabljenimi so bili tudi gosti iz Amerike, Scena Theatre Washington, ki so najprej zaigrali American Buffalo S.Mameta, dan zatem pa še Jančarjevega Godota. Njihovega Jančarja si nisem ogledal, pač pa sem se nagledal Buffala, ki ni bil podoben ničemur, tako da mi je ne enkrat prišlo na misel, kdo si je te kavboje drznil povabiti, oziroma, kakšne kriterije je uporabil tisti, ki je te tipe uskladil z ostalim Boršnikovim srečanjem. Drugič sem se nekaj podobnega vprašal ob Radetu Šerbedžiji, ki mu seveda gre priznati talent vrhunskega igralca, toda tisto, kar si je dovolil pokazati na večeru poezije, šansonov in monologov se nekako ne ujema z mojo predstavo vrhunskega. Res pa je tudi, da je določen del občinstva prišel na svoj račun, toda prihodnje leto bi takšnemu vrhunskemu amaterizmu z občutkom za neokusnost organizatorji Boršnikovega srečanja morali reči ne, hvala.

Morda še beseda o Biltenu Boršnikovega srečanja. Brez domišljije, zato rajši nič, kot pa tudi drugo leto kaj podobnega. Humoristično-resnobra vrh tega informativnega skropucala je vsekakor mnenje publike, ki ni nikdar preseglo oznak vseč, ne vseč.

Tako. Zdaj je na vrsti 25. Boršnikovo srečanje. Veljalo bi torej razmisliti o marsičem, tudi o tem, da mora predvsem gledališče samo vzgajati svoje občinstvo, enostavno tako, da mu ponudi tisto, za kar meni, da je zanj dobro, pa tudi tako, da mu malo pokaže to Evropo, v katero si tako močno želi.

In čisto za konec: niti Cankar niti Čehov nista svojih del pisala zato, da bi omogočila nadaljnje obratovanje Boršnikovega srečanja.

Igor Rižnar

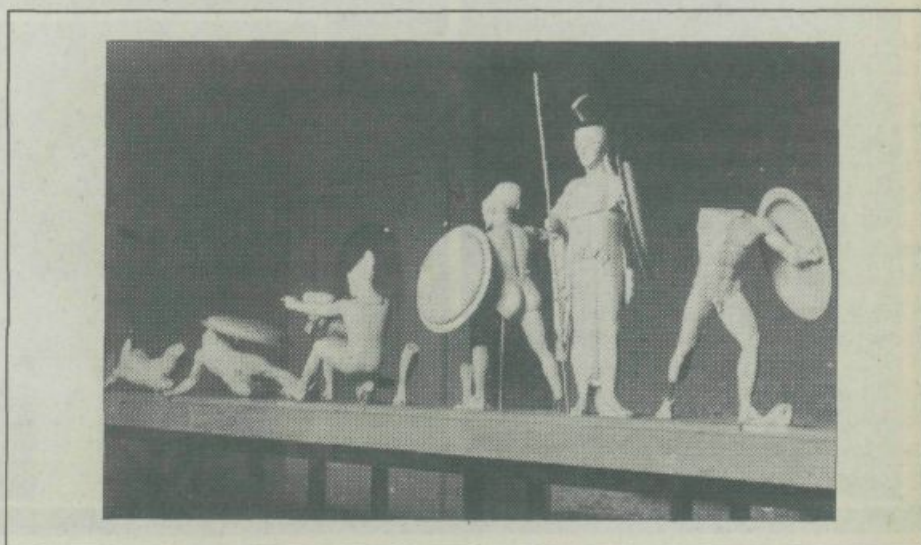

foto: Marko Lukšič

na morju

na morju riba zavita v jadro
na morju slonokoščena kitara
na morju ja na morju

na morju rak na fošini
na morju klapa pod nebom
na morju ja na morju

na morju olive na trgu
na morju petje ob vinu
na morju ja na morju

na morju brodet za pojest
na morju disko ponoči
na morju ja na morju

na morju kost za psa
na morju bend na celini
na morju ja na morju

na morju sladoled z dežnikom
na morju kasete iz trgovine
na morju ja na morju

na morju bela kumara in čokoladno mleko
na morju riblja čorba
na morju ja na morju

na morju greta garbo na žaru
na morju beben daje v jemanje
na morju ja na morju

na morju črv za vabo
na morju ptič deževnik
na morju ja na morju

na morju olupljene breskve
na morju tamburin cinglja
na morju ja na morju

na morju čips za na plažo
na morju drumla iz lesa
na morju ja na morju

na morju pidoče v plastični vrečki
na morju rog dušo izganja
na morju ja na morju

na morju morska sol
na morju domačini žvižgajo
na morju ja na morju

na morju cigarete iz zda
na morju kipenje morja
na morju ja na morju

na morju murva rdeči
na morju deklici zaljubljeni
na morju ja na morju

na morju prstan s koralo
na morju vzdih srce za pot vprašuje
na morju ja na morju

Andrej Adam

BRIGADE LEPOTE GLEDALIŠČA HELIOS

8. novembra 1989, ko se je GLEDALIŠČE preimenovalo v GLEDALIŠČE HELIOS in bo zdaj resilo vsa nanj nanašajoča se vprašanja antologije, se je s prehodom v drugo fazo delovanja ob 22. uri se istega dne pričela prva vaja gledališke himne, ki nosi naslov BRIGADE LEPOTE in katere premiera bo 11. februarja 1990 v Ovalni dvorani CD. Kot sporočajo, le-te skozi stratifikacijo svoje moči revilizirajo mrežo civilizacijskih magnetizmov. »Če nas ni porazil poraz, nas bo porazila zmaga. Treba je umreti in se nato pričevati, samo tako boste lahko postali neusmiljeni oblikovalci svoje volje. Samo tako bo vaša volja nepretrogoma revitalizirala zahtevo po modernem.«

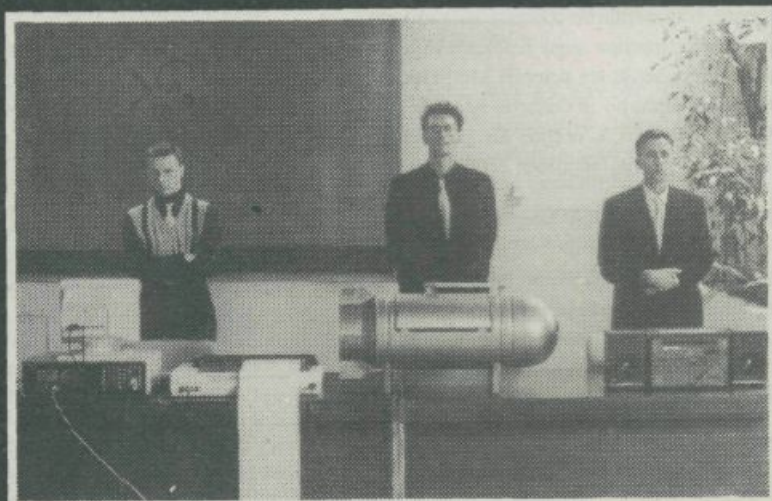

foto: Miha Fras

RECENZIJA OKOLI SVETA

Kaj je tisto drugo je verjetno zanimalo tudi Tomota, ki se je s kolesom, knjigami in rezervnimi zračnicami odpravil po Aleksandrovih stopinjah. Tomo Križnar je ekonomist, strojni inženir, novinar, morda bi k temu dodala še – lutkar, saj je v begunskem taborišču na Tajsko-Kampučijski meji z lutkovnimi predstavami zabaval stare in mlade. Glavna točka njegovega potovanja: Kapadokija, Kurdistan, Teheran, Karakorum, Dharmasala, Delhi, Bombay, Sumatra, Java, Bali, Avstralija. O dogodivščinah je napisal knjigo **O ISKANJU LJUBEZNI ali S KOLESOM OKOLI SVETA.**

»Najboljše stvari so še vedno zastoj«. Misel bi lahko uporabili za Iskrico na zadnji strani Dela. Saj res, brati o Baudelairovih oblakih in jih obenem opazovati na nebu ne more biti slaba stvar. Ali pa peti pesmi. Ali pa dobiti polno torbo paradiznikov od delavcev na polju.

»Dajmo, ljudje, radi se imejmo. Glejmo, kar nam je skupnega, ne, kar nas ločuje.« Parole otrok cvetja. Ampak tudi oni so do danes že odrastli. Kdaj je zanimivo prisluhniti le zvokom okoli sebe in izključiti vsa druga čutila. V avtobusu, na primer, slišiš motor vozila, glasove nekaj ljudi, otrokovo čebljanje v prednjem delu. Bolj nevsakdanje je poslušati mir Kapadokije, pokrajine v osrčju Anatolije, kjer so ljudje globoko pod zemljo gradili ali bolje – klesali naselja, v katerih so živeli. Tomo je poslušal veter v vejah, sikanje srpov na poljih, smrčanje dveh gospodov. Pravo nasprotje hrupnemu Istanbulu.

Naletel je na gostoljubne ljudi in takšne, ki so za njim metali kamenje. Svet je poln nasprotij. Vzhod. Zahod. In svilena cesta preko Himalaje, ki ju povezuje.

Clovek je poln nasprotij. Želel si je nadaljevati pot, po drugi strani ga je vlekle domov.

Tudi vojaki Aleksandra Velikega so se naveličali Orienta. Prigovarjanje in grožnje njihovega voditelja niso zalegle. Niso si želeli osvojiti no-

Aleksander Veliki je v 4. st. p. n. š. zbral vojake iz vse Grčije in z njimi prodril v Azijo.

Danes je svet majhen, pot v Indijo ne traja več deset let. Turistični priročniki in drugi viri nas poučijo, kaj se kuha v loncih dežele, ki nas zanima, o bogovih in strahovih, o najboljšem načinu menjave denarja. Turistične agencije izobesijo velike fotografije lepih deklet in eksotičnih plaž. Vendar, ima vsaka oblika dvojno obličje. Tudi fotografija. Njeno prazno, hrbtno stran bi bilo mogoče napolniti z motivi, povsem različnimi od prednje podobe.

benega sveta več. Vojskovođa je raziskal še reko Indus do Indijskega oceana, potem pa se je odpravil domov.

Kolesar pa je odpeljal naprej. Srečeval ljudi, povsem različne od njega. Zavite, zakrite, zagledane v svoj svet. Življenje leži golo, neizumetničeno, brez sramu pred te-

boj. Na potovanju smo daleč od svojih znanec in kulture, poskušamo predreti meje svojega časa in prostora.

Skušamo si razložiti pakištansko ljudstvo Hunze in skrivnost njihovega dolgega življenja. Je to hrana, zrak ali neobremenjujoč način življenja? Posedujemo približno to-

liko kot mi, ko gremo za štirinajst dni taborit ob morje. Toda oni vse življenje živijo tako kot mi štirinajst dni v kampu.

Tomo se je vozil po samotnih poteh in tam s kričanjem, vriskanjem, petjem puščal, kar se mu je nakopičilo v glavi in telesu v naši programirani civilizaciji.

»Če ni ljubezni, ni miru, če ni miru v posamezniku ga ni med posamezniki v narodu in med narodi.« Besede tibetanskega verskega voditelja, ki živi skupaj z drugimi begunci v indijskem mestu Dharmasali. Okrog hodi tudi mnogo po glavi pobitih zahodnjakov, ki so se sklenili naučiti dharme.

Preučuje zgodovino dežel, skozi katere potuje in opazuje dogajanja v njih. Poskuša razložiti politično stanje v Afganistanu, Kurdistanu kot je poskušal šefom policije razložiti, da ni tajni agent, ampak le nedolžen ljubitelj kolesarjenja.

Videti je, da ni težko zbrati okoli sebe petdeset ljudi, kamorkoli že prideš. Treba se je le usesti na bicikel in štartati na dolgo progo. »Kaj pri vas ne poznate kolesa na motor?« Različni ljudje z istimi vprašanji so ga naučili potrpežljivosti. Nekateri so ga razglašali za biznismena, ki prodaja robo iz torb.

Manj, ko se je zanašal na jezik, bolj je doživljal ljudi intuitivno.

Na budistični ceremoniji v Budgayi mu je neka deklica pripovedovala, da verjame v reinkarnacijo. Sicer ne ve točno, kaj je bila v prejšnjem življenju, saj si raziskavo o tem lahko privoščijo le premožni, a v zvezdah je prebrala, da sta se že srečala. Ta deklica je ena od milijon ljudi, ki jih je spoznal na poti. In njihovih običajev.

Na Baliju nihče ne zajtrkuje preden hišnim strahovom ne darujejo malo riža in cvet na bananinem listu.

V razmišljanju, ogledovanju templjev, gostovanju pri domačinih, vožnji po kopnem in morju je prispel v Avstralijo na konec poti. In na nov začetek.

TAMARA ČUČNIK

* ONI O NAS * ONI O NAS * ONI O NAS *

Zdi se, da slovenski kristjani dvigujejo glave. Iz tople zamaknenosti vase, v katero so jih prisilila povojna leta, kalijo za zrel odnos do socialnih vprašanj, do politike, do sebe. Strah in sram naj se umakneta raznovrstnosti politične navzočnosti.

(TRETJI DAN, oktober 1989)

Politično se osveščajo tudi hrvaški kristjani. **MI**, mesečnik katoliške mladine, v oktoberski številki prinaša reportaža iz uvodne Bosne o izumiranju cerkva. V njenem uvodu piše, "da se v zadnjem času sramežljivo postavljajo vprašanja o položaju Hrvatov v Vojvodini in na Kosovu, zelo malo pa se govori o problemih Hrvatov katolikov v Bosni in Hercegovini. Ko zaidemo globlje v prostore med Dinaro in Drino, resnica razbije iluzije, saj vse več Hrvatov izginja in se izseljuje s pradedovskih ognjišč." Nesporno je dejstvo, da je kosovizacija proces jugoslovanske razsežnosti.

V oktoberski številki osiješkega **TENA** najdemo intervju s pionirjem jugoslovanske sociologije, dr. Rudijem Supkom, v katerem je govoril tudi o aktualnih političnih procesih: "Recimo, Slovenci so mobilizirali problem nacije kot dominante svojega obnašanja in organiziranja, toda niso mobilizirali nacionalistične ideologije. V Srbiji se je zgodilo nasprotno. Hkrati s to afirmacijo naroda in države je bila afirmirana tudi neka ideologija, ki je tradicionalistična, konservativna in ki vodi absolutno nazaj."

Reški **VAL** objavlja intervju z Levom **Kreftom**, šefom Marksističnega centra pri CK **ZKS**. Na vprašanje o rezultatih spomladanskih volitev v Sloveniji **Kreft** odgovarja zelo samozavestno: "ZKS je dokaj realna v pričakovanjih. Ne pričakuje politične zmage, jasno ji je, da mora omejeno ceno (napak v preteklosti op.p.) plačati, da bi potem šlo bolje. Bolj pomembne so priprave za daljše obdobje vraščanja **ZK** v nov demokratični sistem. Lahko pričakujemo, da ima **ZKS** večje in boljše možnosti na volitvah (zaradi razvoja situacije v Jugoslaviji in Sloveniji), kot jih imajo komunistične partije v drugih socialističnih državah." V nadaljevanju **Kreft** dodaja, da bi združena opozicija predstavljala močnega nasprotnika **ZK** na prihodnjih volitvah. Ergo: opozicija - združi se!

Da je jugoslovanska polpreteklost neizčrpan vir inspiracij za pisanje spominov, pogovori z očitvidci in zapisnikarji zgodovine, potrjuje tudi

zagrebški **POLET**, ki je priobčil pogovor z dr. **Franjem Tuđmanom**, zgodovinarjem in upokojenim generalom. Ko predstavi svoje poglede na **NOB** in revolucijo ter hrvaško nacionalno vprašanje, **Tuđman** razmišlja tudi o **Titovi** vlogi. "Vi, mladi, tega še ne veste in tudi zgodovina še ni dorekla: zadušitev resnične in umišljene kontrarevolucije nekaj let po vojni je bila krvava: No, to so zakonitosti vsake revolucije... **Tito** je soodgovoren za takšno revolucionarno obračunavanje z nasprotniki, toda **Tito** osebno teh pogojev ni naročeval, niti ni vplival nanje in ni počel tisto, kar se je dogajalo v **Sovjetski zvezi**..." Ko govori o **Titovih** zgodovinskih zaslugah in o njegovem nasledniku, med drugim pravi: "...Kar se v Srbiji dogaja z **Miloševićem**, je dokaz, da se **Srbija** ni nikoli sprijaznila z avnojsko, **Titovo**, federalistično Jugoslavijo in bi rada ponovno vzpostavila svojo hegemonistično vizijo Jugoslavije s pomočjo enostrankarskega sistema..." Več kot očitno je, da je novi srbski komunizem globoko v izolaciji.

ŠTUDENT, časopis beograjskih študentov v 18. številki objavlja intervju z **Mihajlom Kertesom**, članom predsedstva **SR Srbije** in vodje jogurt revolucije. O avtonomiji vojvodinske politike in politikov govori naslednje: "Zelo nas prizadene, ker nas nekateri želijo prikazati kot podaljšano roko srbskega vodstva. Niti tedaj (ob oktoberski revoluciji p.p.) niti danes nismo nikogaršnji instrument.

Če želijo povedati, da nekomu služimo, potem jim lahko sporočimo, da služimo edino naporom, da bi **Srbija** postala enakopravna republika. In, rad bi poudaril, v čast nam je, da tej ideji dobro služimo." Ne da bi dvomili v verodostojnost **Kertesovih** besed upamo, da ga bo **Milošević** primerno nagradil za služenje.

V **MLADOSTI** (23.10.) je izšel intervju s sociologom dr. **Josipom Županovim**, v katerem pravi, da je pravzaprav veliko vprašanje, kako priti iz socializma. "Vprašanje je, če bi iz socializma izstopili, kam bi vstopili. Ali v kapitalizem švedskega tipa, v kapitalizem 21. stoletja, ki se nekje smatra že za postkapitalizem, bistveno spremenjen, v primerjavi s kapitalizmom **Marxa** in **Engelsa**. Ali pa bi bili v položaju, v katerem je bila **Jugoslavija** 1937 leta, torej v primitivnem kapitalizmu." **Županov** trdi, da nismo nikoli prenehali biti avtoritativna država, imeli smo občasne liberalizacije, toda demokratizacije nikdar. Tudi **Markovičev** novi socializem je po njegovem mnenju neuspešen. "Ker, poglejte, da bi kolo izvlekli iz blata na področju ekonomije, morate pred tem spremeniti politični sistem, da ustvarite politični konsenz; še pred tem morate reformirati Partijo." Upanje, da bomo tako začarani orbiti preživel, je lažno. Lahko se rešimo le tako, da nas iz orbite vrže. Čim prej, tem bolje.

BRANKO ČAKARMIŠ

OB DOGODKIH V SLOVENIJI

Slovenski narodni odbor, ki že 45 let združuje demokratične politične stranke v skupno predstavništvo, najprej v medvojni ilegali in nato v emigraciji, opozarja ob pomembnih parlamentarnih odločitvah v Sloveniji, da gre za korak, ki predstavlja nov okrepitev naravne težnje po slovenski suverenosti, ki pa se vedno ne izpolnjuje narodovih zahtev po resnično demokratični družbeni ureditvi.

Stranke, ki sestavljajo **SNO**, v svojih programih poudarjajo, da ima slovenski narod po naravnem pravu pravico do svoje države. Ta naj bo osnovana na ustavi, ki bo sad pluralistične, svobodno izvoljene ustavodajne skupščine, ter zagotovilo tako človekovih osebnih pravic kakor svobodnega delovanja vseh demokratičnih političnih smeri, ki sestavljajo slovensko narodno občestvo. Omejeni programi se tedaj povsem strinjajo z zahtevami demokratičnih gibanj v Sloveniji, ki so z letošnjo **Majsko deklaracijo** postavila osnovo bodoši slovenski demokraciji.

Ob tej priložnosti **SNO** ponovno poudarja, da se bo naš narod dokopal do novih možnosti za rast pa tudi za vključitev v zbor svobodnih evropskih narodov le tedaj, ko bo prost vsakega totalitarizma, to je, ko bo z enako odločnostjo zahteval in dosegel pravico do samostojnega demokratičnega odločanja tako o odnosih do drugih držav kakor tudi o notranji ureditvi svoje družbe.

SLOVENSKI NARODNI ODBOR

ALI ŽELITE KAMELO?

KUPITE JO!

foto: Tomi Drozg

"*Suq al gimaal, suq al gimaal (kamelji sejem)?*" poskušava z najino borno arabščino. V večni gneči na hrumečem avtobusu brez vrat, naletiva le na začudene poglede zagorelih domačinov. Spet bentim nad jezikovnim prepadom in nerazumevanjem Arabcev. Dan prej pa me je v zanikrni krčmi navdušeno napadel možakar v brezhibno beli galabeji: "Oh, you speak Arabic?" ko sem z natakarkom izmenjal ves moj besedni zaklad petih arabskih besed. Končno se nekomu le posveti, kaj iščeva.

ti prihranijo mukotrpno pešačenje okoli takšnih in drugačnih arheoloških skušnjav.

Med raznoliko množico živali se odvija vsakodnevno življenje družin, ki se selijo skupaj s svojim premoženjem - čredo kamel, ovac... Za vogalom me preseneti zaudarjajoči vonj klavnice na prostem. Okrvavljena mesarja ravnokar dajeta iz kože ovco, katere meso v roju muh ne izgleda nič kaj mikavno. Prav nič ne zavidam beduinski družini, ki se veseli spremembe na jedilniku. Ob misli na hrano, se mi želodec kar obrača.

Dovolj mi je neprijetnih vonjav, zahrbtnih kameljih, konjskih in še kakšnih fig, množice živali in vsiljivih trgovcev. Kar oddahnem si, ko se spet znajdem na blatni ulici, kjer me obkrožajo le bosonogi otroci. Spet je tu večna prošnja za bakšiš, ki pomeni karkoli: bombon, pomarančo, svinčnik, najraje pa denar.

Bakšiš je v Egiptu nadvse pomembna zadeva: otrokom privabi na obraz širok nasmeh, natakarkja naredi prijaznejšega, v nabitom hotelu ti omogoči prosto posteljo, odpre ti vrata, ki so drugače turistom zaprta... Zatorej tujec, ne pozabi na bakšiš!

FABJAN IGOR

Izstopiva nedaleč od zasilnih bivališč najrevnejših, ki se nezdržno širijo na obrobju velenosti. V nos mi udari smrad neurejene kanalizacije in iztrebkov živali, ki se gnetejo na premajhnem prostoru. Kamele vseh mogočih rjavih odtenkov potrpežljivo mežikajo v tiransko sonce in se ne zmenijo kaj prida za vsiljivo radovedne kupce. Odrasli samci so večji in videti nekako bolj dostojanstveni kakor njihovi mlajši nasledniki in samice, ki z zvezano nogo neboljeno poskakujejo naokoli. Nekatere živali so zaznamovane z roza madeži, kar pomeni, da jih čaka le še nekaj dni ali pa celo ur življenja. V očeh nestrpnih kupcev so le še kosi mesa in kože, iz katere delajo domačini številne uporabne stvari.

Med prodajalci izstopajo črni, visokorasli Nubijci. Temnopolti nomadi se držijo skupaj in mirno čakajo na primerne kupce. Za njimi je dolga pot, saj jih veliko prihaja iz oddaljenega Sudana, kjer trenutno divja državljanska vojna. S kameljo čredo so preživeli nekaj napornih tednov, da so jo varno pripeljali vse do Kaira, kjer se enkrat tedensko zberejo rejci od vsepovsod. Tu, v prestolnici Egipta, jih čaka še zadnja preizkušnja. Živali morajo prodati čim bolje, saj je od izkupička odvisno, kako bodo živele številne družine v naslednjih letih.

Zdi se mi, da je nekajletna reja kamel le donosna, daj lahko za živali iztržijo tudi do 2000 egipčanskih funtov (preko 1000 \$).

Na sejmu je seveda mogoče kupiti tudi vso potrebno opremo za vse vrste kamel. Pretkani trgovci kriče ponujajo svoje blago in se ne zmedejo niti pred redkimi belimi radovedneži, ki se znajdejo tu. Zagoreli stavec z belim turbanom, segajočim globoko na čelo, me pomilujoče premeri, češ, kako sem reven, ker ne premorem niti ene same kamele. Na vsak način mi skuša vsiliti sedlo ali pa vsaj bič, saj za kamelo bom že še zaslužil...

Sejemski vrvež še dodatno poživljajo dolgodlake koze, oslički in pohlevne ovce. Oslji so nadvse priljubljeni kot najcenejše prevozno sredstvo in delovna sila, saj si kamele ne more privoščiti vsakdo. Veliko redkejši so konji, saj so dragi in prezahtevni glede prehrane. V glavnem so namenjeni fijakarjem, na katerih si razvajeni turis-

V ČEMU JE STVAR?

Usposobiti se kot človek-posameznik za bivanjsko svobodo. Odkritje avtentičnosti hrane. Spregledati avtentičnost hrane vsakega hranečega se bitja - vzrok in pomen obstoja v naravi po avtentični hrani. To je bistveno. Nato sledi spregled vprašanja, kaj pa je edina avtentična hrana človeku? Spregledovati povezave iz odgovora, preobrazbe in vrednostne razsežnosti za prihodnost življenja sebe, ljudi, narave in sveta. Udejanjati! Iz tega prvega temelja bivanja odkriti-spregledati ter udejanjati v sebi še drugih šest temeljev bivanja!

Svetovni sociolog Wittfogel odkriva pojav hierarhične organizacije absolutne, totalitarne oblasti in podrejanja na svetu iz izhodišča obsežnih namakalnih naprav - ogromnih objektov in velike organizacije množičnega dela - v osnovi vse za preživljanje. Ob velikih rekah so tako zasegli veliko ozemlja in tvorili države z absolutno oblastjo idejnega organizatorja, vladarja - Boga. Torej vidimo, da mu je izhodišče osnovno bivanjsko delo. Meni je izhodišče življenje. V primeru te zgodovine (kot pri vsakem primeru) odkrivam izhodišče v hrani - v snoveh, ki so jih ljudje jemali za hrano, živeli določene tipe preživljanja in nezavedno ustvarjali globalne dobe. Civilizacija kot znan pojem izhaja iz velikih, starih civilizacij vzhodnih, oziroma podnebnih despotij: Kitajske, Indije, starih Amerik, Sumerije in Egipta. Vse izhajajo iz podnebja talne vode, neaktivne, a plodne zemlje in velikih rek, ob katerih se avtohtono rasle podnebne tarve-žita, ki jih je človek vzel za hrano in razširil. Za navidezno lahko preživljanje torej, se je pojavil vdor človeka v zemljo - začetek največjega nasilja nad naravo, začetek organiziranega izkoriščanja narave in načela izkoriščanja sploh, velik vzpon napredka z rastojo sposobnosti izkoriščanja narave, živali in ljudi: Pojavilo se je delo. Nasilje znotraj organizma človeka. Nastala je delovna organizacija ljudi - oblast, odvisnost od ljudi, miti pomembnosti. Začela se je kultura in nekultura (etika), začele so se velike religije in države. Osvoboditev od dela je bila poslej možna samo na dva načina: s hierarhijo oblasti in pozneje z denarjem, kar je še zdaj v veljavi, če dodamo

NOVA KULTURA BIVANJA

Foto: Stanka Jelenc

ČEMU nova kultura bivanja? Nova kultura bivanja je potreba v kritičnem času narave, človeštva in posameznika. Vse, kar ljudje počnemo z naravo, počnemo s samimi seboj, s svojim organizmom - in nasprotno, kakor počnemo in želimo početi s svojim organizmom, delujemo na naravo. Že zdavnaj, po ledeni dobi je človek med živalmi zavoljo obstoja nezavedno sprevrgel svoj organizem iz naravnih temeljev bivanja ter iz funkcije do narave. Zastavil se je v čutne temelje bivanja ter s strahom in negotovostjo začel naravo podrejati sebi - zgubljeni svobodo. Edino bitje, ki se je sprevrglo v večno nezakonito nasilje za svoj obstoj, v izjemno antropocentričnost in pri tem razvijalo duševnost. Edino bitje, ki je s svojim življenjem vzrok bolezni. Zdaj je vse to prispelo v veliko krizo življenja in v grožnjo obstoja narave, grožnjo, ki nezadržno napreduje. Potrebna so življenjska odkritja temeljev bivanja. Potreben je preobrat v temeljno prenovu življenja po sebi. To in nič manj zastavlja šola življenja za novo kulturo bivanja pri ZELENIH Slovenije - ker se je to zgodilo in pojavilo v Sloveniji.

službeno znanje, redko z askezo, ki jo je pogojevalo vzdrževanje drugih.

Za padavinsko Evropo, poznejši vodilni kontinent civilizacije, je bilo odločilno, da so ljudje za "boljše življenje" uveljavili podnebno sprejemljivo pšenico-kruh in ječmen iz Egipta v Grčijo, torej tudi delo, predvsem za druge, in vse ostalo. Boginja Demetra v Eleusini. Demos meter: "mati ljudstvu" iz gemeter "mati zemlji. Stabilnost bivališč, večja gotovost, večja ženskost. Boginja je bila le poosebljenje predstave življenjske sile zemlje, namesto življenjske sile živali. Zmanjšanje ubijalskega moškega značaja za preživljanje. Pojav zavesti posmrtno reinkarnacije po obnavljanju žitnega semena v zemlji. Pojav dobrote, ljubezni in zavestnega trpljenja. Krščanska Marija, vstajenje, vezanost obhajila. Potem je bila žitna trava za hrano preko Rima uvedena v Evropo (krščanski misionarji) - in delovna pokornost. Pozneje so ljudje za svojo svobodo od neposrednega dela, kakor tudi od oblasti ter za svoj vpliv dobrobiti, razvili moč in razsežnosti denarja, simbola, ki elastično dosega vse potrebe - in razvili so industrijo in materialistične znanosti kot izhodišče življenja. Toda nižje izhodišče v travnato žitni hrani je ostalo, le da se je pomešalo (dopolnilo) z živalsko hrano - s prejšnjim in z novimi razsežnostmi nasilja do živali. Zdaj se dogaja, kar se dogaja.

Trdim, da človeštvo še ni doseglo ravni smiselnega, zakonitega življenja, ravni življenja sploh, da je na stopnji prenapetih, iz življenjske funkcije izvrženih petih čutov, ki so v resnici po naravi sredstva za življenje, ne cilj po sebi. Trdim, da je izkoriščanje narave - manipulacije z naravo, vzrok nesvobode človeka, vzrok izkoriščanja med ljudmi in vzrok vseh bolezni. In da stopnjam in razsežnostim manipulacij z naravo sledijo enake stopnje in razsežnosti osebne nesvobode človeka in bolezni, le vidne oblike se spreminjajo. Trdim, da je propaganda napredka ali preseganja izkoriščanja človeka po človeku, kakor tudi vsa obstoječa etika, farsa, saj je neposredno delo ljudi z naravo prešlo na silovito, ogromno tehnologijo - naravnost na ropanje in uničevanje narave. Načelo iz-

koriščenja človeka po človeku, kakor tudi vsa obstoječa etika, farsa, saj je neposredno delo ljudi z naravo prešlo na silovito, ogromno tehnologijo - naravnost na ropanje in uničevanje narave. Načelo izkoriščanja je nasprotno, neprimerljivo močnejše, vseobsegajoče. Osebna nesvoboda, načelo izkoriščanja, nasilje sploh, tema zavesti pred resnico, nevrednost notranje resnice, prednost laži pretvarjanj, interesnih zavajanj in smer smrti, so sedaj na vrhuncu na tem planetu - pred robom propada življenja samega. Trdim, da je mogoče sebe-človeka osvoboditi le z osvoboditvijo narave. Trdim, da je avtentična sadežna človekova hrana, ki osvobodi vdor v zemljo in ubitje živali, skupaj s spregledi in udejanjanji ostalih šestih temeljev bivanja, temeljno odkritje za osvoboditev narave in človeka ter za smer in raven življenja - torej notranje jedro ekologije prihodnosti. Trdim, da bo to največji preskok zavesti z najglobljimi možnimi rezsežnostmi zavesti človeka sploh. Trdim, da bo to začetek največjih pozitivnih preobrazb na tem planetu - preobrat iz splošne rasti negativnosti v splošno rast pozitivnosti - življenjske sile, resnice in lepote.

KAKO udejanjiti novo kulturo bivanja?

Nov tip eksistence na svetu človeka in celotne narave hkrati - vse se začne iz neopazne majhnosti. Najprej sem čisto sam. Zdaj po trinajstih letih usposabljanja v izredno težavnih (nasprotnih) razmerah pri hoji v neznanu in pa približevalnega delovanja, sem na točki, ko začnemo znotraj organizacije ZELENIH Slovenije spoznavno-praktične brezplačne tečaje sedmih temeljev bivanja v Cankarjevem domu. (Torki, srede, četrtki, ob 17.00 uri, Valvazorjev prehod, od 7. novembra naprej). To je prva seznanitvena stopnja z vadbami notranjega organizma in načina življenja, kolikor se današnji kulturni človek more in sme soočiti s seboj in z okoljem. Tako ne bomo zastavljali tiste stopnje uresničevanj, ki tvori način bivanja. Za tak cilj so potrebni telesno voljni in duhovno močni posamezniki ter predvsem pogoji za novo kulturo bivanja, ki jih ni. (Življenjski izziv v človeku.) Potreben je prostor pod soncem, družbeno-politična legitimnost te vsebine in tega ukvarjanja, sprejemljivost javnosti ter poseben projekt - namensko programsko središče na novo kulturo bivanja v primernem naravnem okolju. Razumljivo, da je sadjerodnost, zlasti mešana, prvi kriterij okolja. Problem je v tem, da je slovenska zavest navajena prednosti uvažati, da pa se zdaj tu pojavlja možen in potreben izvoz kar epohalne naprednosti. Kako pri nas to prepoznati in aktivno vrednotiti?

Obenem pa smo Slovenci zemljepisno, zgodovinsko in značajske primerni za ta pojav.

Ker usposabljanje in v sebi doumevanje ni cilj po sebi, sledijo organizacijske potrebe ekološko zaščiteneh področij in legitimnost življenja usposobljenih posameznikov, ljudi, ki bi zgolj z načinom bivanja v sposobnosti nedotakljivosti narave in pa z aktivnimi učinkovanji višje zavesti povzročali najprej rehabilitacijo in nato novo prenoval narave. (Pokrajinski mešani sadežni parki. Drevesa so

foto: Karli Erdlen

za naravo in življenje važnejša od ljudi.) Tako naj bi bili upravičeni za tak svoj obstoj pred družbo, pred samimi seboj in seveda znotraj evolucije resnice. Ne napadamo nikogar in ničesar. Potrebujemo le konkretno pot, možnosti, ki je dolga, a mogla bi učinkovati tudi hitro. Že vednost, da je bivanjska svoboda, samobitnost, človeka - posameznika možna, bi na daleč spreminjalo stanje sveta. Pri vsem tem je pri nas naprednosti in uveljavitev ZELENIH Slovenije odločilnega pomena, kakor tudi naprednost slovenske politične družbe. Zato, ker živita pri nas prof. dr. Dušan Plut in pa prof. dr. Leo Šešerko, predsednika ZELENIH Slovenije (izvršilni odbor in

programski svet), doživlja ta vsebina premik v samostojen življenjski proces, ki se ne bo nikoli več ustavil.

KOMU JE NAMENJENA nova kultura bivanja? Življenju. Končati moram, drugače ne bo objavljeno. Prosto je za samoizvajalce programov drugače, za neposredne, kakor tudi posredne spremljevalce programov, za javnost. Dobro bi bilo presegati vnaprejšnje predsodke.

Lojze Stanič - Živogoj

FELJTON

PROTOKOLI SIONSKIH MODRECEV

Voditelji, katere smo zaradi njihove servilnosti izbrali med ljudmi, ne bodo imeli nobenih izkušenj v vodenju. V naši igri bodo postali pešaki v rokah naših učenjakov, naših genialnih svétnikov, naših specialistov, ki so bili od rane mladosti vzgajani za opravljanje svetovnih poslov. Kot veste, so se ti ljudje šolali v našem božjem hramu, okoristili so se z navodili iz naših političnih načrtov, z izkušnjami zgodovine in z opazovanjem vseh dogajanj. Goimi se ravnajo le po rutini in teorijah (3), ne skrbijo jih posledice, ki iz tega izhajajo. Ne bomo jih obravnavali, naj se zabavajo (4).

Zakoni, ki so plod znanstvenih teorij, imajo zanje velik pomen (5), mi pa smo ustvarili slepo zaupanje v znanost. Njihovi intelektualci se napihujejo s svojim znanjem, katerega logika ni potrdila in uresničujejo zamisli črpane iz teoretičnih nauk, kakor so jih napisali naši agenti z namero, da obrnejo duhove v smeh, ki si jo želimo (prevajalec spominja uspehe Darvina, Marxa, Nietzscheja in drugih nedokazanih učenjakov (6). Mi bi tu omenili propagando, ki je bila namenjena Freudovi, Bergsonovi in Einsteinovi teoriji) **Sposobnost prilagoditve vsakemu narodu (7).**

Računati moramo z modernimi idejami, s karakterjem in težnjami narodov, da se ne pregrešimo v politiki upravnih del. Zmaga našega sistema – katerega mehанизem lahko deluje različno po tempera-

mentu narodov, s katerimi prihajamo v stik – ne bo popolna, če njena praktična uporabnost ne bo plod rezultatov preteklosti in podatkov sedanjosti.

Tisk (8)

Moderne vlade imajo v rokah zavirljivo silo, ki v ljudstvu ustvarja struje idej. Ta sila je tisk. Njegova vloga je v tem, da izraža reklamacije, da objavlja pritožbe ljudstva in izziva ter ohranja nezadovoljstvo. Tisk je posebljena zmaga svobode ogovarjanja, vendar nihče razen nas te sile ne zna organizirati tako, da bi se z njo okoristil (9). S to silo smo mi dosegli naš vpliv (10).

Zlato in naša kri (11)

Mi smo si preko tiska nagrmadili zlata, čeprav včasih v potokih krvi in solza, vendar namen opravičuje sredstva. Pretrpeli smo mnogo naših žrtev, vsaka naša pa pred Bogom velja tisoče Goimovih.

DESETA SEJA (1)

Despotska židovska vlada (2)

Kakšno vrsto vlade naj bi imele družbe, v katere je že z vseh strani prodrla korupcija, v katerih se dosega bogastvo s prebrisanimi prevarami (3), kjer vlada čudna razpuščenost, kjer se morala vzdržuje s kaznimi (4), ne pa s pridobljenimi načeli, kjer so domoljubna in verska čustva zamenjana s kozmopolitskimi idejami? Katera druga oblika vladavine se lahko da takim družbam, če ne despotska, ki vam jo bom zdaj opisal.

Vzpostaviti moramo trdno centralizacijo vlade, da tako dobimo v roke vse družbene dejavnike. Potem bomo avtomatsko, z novimi zakoni uredili vse funkcije političnega življenja naših podložnikov. Ti zakoni bodo postopoma ukiniteli privilegije in politične svoboščine, naše kraljestvo pa se bo pokazalo v tako

veličastnem despotizmu, da bo vselej in povsod lahko pregazilo odporne in nezadovoljne.

D.J. trdi (5), da despotizem, o katerem govorim, ni usklajen z modernim napredkom; dokazal bom nasprotno:

Žido-masonska moč, utemeljena na propadu vere (6)

V časih, ko so ljudstva v svojih vladarjih gledala izvrševalce božje volje, so se njihovi volji brezpogojno podrejela. Odkar pa smo jim mi prišepnili o njihovih lastnih pravicah, so začela svoje vladarje prištevati med navadne smrtnike. Ljudstvo, kateremu smo odvzeli vero, je prenehalo gledati njihovo maziljenje kot sveto stvar. Kakor hitro smo omajali vero v boga, je bila oblast odrinjena v kot. Postala je javna lastnina, do katere smo se potem mi dokopali. Še več, sposobnost vladanja masam in posameznikom s pomočjo teorij in velikih

fraz, s tako imenovanimi zapovedmi socialnega življenja z etiko in vsakovrstnimi znanji, s katerimi Goimi ne morejo razumeti niti doseči cilja, ta sposobnost je posebnost našega administrativnega genija, vzdrževanega z analizo, opažanjem in tako natančnimi raz-

(3) Nilus: Oni se ne okoriščajo s podatki, ki jih daje zgodovina

(4) Nilus: Naj se zabavajo, da se izpolni čas; naj živijo v upanju na nove naslade ali v spominih na preteklo veselje

(5) Nilus: S pomočjo te ideje in s sodelovanjem našega tiska bomo nenehno krepili njihovo slepo zaupanje.

(6) Tu pri Nilusu namesto oklepaja sledi odstavek: Židje izrabljajo Darvina, Marxa, Nietzscheja (Polj. in italij.: uspeh razdiralnih tokov v znanosti). Ne mislite, da so naše trditve prazno govorjenje. Pomislite na uspeh Darvina, Nietzscheja, Marxa, katerega smo mi pripravili. Demoralizirajoči učinek vseh znanstvenih tokov na duh Goimov, nam ne sme uiti.

(7) Polj. in italij.: Sposobnost prilagojevanja v politiki.

(8) Polj. in italij.: vloga tiska

(9) Nilus: Prišla je v naše roke

(10) Nilus: ... vendar izza kulis

(11) Italij.: Zlato in kri

(1) 6. zapisnik francoskega rokopisa; 5. seja pri NILUSU.

(2) Poljsko: organizacija centralizacije, utrjene z administracijo. Italjansko: Židovski avtokratizem.

(3) NILUS: Kjer nenehno vladajo prepri.

(4) NILUS: In s strogimi zakoni.

(5) NILUS: Rekli nam bodo, da...

(6) Poljsko in italjansko: Sredstva za pridobitev oblasti s pomočjo masonstva.

lagami, da na tem področju ne moremo imeti tekmeča, kakor tudi pri izdelavi načrtov političnega delovanja in solidarnosti (7).

Razdor in egoizem krščanskih narodov (8)

Nekega dne bi se proti nam lahko zedinili vsi Goimi, vendar smo se s te strani že zavarovali s tako globoko ukoreninjenimi neslogami med njimi, da jih ni mogoče več izkoreniniti. Zantili smo prepire iz osebnih in narod-

nostnih interesov in razpahnili njihova verska in rasna nasprotja, toraj vse občutke, ki jih v njihovih srcih že skozi stoletja ohranjamo. Zaradi tega nobena država nikjer ne bo našla pomoči v boju proti nam, ker bo vsaka država mislila, da bi koalicija proti nam, njej sami škodila. Preveč smo močni, računati morajo z nami.

Oblasti ne morejo skleniti nobenega dogovora, ne da bi mi pri tem trajno sodelovali.

(7) Pri NILUSU: "Kolikor mi vemo, so bili edino družba, ki bi v tej znanosti lahko tekmovala z nami, Jezuiti. Vendar nam jih je uspelo razvrednotiti v očeh neumnih mas, ker so oni javna organizacija, medtem ko smo mi ostali za kulisami in držali našo organizacijo v tajnosti. Ob tem bi lahko rekli, kaj briga svet, ali bo postal njegov gospodar glava katoliške cerkve, ali despot sionske krvi? Za nas, "izvoljeno ljudstvo", pa to ne more biti vseeno."

(8) Poljsko: Zakaj je sporazum med državami nemogoč?

Italij.: Sporazum med državami je nemogoč.

(9) Pri Nilusu: "Če bi se v sovražnem taboru znašel genij, bi se lahko boril z nami, vendar se novinec ne more boriti z našimi starimi borci in borba med nami bi bila tako strašna, kakršne svet še ni videl. Toda za njihov genij že prepozno."

(10) Polj.: Zlato kot spodbujevalec vladnega mehanizma.

Italij.: Zlato, spodbujevalec vlade.

(11) Nilus:...je že dokazala, da moč kapitala presega ugled vlade.

(12) Pri Nilusu je bolj jasno: Da bi imel kapital svobodno delovanje, mora dobiti monopol industrije in trgovine. Nevidna roka že začenja to uresničevati na vseh straneh sveta. Ta privilegij bo dal industrijalcem politično moč, s katero bodo zaradi prekomernega bogatstva tlačili ljudstva.

(13) Polj. in italij.: Pomembnost kritike.

Židje, izvoljeno ljudstvo.

Gospod je rekel: "V mojem imenu kralji kraljujejo." Naši preroki so nam govorili, da nas je sam Bog izbral, da kraljujemo vsemu svetu. Zato nas je Bog obdaril z genijem. Našo nalogo moramo pripeljati do tega dobrega namena, ta pa je, osvojitve sveta z miroljubnimi sredstvi.(9)

Zlato, prava moč vlade.(10)

Danes vse kolesje državnih mehanizmov usklaja spodbujevalec, ki je v naših rokah. Ta spodbujevalec je zlato. Znanost politične ekonomije, ki so si jo izmislili naši učenjaki (11), že dolgo izraža spoštovanje kraljevskemu prestižu kapitala.

Monopol trgovine in industrije.

Da bi imel kapital svobodo delovanja, mora ustvariti svobodo industrijskega monopola, ki bo omogočil zaslužnje ljudstve.(12)

Danes je važnejše ljudstva popolnoma razorožiti kot voditi jih v vojne, izrabiti njihove porajajoče se strasti, kot da jih utišamo, sprejeti in v našem smislu razlagati ideje, kot da jih onemogočimo.

Razdiralna vloga našega tiska.(13)

Bitni in trajni problem naše vlade je, da s kritiko oslabimo javno mnenje, ki naj izgubi navadno razmišljanje, ki naklonjeno obvladovanju opozicije, s puhlim govorništvom, usmerja svoje sile.

Govorniške parade židomasonov.(14)

Že od nekdanj so narodi, kakor tudi posameznik jemali besede za dejanja. Zadovoljujejo se z zunanjim videzom in zelo redko pazijo na to, ali se obljube, ki se nanašajo na socialno življenje izpolnjujejo. Zato (15) smo organizirali ustanove z lepimi pročelji-masonske lože (16), ki bodo zgovorno dokazovale njihov prispevek k napredku. Osvojili smo fizionomijo vseh strank z liberalnimi težnjami, jim preskrbeli govornike, ki so toliko govorili, da so poslušalce utrudili in razjezili.

Korupcija javnega mnenja.(17)

Da bi javno mnenje pridobili zase, moramo zaplesti in vnesti toliko protislovnih mišljenj, da se bodo nepoučeni GOIMI v tem labirintu izgubili in prišli do zaključka, da je bolje, če nimajo svojega političnega mišljenja, da je bolje, če javnost ne sme poznati političnih vprašanj v njihovem pravem smislu, ker je to stvar za tiste, ki vodijo. (18) Drugo uspešno sredstvo do uspeha in prevlade je, da spodbujamo običaje, navade, strasti, ljudske običaje tako, da v tem kaosu nihče ničesar ne bo mogel razvozlati in bodo ljudje, ki bodo gledali vse iz različnih stališč, vendar s svojim

tolmačenjem, prišli do tega, da se med seboj sploh ne bodo razumeli.

V tem stanju bodo med seboj sprti GOIMI drug drugega izdajali v našo korist. Različnost mišljenja najuspešnejše rojeva nesporazume in sovraštva. S temi sredstvi bomo zasejali razdor v vseh strankah; razdvojili bomo skupne moči, ki nas ne poslušajo in se nam ne podvržejo, onesposobili pa bomo tudi vsako osebno pobudo, ki bi nam bila lahko ovira pri našem delu.

Rušenje osebnih pobud.(19)

Nič ni bolj pogubnega kot osebna pobuda. Če je genialna, lahko napravi več kot milijon posameznikov, v katere smo vnesli razdor. GOIME moramo vzgojiti tako, da se jih bo pred vsakim delom, ki zahteva osebno pobudo, polastilo malodušje.

Svoboda delovanja (20), s katero smo GOIMOM napolnili glave, slabi njihovo moč, ko se spodtaknejo ob tujo svobodo. Odtod se porajajo neuspehi, razočaranja in moralni pretresi.

Židovska nadvlada.

Vse to nam bo končno omogočilo GOIME tako utruditi, da nam bodo ponudili mednarodno oblast, ki bo po svojih težnjah in pripravah zlahka zajela vse vlade sveta in ustvarila eno nadvlado. (21). Takrat bomo namesto kraljujočih vladarjev spravili na oblast pošast, ki jo bodo vsi priznavali kot naddržavno vlado. Njene roke se bodo kot klešče širile na vse strani, njena organizacija pa bo tako gromozanska, da bo z lahkoto vladala vsem narodom.

(14) Polj. in italij.: Institucije pročelja.

(15) Nilus: ... z edinim namenom, da paradiramo.

(16) Nilus:... katerih člani bodo z zgovornimi govori dokazovali in slavili svoj prispevek k napredku.

(17) Polj. in italij.: Pridobivanje javnega mnenja.

(18) Židje so že dosegli, da si v finančnih vprašanjih niti posameznik niti predstavnik znanosti, celo same vlade, ne upajo imeti svojega mišljenja, če niso prej vprašali njih, Židov, ki z vsemi financami gospodarijo v svojo lastno korist. (Beležke v tekstu).

(19) Polj.: Pomembnost osebne iniciative;

(20) Nilus: Napetost, ki je nastala zaradi svobode delovanja.

(21) Nilus:..., splošno.

Se nadaljuje

foto: FUTY

Lesjak, Botern, Skole in Ocvirk (torej
je M. ADINA je trobitlo ZSMIS)

Tona Anderlič, Jasmina Držinić in Igor
Omerza

Branko Gregorovič

Vika Potočnik

Magellan

Vsi na kupu (RS snema, da bi jim delal
reklamco)

direktor rolanja Nikola Damjanić, dva
republikanca
in Majda Vrhovnik (Franci Z. - Piki ni
pijan. On erkuje od smeha.)

Franci Zavrl znan tudi pod imeni: Piki,
Majda, Brenza, Ministrant, 007, Sam-
seuyadiklabislavomel in se trije drugi

